

KINDERMISBRUIK
**STOP IT
NOW**

Nationaal Rapporteur Mensenhandel
en Seksueel Geweld tegen Kinderen

Maak het bespreekbaar

*Onderzoek naar jonge (potentiële) daders
van seksueel kindermisbruik*

**seksueel
geweld
tegen
kinderen**

Conny Rijken

Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld tegen Kinderen

Irene Augusteijn

Madeleine van der Bruggen (projectleider van deze publicatie)

Kelly van den Heuvel (Stop it Now)

Ellen Janssen (Stop it Now)

Colofon

Referentie: Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld tegen Kinderen & Stop it Now (2023). *Maak het bespreekbaar: Onderzoek naar jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik*, Nationaal Rapporteur.

Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld tegen Kinderen

Postbus 20301

2500 EH Den Haag

070-3704514

www.nationaalrapporteur.nl

Stop it Now

020-2615232

www.stopitnow.nl

Grafische en digitale realisatie: Studio Kers

© Nationaal Rapporteur 2023

Wij maken gebruik van stock-fotografie, de personen getoond op foto's komen niet voor in het rapport.

Inhoud

Samenvatting	5
Voorwoord	9
1 Inleiding	11
1.1 Aanleiding en achtergrond	12
1.2 De scope van dit onderzoek	14
1.3 Doel en onderzoeksvragen	17
1.3.1 Doel	17
1.3.2 Onderzoeksvragen	18
2 Methoden	19
2.1 Inleiding	20
2.2 Dataverzameling	20
2.2.1 Overzicht data	21
2.2.2 Representativiteit	22
2.3 Analyse	22
2.3.1 Literatuuronderzoek	22
2.3.2 Thematische analyse	22
2.4 Kanttekeningen	23
2.5 Betrouwbaarheid en validiteit	24
2.6 Ethische overwegingen	25
3 Beschrijving van de onderzoeksgroep	26
3.1 Inleiding	27
3.2 Geregistreeerde kenmerken	27
3.3 Hulpverlening	31
3.4 Relaties en seksuele voorkeur	31
3.5 (Mogelijk) delictgedrag	32
3.6 Conclusie	33
4 Situationele context	34
4.1 Inleiding	35
4.2 Online seksueel gedrag	35
4.2.1 Online seksueel gedrag van (potentiële) kijkers van beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik	36
4.2.2 Online seksueel gedrag van (potentiële) daders van andere vormen van seksueel kindermisbruik	37
4.3 Triggers	38
4.4 Conclusie	38

5	Persoonlijke omstandigheden	39
5.1	Inleiding	40
5.2	Persoonlijke omstandigheden	41
5.3	Gevoelens	43
5.4	Conclusie	45
6	Controlestrategieën	47
6.1	Inleiding	48
6.2	Strategieën met de inzet van anderen	49
6.3	Strategieën vanuit de (potentiële) dader zelf	50
6.4	Conclusie	52
7	Hulpvragen	53
7.1	Inleiding	54
7.2	Hulpvragen	54
7.3	Conclusie	57
8	Discussie	58
8.1	Inleiding	59
8.2	Situationele context	59
8.3	Persoonlijke omstandigheden	61
8.4	Controlestrategieën	64
8.5	Hulpvragen	65
9	Conclusie	67
	Literatuurlijst	70
	Bijlagen	76
B1	Begrippenlijst	77
B2	Codelijst	80

Samenvatting

Veel daders van seksueel kindermisbruik zijn zelf nog jong. Van de verdachten van seksueel geweld tegen kinderen die de Nationale Politie registreert, is meer dan een kwart minderjarig.¹ Uit internationaal wetenschappelijk onderzoek blijkt zelfs dat meer dan een derde van de daders minderjarig is.² Dit geldt ook voor vormen van seksueel kindermisbruik die online plaatsvinden, bijvoorbeeld het kijken naar beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik.³ Verdiepend inzicht in jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik is onmisbaar om toekomstig delictgedrag, en daarmee slachtofferschap, te voorkomen. Stop it Now en de Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld tegen Kinderen (hierna: Nationaal Rapporteur) hebben daarom gezamenlijk onderzoek gedaan naar jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik tot en met 25 jaar die contact opnemen met Stop it Now.

Het onderzoekthema van jongeren die seksueel kindermisbruik plegen is maatschappelijk gevoelig, en de details in dit onderzoek kunnen bij buitenstaanders emoties oproepen. Kennis over de verscheidenheid en complexiteit van (potentieel) ouderschap onder jongeren is echter van groot belang om gerichte en effectieve preventieve strategieën te kunnen ontwikkelen en inzetten om slachtofferschap te voorkomen. Zonder daders, zijn er immers geen slachtoffers.

STOP IT NOW

Stop it Now is een initiatief van Offlimits, expertisecentrum online misbruik, en heeft als doel seksueel kindermisbruik te voorkomen. Via een telefonische hulplijn en een chat biedt Stop it Now anoniem, vertrouwelijk en gratis ondersteuning aan iedereen die zich zorgen maakt over hun eigen of andermans seksuele gevoelens en/of gedrag richting minderjarigen.

DE NATIONAAL RAPPOORTEUR MENSENHANDEL EN SEKSUEEL GEWELD TEGEN KINDEREN

De Nationaal Rapporteur is een onafhankelijk instituut en doet onderzoek naar de aard en de omvang van mensenhandel en seksueel geweld tegen kinderen en brengt recente ontwikkelingen in de aanpak in kaart. Daarnaast doet de Nationaal Rapporteur aanbevelingen aan de regering over hoe de aanpak mogelijk kan verbeteren.

Dit onderzoek biedt breder inzicht in de kenmerken en de persoonlijke omstandigheden van jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik die nog niet of onvoldoende in beeld zijn bij instanties. Er wordt onderscheid gemaakt in kijkers van beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik, potentiële kijkers van beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik, daders van andere vormen van seksueel kindermisbruik, potentiële daders van andere vormen van seksueel kindermisbruik en personen met seksuele gevoelens voor minderjarigen. Het onderzoek vindt plaats aan de hand van een kwalitatieve analyse van de anonieme gespreksverslagen die Stop it Now maakt als personen contact opnemen. Het onderzoek geeft ook inzicht in de situationele context die aanleiding geeft tot het delictgedrag en in de controlestrategieën die jonge (potentiële) daders inzetten om delictgedrag te voorkomen en hun hulpbehoeften.

1 Nationaal Rapporteur, 2021 (Dadermonitor seksueel geweld tegen kinderen 2015-2019).

2 Finkelhor et al., 2009.

3 Nationaal Rapporteur, 2021 (Dadermonitor seksueel geweld tegen kinderen 2015-2019).

Merendeel daders kijkt beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik

Het merendeel van de 146 personen tot en met 25 jaar die in de periode 2019 tot en met 2022 contact opnemen met Stop it Now is man en meerderjarig. De seksuele voorkeur die jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik beschrijven, is divers. Een aanzienlijk deel van de jonge (potentiële) daders zegt geen seksuele voorkeur voor minderjarigen te hebben.

Meer dan de helft van de personen die contact opnemen (58%, n=84) heeft één of meer delicten gepleegd of pleegt deze nog steeds. De meesten van hen hebben zich schuldig gemaakt aan het kijken naar beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik (n=73). Daarnaast zijn er personen die online contact hebben met minderjarigen en daarbij seksuele foto's of filmpjes uitwisselen, al dan niet tegen de wil van de minderjarige. Ook melden enkele daders dat ze fysiek seksueel misbruik hebben gepleegd tegen een minderjarige.

De overige 42% zegt dat zij (nog) geen delicten gepleegd hebben, maar maakt zich zorgen over hun eigen (toekomstig) gedrag of over hun gevoelens. Bijvoorbeeld omdat ze regelmatig zoeken naar jonge meiden of jongens op pornowebsites en bang zijn om strafbaar beeldmateriaal aan te treffen. Of omdat ze chatten en contact zoeken met minderjarigen en bang zijn hierin grenzen over te gaan. Ook is er een groep die vertelt opgewonden te raken bij het zien van minderjarigen, bijvoorbeeld op straat of tijdens het oppassen.

Goede informatie en voorlichting nodig over gezond (online) seksueel gedrag

Uit het onderzoek komen diverse factoren die bijdragen aan het delictgedrag van jonge (potentiële) daders naar voren. Bijna de helft van de jonge kijkers beschrijft risicovol pornokijkgedrag of een escalatie daarin als belangrijkste aanleiding voor het kijken naar beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik. Het kijken naar legale pornografie is voor veel jongeren onderdeel van hun seksuele ontwikkeling. Echter, herhaalde blootstelling aan pornografisch beeldmateriaal kan er bij sommigen toe leiden dat ze in een neerwaartse spiraal terechtkomen. Ze gaan steeds extremere beelden zoeken om dezelfde mate van opwindning en spanning te ervaren. De behoefte om steeds extremer beeldmateriaal te zoeken en door te klikken op pornowebsites leidt er vaak toe dat jonge (potentiële) daders terechtkomen bij illegaal beeldmateriaal. Hoewel veel jonge (potentiële) kijkers van beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik niet vanaf het begin doelbewust op zoek gaan naar dit beeldmateriaal, blijven zij er daarna wel vaak naar kijken.

Het is belangrijk dat er aandacht is voor deze situationele context in preventief beleid en in strategieën die jongeren ondersteunen bij het (opnieuw) ontwikkelen van gezond seksueel gedrag. Ook omdat uit de wetenschappelijke literatuur blijkt dat het kijken naar extreem of strafbaar pornografisch beeldmateriaal kan leiden tot stereotiepe en eenzijdige beelden over seksualiteit⁴ en mogelijk ook tot het plegen van andere vormen van seksueel misbruik.⁵ Dat betekent dat het belangrijk is om jonge mensen goede informatie en voorlichting te geven over hoe zij online op een positieve en gezonde manier met seksualiteit bezig kunnen zijn. En ook over wanneer (online) seksueel gedrag risicovol en/of strafbaar is. Tot slot moeten jongeren weten waar zij terecht kunnen voor hulp, advies, en antwoord op hun vragen.

4 Hald & Malamuth, 2015; Litsou et al., 2021; Maris et al., 2020; Seabrook et al., 2019.

5 Gassó & Bruch-Granados, 2021; Insoll et al., 2022; Mestre-Bach et al., 2023; Ybarra et al., 2011.

Groot deel van (potentiële) daders heeft behoefte aan hulp

Uit het onderzoek blijkt dat bijna de helft van de jonge (potentiële) daders te maken heeft met diverse psychische problematiek, zoals dwanggedachten of suïcidale gedachten. Ook heeft een groot deel last van negatieve gevoelens, zoals schuld en schaamte. Deze specifieke problemen en omstandigheden spelen een rol in (de aanloop naar) het (potentiële) delictgedrag. De jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik in dit onderzoek zetten verschillende controlestrategieën in om delictgedrag te voorkomen, bijvoorbeeld afleidings- en vermijdingstechnieken. Maar wanneer er iets gebeurt in de persoonlijke situatie of wanneer de drang te groot wordt, lukt het ze niet altijd om het delictgedrag te stoppen.

De meeste jonge (potentiële) daders praten met niemand over hun gevoelens, problemen of delictgedrag. Er bestaat een grote angst voor onbegrip en veroordeling door de omgeving. Het is daarom niet vreemd dat veel jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik hun verhaal voor het eerst delen met Stop it Now. Toch zoekt een deel van de jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik – naast hulp van Stop it Now – ook steun bij de sociale omgeving of andere professionals. Of ze vertellen daar behoefte aan te hebben. In sommige gevallen is praten simpelweg een manier om de gevoelens, gedragingen en problemen te delen. In andere gevallen wordt praten ingezet als middel om het eigen gedrag makkelijker onder controle te houden. Tot slot is praten voor sommigen een eerste stap om verdere hulpverlening te krijgen.

Een veilige omgeving waar ze over hun gevoelens en gedrag kunnen praten, is dan ook van belang. Anonieme en laagdrempelige hulpverlening vergroot de kans dat in de toekomst meer jongeren met zorgen over delictgedrag hulp zoeken voordat zij de fout in gaan. Deze kennis kan Stop it Now en andere organisaties helpen om hun hulp- en preventieve aanbod gericht in te zetten en beter aan te sluiten bij wat jonge (potentiële) daders nodig hebben.

OOK JONGEREN DIE GEEN CONTACT OPNEMEN HEBBEN HULPBEHOEFTE

Jongeren die contact opnemen met Stop it Now zijn mogelijk meer gemotiveerd om toekomstig delictgedrag te voorkomen dan andere jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik. Maar, veel van de resultaten in dit onderzoek worden bevestigd in de wetenschappelijke literatuur. Het is dan ook aannemelijk dat de jonge (potentiële) daders die geen contact opnemen, ook te maken hebben met soortgelijke problemen en hulpbehoeften.

Voorwoord

Seksueel kindermisbruik is een complex, ondermijnend en schrijnend probleem. Er is weinig in de wereld dat meer woede en afschuw opwekt dan seksueel misbruik van kinderen.

Daders van seksueel kindermisbruik, waaronder daders die kijken naar online beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik, zijn onderdeel van de Nederlandse maatschappij. Het kan je buurman, klasgenoot of je collega zijn. Dit onderzoek gaat over jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik. Veel van hen maken zich schuldig aan het online kijken naar beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik. Ook maken sommigen van hen zich zorgen over hun seksuele gevoelens en/of gedrag naar minderjarigen of mogelijk toekomstig delictgedrag. Deze (potentiële) daders nemen anoniem contact op met Stop it Now en kunnen daarbij hulp ontvangen. Wanneer we seksueel misbruik van kinderen willen stoppen, dan is het bespreekbaar maken hiervan essentieel.

Bij de aanpak van seksueel kindermisbruik speelt preventie een onmisbare rol. Daarvoor is onderzoek nodig naar ouderschap om inzicht te krijgen in de beweegredenen. Dit onderzoek laat zien dat het vaak gaat om jonge (potentiële) daders die worstelen met vragen en problemen in hun leven, waarbij er meerdere momenten zijn om te kunnen ingrijpen om te voorkomen dat ze een delict plegen. Dit is de motivatie om dit onderzoek te doen. Dit onderzoek biedt inzicht in een groep die niet eerder in beeld is gekomen.

Dit onderzoek was alleen mogelijk met de inzet van anderen. Graag willen we de meelesgroep bedanken voor hun zeer relevante feedback op het onderzoek. We willen ook Britt Koopmans bedanken, die tijdens haar stage bij de Nationaal Rapporteur uitstekend werk heeft geleverd voor dit onderzoek. En uiteraard willen we ook onze medewerkers bedanken voor hun toelozende inzet en hun excellente werk.

Arda Gerkens
Bestuursvoorzitter van Offlimits

Conny Rijken
Nationaal Rapporteur Mensenhandel
en Seksueel Geweld tegen Kinderen

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en achtergrond

Veel daders van seksueel kindermisbruik zijn zelf nog jong. Van de verdachten van seksueel geweld tegen kinderen die de Nationale Politie registreert, is meer dan een kwart minderjarig.¹ Uit internationaal wetenschappelijk onderzoek blijkt zelfs dat meer dan een derde van de daders zelf nog minderjarig is.² Dit geldt ook voor vormen van seksueel kindermisbruik waarbij er geen fysiek contact tussen dader en slachtoffer is. Dit gaat bijvoorbeeld om het bezitten en verspreiden van beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik of het benaderen van kinderen voor seksueel contact (grooming). Van de verdachten van deze delicten is 32% minderjarig.³ In een internationaal onderzoek zijn kijkers en verspreiders van beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik via enquêtes op het anonieme deel van het internet (het Darkweb) bevestigd. Daaruit blijkt dat bijna 65% van hen dit materiaal voor het eerst zag toen zij zelf nog minderjarig waren.⁴ Het Darkweb blijkt bovendien steeds toegankelijker voor een zeer grote en gevarieerde groep mensen zonder specialistische technische kennis, waaronder ook veel jongeren.⁵ Ook daders van seksuele uitbuiting zijn vaak jong: de Dadermonitor mensenhandel 2015-2019 laat zien dat één op de drie daders van binnenlandse seksuele uitbuiting jonger is dan 23 jaar.⁶ Onderzoeken als deze tonen aan dat juist jongeren zich in een context kunnen begeven waarin zij in aanraking komen met seksueel kindermisbruik.

Waarom is onderzoek naar jonge daders van seksueel kindermisbruik relevant?

Deze jonge daders van seksueel kindermisbruik hebben de leeftijd waarop zij volop bezig zijn met het ontdekken en ontwikkelen van relaties en hun eigen seksualiteit.⁷ Het is goed dat jongeren zich zowel online als offline seksueel ontwikkelen. Meestal verloopt deze seksuele ontwikkeling en het experimenteren tussen jongeren onderling als vanzelf. Jongeren kunnen echter ook tegen problemen aanlopen en grenzen overgaan. Bij seksueel gedrag tussen minderjarigen onderling is de scheidslijn tussen toelaatbaar en niet toelaatbaar gedrag niet altijd makkelijk te maken. Experimenteren kan in sommige gevallen leiden tot seksueel grensoverschrijdend gedrag, zoals ongewenste opmerkingen of aanrakingen of het versturen van seksueel getinte appjes naar iemand die dit niet wil. Maar soms vinden er ook ernstigere delicten plaats als aanranding en verkrachting.⁸ In de verkenning van de eigen seksualiteit gaan jongeren vaak ook op zoek naar seksueel beeldmateriaal: online pornografie kijken kan onderdeel zijn van de seksuele ontwikkeling. Maar bij sommige jongeren kan de blootstelling daaraan leiden tot excessief en dwangmatig online seksueel gedrag, een verslaving of zelfs tot het kijken naar strafbaar beeldmateriaal, zoals van seksueel misbruik van kinderen. Uit de literatuur blijkt dat het veelvuldig zien van pornografie bij sommigen zorgt voor een afname van seksuele spanning en voor ongevoeligheid bij het kijken naar legale pornografie, waardoor zij dwangmatig op zoek gaan naar extremer beeldmateriaal om dezelfde spanning te ervaren.⁹

1 Nationaal Rapporteur, 2021 (Dadermonitor seksueel geweld tegen kinderen 2015-2019).

2 Finkelhor et al., 2009.

3 Nationaal Rapporteur, 2021 (Dadermonitor seksueel geweld tegen kinderen 2015-2019).

4 Insoll et al., 2022.

5 Nationaal Rapporteur, 2021 (Uitgelicht: Netwerken van seksueel kindermisbruik op het Darkweb).

6 Nationaal Rapporteur, 2021 (Dadermonitor mensenhandel 2015-2019).

7 Nationaal Rapporteur, 2022 (Slachtoffermonitor seksueel geweld tegen kinderen 2017-2021).

8 Firmin et al., 2016.

9 Grubbs & Kraus, 2021; Litsou et al., 2021; Maris et al., 2020; Seigfried-Spellar, 2016; Wood, 2011.

Seksueel misbruik kan op korte en lange termijn ontwrichtende effecten hebben op slachtoffers. Het kan leiden tot een verstoring in de seksuele ontwikkeling en tot problemen met relaties en seksualiteit in het verdere leven.¹⁰ Ook voor jonge daders kan het verstrekkende gevolgen hebben. Het plegen van seksueel misbruik duidt vaak op een verstoorde seksuele ontwikkeling. En met een strafblad kunnen zij de rest van hun leven problemen hebben met het vinden van opleiding en werk.

Om deze problemen en strafbaar gedrag te voorkomen, is het van belang om zo vroeg mogelijk in het leven van daders te interveniëren. Het belang van preventie is groot, juist bij deze jonge dadergroep die nog een leven voor zich heeft. Hiervoor is inzicht in de kenmerken van jonge daders van seksueel kindermisbruik noodzakelijk.

Kenmerken van jeugdige daders van seksueel kindermisbruik volgens de literatuur

Omdat jongeren oververtegenwoordigd lijken in zedencriminaliteit, is in de wetenschap specifiek onderzoek gedaan naar jeugdige daders van zedendelicten.¹¹ Zij vormen een diverse groep.¹² In de wetenschappelijke literatuur worden typen jeugdige daders van zedendelicten op verschillende manieren onderscheiden. Het belangrijkste onderscheid is dat tussen jeugdigen die een zedendelict plegen tegen een veel jonger kind en jeugdigen die een zedendelict plegen tegen een leeftijdsgenoot of volwassene.¹³ Daarnaast kan bijvoorbeeld onderscheid gemaakt worden in de ernst van het delict en gebruik van geweld en dwang,¹⁴ in soloplegers en groepsplegers,¹⁵ en in de mate waarin sprake is van psychische problematiek.¹⁶

Een review van wetenschappelijke onderzoeken vergeleek jeugdige zedendaders tegen veel jongere kinderen met jeugdige zedendaders tegen leeftijdsgenoten of volwassenen. Uit dit onderzoek blijkt dat daders tegen jongere kinderen vaker last hebben van een laag psychosociaal functioneren en beperkte sociale vaardigheden, laag zelfvertrouwen, internaliserend gedrag,¹⁷ en sociale problemen en problemen binnen de familie. Ook zijn ze vaker gepest.¹⁸ Uit kwalitatief onderzoek blijkt bovendien dat daders zelf aangeven dat een negatieve invloed van leeftijdsgenoten, groepsdruk, frequent kijken van legale pornografie, middelengebruik en afwijkende seksuele fantasieën factoren zijn die ertoe hebben geleid dat zij seksueel kindermisbruik zijn gaan plegen.¹⁹ Ook de motivatie van jeugdigen die seksueel kindermisbruik plegen is divers. Sommigen zijn vooral gedreven door seksuele nieuwsgierigheid en een sterke drang tot experimenteren. Bij anderen is er sprake van impulsiviteit, een gebrek aan beoordelingsvermogen en het niet kunnen overzien van de consequenties van het delictgedrag. En soms staat het

10 Firmin et al., 2016.

11 Het meeste wetenschappelijke onderzoek verstaat onder 'jeugdigen' personen tot 18 jaar. Zie hiervoor ook de begrippenlijst in Bijlage 1.

12 Finkelhor et al., 2009; Van den Berg et al., 2019.

13 Zie hiervoor bijvoorbeeld: Barbaree et al., 1993; Hendriks & Bijleveld, 2004; Keelan & Fremouw, 2013; Ueda, 2017.

14 Butz & Spacarelli, 1999; Van den Berg et al., 2019.

15 Bijleveld et al., 2007.

16 Zie hiervoor bijvoorbeeld: Everhart Newman et al., 2019; Fox & DeLisi, 2018.

17 Bij internaliserend gedrag worden emoties naar binnen gericht en zorgen deze voor innerlijke onrust, wat bijvoorbeeld kan leiden tot depressief, angstig of teruggetrokken gedrag.

18 Ueda, 2017.

19 Jordaan & Hesselink, 2018.

plegen in relatie met psychische problematiek, zoals gedragsstoornissen, Autisme Spectrum Stoornis (ASS) en Attention Deficit Hyperactivity Disorder (ADHD).²⁰

Ander onderzoek richt zich op de criminele carrières van jeugdige daders van zedendelicten. Hieruit blijkt dat jeugdigen vaak eenmalig of gedurende een korte periode zedendelicten plegen, en dat het plegen van delicten afneemt in de volwassenheid.²¹ Deze resultaten gelden ook voor jeugdige daders van seksueel kindermisbruik.²² Een recente meta-analyse toont aan dat als deze jeugdige daders van zedendelicten opnieuw delicten plegen, dit in de meeste gevallen andere delicten zijn dan zedendelicten.²³

Beperkingen in de wetenschappelijke literatuur

Hoewel er steeds meer onderzoek wordt gedaan naar jeugdigen die seksueel kindermisbruik plegen, kent het bestaande onderzoek ook beperkingen. Ten eerste is veel onderzoek gebaseerd op de geregistreerde criminaliteit, terwijl bekend is dat het overgrote deel van het seksueel kindermisbruik nooit gemeld wordt bij de politie.²⁴ De groep waarop veel onderzoek is gebaseerd, is daarmee relatief klein en naar alle waarschijnlijkheid niet representatief voor de hele populatie jeugdigen die seksueel kindermisbruik pleegt. Dat betekent dat veel jeugdige daders van seksueel kindermisbruik niet in beeld zijn, en dat hun kenmerken dan ook onbekend blijven.

Ten tweede bestaan er nog inhoudelijke hiaten in het bestaande onderzoek. Zo is veel onderzoek, zoals hierboven duidelijk wordt, gericht op alle jeugdigen die zedendelicten plegen. Deze groep is divers. Het kan bijvoorbeeld gaan om jeugdigen die een leeftijdsgenoot of volwassene aanranden of verkrachten (alleen, in een groep, binnen de familie, of tijdens een date). Of om jeugdigen die een minderjarige benaderen voor seksueel contact (grooming).²⁵ Er is minder literatuur specifiek gericht op jeugdige daders van seksueel kindermisbruik. Daarnaast valt op dat maar weinig bekend is over jeugdige kijkers van beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik. Voor kennis over de situationele context en persoonlijke factoren die bijdragen aan het plegen van dit delict zijn we dan ook grotendeels afhankelijk van literatuur over volwassen daders. Verder is er in het bestaande onderzoek aandacht voor de behandeling van jeugdigen die zedendelicten plegen.²⁶ Maar er is weinig bekend over de factoren die ervoor zorgen dat een jeugdige proactief op zoek gaat naar hulp om te stoppen met het plegen van zedendelicten of om delictgedrag te voorkomen. Dit onderzoek springt in op een deel van deze hiaten in het bestaande onderzoek.

1.2 De scope van dit onderzoek

Dit onderzoek wil breder inzicht bieden in jongeren die seksueel kindermisbruik plegen en die nog niet of onvoldoende in beeld zijn bij instanties. Het onderzoek richt zich op jonge (potentiële) daders van alle vormen van online en offline seksueel kindermisbruik die contact opnemen met

²⁰ Finkelhor et al., 2009; Turner et al., 2021.

²¹ McCuish & Lussier, 2017; Van den Berg et al., 2017.

²² Finkelhor et al., 2009; Hendriks et al., 2015.

²³ Lussier et al., 2023.

²⁴ CBS, 2020; Covers et al., 2022; Nationaal Rapporteur, 2022 (Brede blik op slachtofferschap).

²⁵ Finkelhor et al., 2009.

²⁶ Boonmann et al., 2016; Calleja, 2015; Kaltiala et al., 2022.

Stop it Now (zie de kadertekst hieronder). Personen die contact opnemen met Stop it Now zijn anoniem: er worden geen persoonsgegevens gevraagd en opgeslagen. Wel worden er gespreksverslagen gemaakt op basis van het contact met Stop it Now. De helft van de personen die contact opnemen is kijker van beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik. Door de gespreksverslagen te analyseren kan inzicht worden gegeven in de kenmerken en de persoonlijke omstandigheden van deze groep. Maar ook in de situationele context die hen aanleiding geeft tot delictgedrag, de controlestrategieën die ze inzetten om delictgedrag te voorkomen, en in hun hulpbehoeften.

Personen kunnen ook contact opnemen met Stop it Now wanneer zij geen delicten gepleegd hebben, maar zich zorgen maken over hun seksuele gevoelens en/of gedrag naar minderjarigen of mogelijk toekomstig delictgedrag. Hierbij gaat het om potentiële daders van seksueel kindermisbruik. Door het contact met deze jongeren kan Stop it Now inzicht geven in potentieel ouderschap en in het gedrag en de omstandigheden van jongeren die voorafgaan aan het ouderschap. Kennis over deze doelgroep is essentieel om vroegtijdig te kunnen interveniëren en om deze jongeren effectief te kunnen ondersteunen en daarmee delictgedrag te voorkomen. Met deze kennis kunnen ook bestaande strategieën om seksueel kindermisbruik te voorkomen worden verbeterd en nieuwe strategieën worden ontwikkeld. Over de verschillende subgroepen in dit onderzoek is meer informatie te vinden in §3.2. Meer informatie over de gebruikte terminologie in dit onderzoek staat in de begrippenlijst in Bijlage 1.

De gesprekken tussen de personen die contact opnemen en de medewerkers van Stop it Now kunnen verdiepend inzicht geven in het verhaal achter de cijfers over jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik. Wat maakt dat deze jongeren contact opnemen met Stop it Now? Welke hulpvragen hebben zij? Hoe komen sommigen van hen er op jonge leeftijd toe om dit soort delicten te plegen? In welke context? En welke persoonlijke omstandigheden spelen een rol? Om deze vragen te kunnen beantwoorden hebben Stop it Now en de Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld tegen Kinderen (hierna: Nationaal Rapporteur) besloten om gezamenlijk onderzoek te doen naar jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik die contact opnemen met Stop it Now.

STOP IT NOW

Stop it Now is een initiatief van Offlimits,²⁷ expertisecentrum online misbruik.²⁸ Offlimits richt zich op de ondersteuning van personen die te maken hebben (gehad) met online grensoverschrijdend gedrag en misbruik, in het bijzonder seksueel (kinder)misbruik en uitbuiting. Stop it Now heeft als doel seksueel kindermisbruik te voorkomen. Via een telefonische hulplijn en een chat biedt Stop it Now anoniem, vertrouwelijk en gratis ondersteuning aan iedereen die zich zorgen maakt over hun seksuele gevoelens en/of hun gedrag richting minderjarigen. Denk aan iemand die naar beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik kijkt of die seksueel kindermisbruik dreigt te plegen of gepleegd heeft. Ook personen die zich zorgen maken om iemand in de directe omgeving en professionals kunnen terecht bij Stop it Now. Dit onderzoek richt zich echter alleen op jongeren die contact opnemen met Stop it Now vanwege hun eigen seksuele gevoelens en/of gedrag richting minderjarigen.

27 Offlimits was voorheen bekend als het Expertisebureau Online Kindermisbruik (EOKM). In juni 2023 heeft het EOKM zijn naam veranderd in Offlimits.

28 Het Stop it Now-initiatief bestaat ook in andere landen, zoals in België, het Verenigd Koninkrijk en Australië.

DE NATIONAAL RAPPORTEUR MENSENHANDEL EN SEKSUEEL GEWELD TEGEN KINDEREN

De Nationaal Rapporteur is een onafhankelijk instituut en doet onderzoek naar de aard en de omvang van mensenhandel en seksueel geweld tegen kinderen en brengt recente ontwikkelingen in de aanpak in kaart. Om te weten of de aanpak daadwerkelijk effect heeft op het voorkomen en bestrijden van mensenhandel en seksueel geweld tegen kinderen is zicht op zowel het fenomeen als de aanpak cruciaal. De Nationaal Rapporteur maakt het fenomeen daarom zichtbaar door gegevens, kennis en signalen bij elkaar te brengen en deze te analyseren. Daarnaast doet de Nationaal Rapporteur aanbevelingen over hoe de aanpak mogelijk kan verbeteren op basis van onderzoek naar de effectiviteit van die aanpak. De taak van de Nationaal Rapporteur om te rapporteren over de aard en de omvang van mensenhandel en seksueel geweld tegen kinderen in Nederland, en de regering te adviseren over de aanpak van deze problematiek, is wettelijk vastgelegd.²⁹

Gevoeligheid van de thematiek

Dit rapport biedt een gedetailleerde beschrijving van jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik. Stop it Now en de Nationaal Rapporteur zijn zich ervan bewust dat de details in dit onderzoek bij buitenstaanders emoties kunnen oproepen. Het onderzoekthema van jongeren die seksueel kindermisbruik plegen is maatschappelijk gevoelig. Kennis over daderschap van seksueel misbruik onder jongeren is echter van groot belang om daders zo snel mogelijk te stoppen en slachtoffers waar mogelijk te voorkomen.

Dit onderzoek geeft inzicht in de verscheidenheid en complexiteit van (potentieel) daderschap, om zodoende het hele fenomeen te begrijpen. Daarnaast beschrijft dit onderzoek de omstandigheden die voorafgaan aan daderschap en de routes die jongeren doorlopen richting daderschap. Dit geeft Stop it Now en andere organisaties handvatten om te bepalen op welke momenten interventies het meest kansrijk zijn en om hun hulp- en preventieve aanbod gericht in te zetten en beter aan te sluiten bij wat jonge (potentiële) daders nodig hebben. Hierbij is het van belang dat (potentiële) daders op een laagdrempelige en anonieme manier contact kunnen opnemen en doorverwezen kunnen worden voor hulp. Deze laagdrempeligheid is belangrijk, omdat personen anders mogelijk geen hulp zoeken en onzichtbaar blijven. Hulpverlening en preventie worden daardoor onmogelijk.

Door het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV) wordt een barrièremodel³⁰ ontwikkeld, gericht op kijkers van beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik.³¹ Een deel van de beschreven jonge (potentiële) daders in dit onderzoek valt onder deze doelgroep. In combinatie met dit barrièremodel kan dit onderzoek een nadere duiding geven aan de momenten en

29 Wet Nationaal rapporteur mensenhandel en seksueel geweld tegen kinderen, <https://wetten.overheid.nl/BWBR0034176/2013-11-15> (geraadpleegd 4 april 2023).

30 Een barrièremodel is een instrument waarmee het proces van criminele handelingen in kaart wordt gebracht. Zo wordt in één oogopslag duidelijk welke stappen criminelen moeten zetten om een delict te kunnen plegen en welke partijen en gelegenheden het delict mogelijk maken. Hierdoor wordt duidelijk welke barrières kunnen worden opgeworpen om het werk van criminelen te verstoren. Meer informatie is te vinden op: www.barrieremodellen.nl (geraadpleegd 7 juni 2023).

31 Het CCV doet dit in opdracht van het ministerie van Justitie en Veiligheid en in samenwerking met verschillende stakeholders, waaronder ook de Nationaal Rapporteur en Stop it Now.

de wijzen waarop preventief kan worden geïntervenieerd in het leven van jonge (potentiële) daders om (toekomstig) seksueel kindermisbruik te voorkomen.

1.3 Doel en onderzoeksvragen

De aanleiding van dit onderzoek leidt tot het volgende onderzoeksdoel en de volgende onderzoeksvraag en deelvragen.

1.3.1 Doel

Het doel van dit onderzoek is om verdiepend inzicht te bieden in de jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik tot en met 25 jaar die contact hebben opgenomen met Stop it Now in de periode 2019 tot en met 2022. Dit gebeurt aan de hand van een kwalitatieve analyse van de anonieme gespreksverslagen van Stop it Now. Meer specifiek heeft dit onderzoek als doel om inzicht te geven in de problemen die de jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik hebben, in de context waarin ze (mogelijke) delicten plegen en in de strategieën die ze hantieren om hun gedrag onder controle te houden. Deze kennis is bedoeld om beleidsmakers en hulpverleners te informeren, zodat zij de aanpak die (herhaald) daderschap moet voorkomen kunnen versterken en slachtoffers van seksueel kindermisbruik kunnen beschermen.

TERMINOLOGIE

Dit onderzoek gaat over jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik die contact opnemen met Stop it Now. In veel gevallen zijn zij niet in beeld van politie en justitie, en is het seksueel misbruik dus nog niet bewezen verklaard door de rechter. Feitelijk gaat het daarom om vermoedelijke daders. Voor de leesbaarheid van dit onderzoek wordt echter in algemene zin gesproken over daders, wanneer het gaat om personen die Stop it Now vertellen over de delicten die ze hebben gepleegd. De term potentiële dader wordt gebruikt voor personen die zich zorgen maken over mogelijk toekomstig delictgedrag, maar die zeggen (nog) geen delicten gepleegd te hebben.

Stop it Now registreert daarnaast of er bij personen die contact met hen opnemen sprake is van seksuele gevoelens voor minderjarigen. Tijdens het onderzoek werd duidelijk dat er ook personen zijn die contact opnemen met Stop it Now omdat ze zich zorgen maken over hun seksuele gevoelens voor minderjarigen, maar die in het contact met Stop it Now vertellen dat zij geen delicten gepleegd hebben en zich geen zorgen maken over mogelijk toekomstig delictgedrag (zie hiervoor [Figuur 3.2](#)). Zij belten bijvoorbeeld omdat zij willen weten waar hun gevoelens vandaan komen, willen leren daarmee om te gaan en willen het bespreekbaar maken met hun omgeving. Omdat er over deze groep geen informatie bekend is over (potentieel) delictgedrag, valt deze groep strikt gezien buiten de scope van dit onderzoek. Uit de gespreksverslagen volgt echter wel relevante informatie over hun persoonlijke omstandigheden, controlestrategieën en hulpvragen (zie hiervoor ook [§1.3.2](#)). Daarom wordt in aparte kader teksten aandacht besteed aan deze specifieke groep, waarvoor de algemene term hulpvrager wordt gebruikt. Meer informatie over de gebruikte terminologie in dit onderzoek is te vinden in [Bijlage 1](#).

1.3.2 Onderzoeksvragen

De hoofdvraag van dit onderzoek is:

Wat is er – op basis van de gesprekken met Stop it Now – bekend over jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik tot en met 25 jaar die contact opnemen met Stop it Now in de periode 2019 tot en met 2022?

Om antwoord op deze onderzoeksvraag te geven, zijn enkele deelvragen geformuleerd:

- 1 Wat zijn de geregistreerde kenmerken van de (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik tot en met 25 jaar die contact opnemen met Stop it Now in de periode 2019 tot en met 2022? (Hoofdstuk 3)
 - Wat voor soort delictgedrag rapporteren zij? Of over welk mogelijk te ontwikkelen delictgedrag maken zij zich zorgen?
- 2 Wat is de situationele context die heeft bijgedragen aan het (potentiële) delictgedrag van jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik? (Hoofdstuk 4)
- 3 Wat vertellen jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik over hun persoonlijke omstandigheden en gevoelens in relatie tot (potentieel) seksueel kindermisbruik? (Hoofdstuk 5)
- 4 Welke strategieën gebruiken jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik om hun gedrag onder controle te houden? (Hoofdstuk 6)
- 5 Met welke hulpvragen nemen jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik contact op met Stop it Now? (Hoofdstuk 7)

2 Methoden

2.1 Inleiding

Om antwoord te kunnen geven op de onderzoeksvraag en de bijbehorende deelvragen, is gekozen voor het uitvoeren van een kwalitatief onderzoek naar de anonieme gespreksverslagen die hulplijnmedewerkers van Stop it Now maken van hun contact met jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik. Dit type onderzoek maakt een rijke en diepgaande analyse van de verzamelde gegevens mogelijk.

2.2 Dataverzameling

Voor dit onderzoek zijn alle gespreksverslagen gebruikt van personen tot en met 25 jaar die van 2019 tot en met 2022 contact opnamen met Stop it Now vanwege zorgen over hun seksuele gevoelens en/of hun gedrag richting minderjarigen. Voor deze periode is gekozen omdat Stop it Now per 2019 overgegaan is naar een nieuw registratiesysteem. Personen die contact opnemen met Stop it Now zijn anoniem, wat betekent dat er geen persoonsgegevens worden gevraagd en opgeslagen. De gespreksverslagen variëren qua lengte van een kleine alinea tot meerdere pagina's gebaseerd op één of meerdere gesprekken met eenzelfde persoon. Gemiddeld zijn de verslagen ongeveer één A4 lang. De gespreksverslagen kunnen informatie bevatten over de problemen van de personen. Bijvoorbeeld mentale problemen, problemen met studie of werk, of zorgen over reacties vanuit de omgeving. Ook kan er informatie in staan over mogelijk gedrag waar personen zich zorgen over maken, zoals de neiging tot het online bekijken van strafbaar beeldmateriaal of het online contact leggen met minderjarigen. En over de context waarbinnen dit gebeurt en de hulpvraag die zij hebben. De verslagen bevatten ook informatie over de gemaakte vervolgspraken met Stop it Now en de doorverwijzingen naar bijvoorbeeld forensische polikliniek de Waag.¹

Informatie over het werkproces en de training van Stop it Now-medewerkers

Om meer inzicht te krijgen in het werkproces en de context waarin de gespreksverslagen zijn gemaakt, is een inhoudelijk programmamedewerker van Stop it Now geïnterviewd. Er is gevraagd naar de training van hulplijnmedewerkers, de gesprekstechnieken die zij hanteren, en de wijze waarop informatie geregistreerd en beschreven wordt. Voorafgaand aan de dataverzameling zijn de training en de informatie die Stop it Now-medewerkers bij indiensttreding krijgen beschikbaar gemaakt voor de onderzoekers van de Nationaal Rapporteur.

Nieuwe Stop it Now-medewerkers worden tijdens een inwerkprogramma getraind in telefoonvaardigheden, gespreksmethodiek en de verschillende vormen van problematiek waarmee personen bellen. Zo leren zij over de manier waarop ze spreken met de verschillende subgroepen (zie hiervoor in §3.2) die bellen en welke vragen ze kunnen stellen. Na afronding van het inwerkprogramma gaan nieuwe medewerkers telefoongesprekken voeren onder supervisie van een ervaren medewerker. Pas als de nieuwe medewerker en de leidinggevende zich hierbij comfortabel voelen en als de kwaliteit van de gesprekken voldoende is, gaat de medewerker zelfstandig gesprekken voeren.

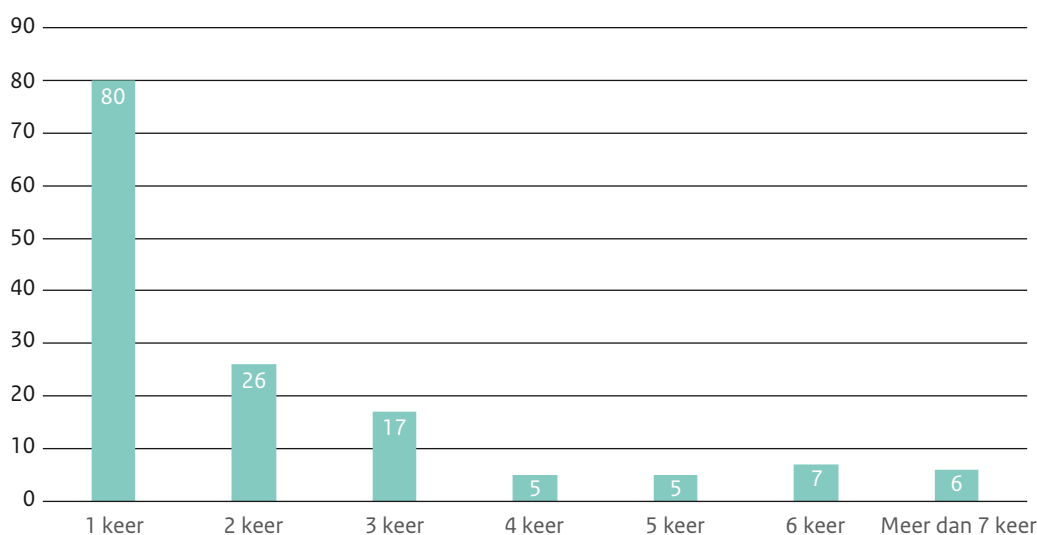
Er is regelmatig intervisie in het team om complexe casuïstiek te bespreken, zowel tussen collega's onderling als onder externe begeleiding. Verder worden medewerkers periodiek getraind in specifieke onderwerpen, zoals het omgaan met suicidale gedachten of motiverende gespreksvoering.

¹ Website de Waag Nederland, www.dewaagnederland.nl (geraadpleegd 25 april 2023).

Tot slot is in een handleiding beschreven hoe ontvangen informatie geregistreerd en beschreven moet worden in de database, zodat medewerkers op de juiste en dezelfde wijze verslagleggen. Hierbij is veel aandacht voor objectiviteit: medewerkers leren om zo min mogelijk te interpreteren, en om dicht bij de woorden van de persoon die contact opneemt te blijven. Als extra toets op de objectiviteit leest een collega de gespreksverslagen mee.

2.2.1 Overzicht data

In de periode 2019 tot en met 2022 namen 182 personen van 25 jaar of jonger contact op met Stop it Now vanwege zorgen over hun seksuele gevoelens en/of hun gedrag richting minderjarigen.² Met hen hebben in totaal 447 contactmomenten plaatsgevonden. Van deze personen zijn er 36 niet meegenomen in de analyse van dit onderzoek. Redenen hiervoor zijn dat de persoon het contact beëindigde voordat er een inhoudelijk gesprek kon plaatsvinden, de persoon niet serieus was, dat het ging om een slachtoffer van seksueel kindermisbruik of dat uit het gespreksverslag bleek dat sprake was van een algemene pornoverslaving of andere problematiek niet gerelateerd aan mogelijk seksueel misbruik van minderjarigen. Dit betekent dat er uiteindelijk 146 personen zijn meegenomen in de analyses. Zij hebben in totaal 390 contactmomenten met Stop it Now gehad.³ Figuur 2.1 geeft een overzicht van het aantal contactmomenten.

Figuur 2.1 De verdeling van het aantal contactmomenten met Stop it Now (N=146)

Bron: Stop it Now-registratiesysteem

- 2 In totaal namen in deze periode 698 unieke personen contact op met Stop it Now vanwege zorgen om zichzelf. Van 422 van hen was de leeftijd bekend. Daarvan is bij benadering 43% in de leeftijd tot en met 25 jaar. Het is zeer waarschijnlijk dat de groep waarvan de leeftijd onbekend was ook personen tot en met 25 jaar bevat. Dit betekent dat het daadwerkelijke aantal personen tot en met 25 jaar waarschijnlijk groter is.
- 3 Er was sprake van een uitschieter: één persoon nam in totaal 85 keer contact op met Stop it Now via zowel e-mail, als chat en telefoon. Dit hoge aantal contactmomenten heeft echter weinig invloed op de resultaten die beschreven zijn onder Figuur 2.1. Omdat deze persoon veel contact had via e-mail, leidt het aantal telefonische contactminuten niet tot een vertekening in de resultaten van de gemiddelde contactduur van de hele onderzoeksgroep. Daarnaast was deze persoon een serieuze cliënt met problematiek relevant voor dit onderzoek. Daarom is ervoor gekozen om deze persoon niet te excluseren uit de dataset.

Uit de figuur blijkt dat het grootste deel van de personen (55%, n=80) eenmalig contact opneemt met Stop it Now. De rest neemt 2 keer of vaker contact op. De meeste personen, 97 van de 146, leggen telefonisch contact. De andere 49 leggen contact via e-mail of chat. Daarvan leggen er 9 vervolgens ook nog telefonisch contact. Een telefonisch contactmoment duurt gemiddeld 22 minuten. Van de in totaal 106 personen die telefonisch contact hebben met Stop it Now is de gemiddelde duur van het contact in totaal ruim een uur (63 minuten) per persoon.

De meeste personen kennen Stop it Now via het internet. Sommigen worden doorverwezen via een andere professional, of krijgen Stop it Now getipt door familie of vrienden. Ook zijn er personen naar wie een politieonderzoek loopt, en die door de politie met de briefkaart van Stop it Now zijn geadviseerd om (in afwachting van een eventueel proces) Stop it Now te benaderen voor hulp.

2.2.2 Representativiteit

Alle gespreksverslagen over (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik die van 2019 tot en met 2022 contact opnamen met Stop it Now en waarvan bekend is dat zij 25 jaar of jonger waren, zijn meegenomen in dit onderzoek. Dit betekent echter niet dat de onderzochte groep representatief is voor de bredere populatie van alle jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik in Nederland. Lang niet alle jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik nemen namelijk contact op met de hulplijn van Stop it Now. Het is aannemelijk dat jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik die contact opnemen met Stop it Now verschillen van hen die dit niet doen. Het is bijvoorbeeld goed mogelijk dat personen die contact opnemen met Stop it Now meer gemotiveerd zijn om toekomstig delictgedrag te voorkomen en dat zij een grotere hulpbehoefte hebben. Daarnaast is niet bekend hoe groot de totale groep jonge daders in Nederland is. Daarom kunnen de resultaten van dit onderzoek niet gegeneraliseerd worden naar alle jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik.

2.3 Analyse

2.3.1 Literatuuronderzoek

Voorafgaand aan het analyseren van de Stop it Now-gespreksverslagen is een literatuurstudie verricht. Daarmee is onderzocht wat er al bekend is over jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik: hun kenmerken, persoonlijke omstandigheden en hulpbehoeften, de situationele context waarin hun gedrag is ontstaan en de controlestrategieën die ze gebruiken. Het literatuuronderzoek richtte zich met name op kwalitatieve onderzoeken, literatuuronderzoeken en meta-analyses gepubliceerd vanaf 2016. Omdat de literatuur specifiek over jonge daders beperkt is, is soms ook gekeken naar literatuur over volwassen daders. De resultaten van dit literatuuronderzoek zijn verwerkt in Hoofdstuk 1 en Hoofdstuk 8.

2.3.2 Thematische analyse

De gespreksverslagen over de 146 jonge personen die van 2019 tot en met 2022 contact opnamen met Stop it Now zijn onderzocht met een thematische analyse.⁴ Dit biedt een goede methode om thema's en patronen in de gespreksverslagen te ontdekken en te analyseren, met als resultaat een rijk overzicht en een contextuele interpretatie van deze gegevens. Hiermee kan

4 Braun & Clarke, 2006.

betekenis worden gegeven aan het verhaal van jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik en kunnen hun problemen en behoeften worden beschreven.

Procedure

De gespreksverslagen zijn in afzonderlijke analyserondes handmatig gecodeerd in Excel. Om bekend te raken met de inhoud van de gesprekken, zijn van een eerste groep van 32 gespreksverslagen gedetailleerde aantekeningen gemaakt. Hierbij zijn fragmenten uit de gespreksverslagen geselecteerd die relevant zijn voor de beantwoording van de deelvragen. Vervolgens is door het analyseren van deze eerste 32 gespreksverslagen en een groep van 61 nieuwe gespreksverslagen per deelvraag een codelijst aangelegd (zie hiervoor Bijlage 2). Deze lijst bestaat uit zowel gesloten als open codes, die de in de gespreksverslagen beschreven onderwerpen samenvattend weergeven. Zo is de door Stop it Now geregistreerde informatie verzameld, bijvoorbeeld over het geslacht en de leeftijd, het aantal contactmomenten en doorverwijzingen naar forensische polikliniek de Waag. En ook de kwalitatieve informatie, bijvoorbeeld over de persoonlijke omstandigheden van de persoon, het ontstaan van het gedrag en de hulpbehoefte. Toen na het analyseren van dit totaal van 93 gespreksverslagen geen nieuwe codes meer verschenen, is in een volgende analyseronde de laatste groep van 53 gespreksverslagen gebruikt om codes te structureren. Dit is gedaan door ze samen te vatten, samen te voegen, te hernoemen of te groeperen. In deze fase werden de eerste overkoepelende thema's zichtbaar.

Tot slot heeft het onderzoeksteam een uitgebreide brainstormsessie gehouden om te reflecteren op en te komen tot een definitieve vaststelling van de thema's. Na afloop hiervan is onderzocht op welke wijze de verschillende thema's met elkaar in verbinding staan. Het resultaat hiervan is te vinden in de figuren in de individuele hoofdstukken. Bovendien is bekeken of de thema's de deelvragen volledig beantwoorden en in welke mate de bevindingen aansluiten bij de wetenschappelijke literatuur.

Casuïstiek

Om de bevindingen van het onderzoek nader toe te lichten, zijn in dit rapport casussen beschreven. Vanwege de gevoeligheid van het onderzoeksonderwerp is gekozen voor fictieve casussen die zijn geformuleerd op basis van combinaties van de gespreksverslagen.

2.4 Kanttekeningen

Gebruik bestaande gegevens

In dit onderzoek is gebruikgemaakt van bestaande gegevens: gespreksverslagen gemaakt door hulplijnmedewerkers van Stop it Now. De gesprekken zijn gevoerd en de gegevens zijn geregistreerd voor het bieden van hulp en advies. Stop it Now vraagt niet standaard aan iedereen naar de onderwerpen die terugkomen in de deelvragen. En ook jonge personen bespreken naar alle waarschijnlijkheid niet alles met Stop it Now. Daarnaast werd een verschil in de lengte van de gespreksverslagen in verhouding tot de duur van de gesprekken zichtbaar. Dit kan te maken hebben met de inhoud van het gesprek, maar ook met de medewerker die het verslag gemaakt heeft. Dit betekent dat de onderwerpen van de verschillende deelvragen van dit onderzoek niet standaard terugkomen in alle gespreksverslagen. Als een bepaald thema, bijvoorbeeld psychische problematiek, niet voorkwam in het gespreksverslag, is er in de analyse vanuit gegaan dat hier geen sprake van was. Het is echter goed mogelijk dat er wel sprake is van – bijvoorbeeld – psychische problematiek maar dat het niet besproken is met Stop it Now. Of dat het wel besproken is met Stop it Now, maar in het kader van anonimiteit niet opgenomen is in het gespreks-

verslag. Dit betekent dat de gerapporteerde aantallen en percentages in dit rapport naar alle waarschijnlijkheid onderschattingen zijn.

Interpretatie hulplijnmedewerkers en onderzoekers

Zoals gezegd, om persoonlijke interpretatie van hulplijnmedewerkers te voorkomen, worden zij bij indiensttreding getraind op gespreksvaardigheden, procedures en kennis (zie hiervoor §2.2). Toch kan de interpretatie en de vraagstelling van hulplijnmedewerkers een rol spelen in hoe zij verslag hebben gelegd van het gesprek. Ook kan informatie in de gespreksverslagen door de verschillende onderzoekers op een andere manier geïnterpreteerd worden.

2.5 Betrouwbaarheid en validiteit

De betrouwbaarheid en validiteit van het onderzoek zijn op verschillende manieren gewaarborgd.

Afbakening deelvragen

Omdat tijdens het coderen duidelijk werd dat de gespreksverslagen niet op alle onderdelen van de deelvragen volledig en betrouwbaar antwoord kunnen geven (zie ook §2.4), is ervoor gekozen om sommige onderdelen weg te laten en daarmee de deelvragen verder af te bakenen. Dit is gedaan wanneer aspecten uit de eerder geformuleerde deelvragen slechts in een klein aantal gespreksverslagen terugkwamen. In het kader van de repliceerbaarheid van het onderzoek, zijn de onderzoekstappen en de keuzes voor het excluderen van personen (zie hiervoor ook §2.2.1) gedocumenteerd in een logboek.⁵

Intervisie

De betrouwbaarheid is gecontroleerd doordat in het begin van de data-analyse de drie onderzoekers tien gespreksverslagen separaat hebben gecodeerd. De gevonden codes en thema's hebben zij met elkaar vergeleken en besproken. Hieruit volgde dat aanpassing nodig was in twee deelvragen die niet duidelijk genoeg waren afgebakend. Vervolgens hebben deze onderzoekers nog vijf gespreksverslagen separaat gecodeerd. Daaruit bleek dat er nu voldoende overeenstemming was. Er waren slechts kleine verschillen in de formulering van de gevonden codes, en de onderzoekers kwamen op dezelfde thema's uit.

Om de betrouwbaarheid ook in de rest van het onderzoek te waarborgen en om subjectiviteit tegen te gaan, vond tijdens de analysefase continu intervisie plaats tussen de onderzoekers. Bij het identificeren van thema's zochten zij naar overeenstemming. Wanneer er tijdens het analyseren zaken naar voren kwamen die onduidelijk waren of voor meerdere interpretaties vatbaar, vond overleg plaats tussen de onderzoekers. Waar nodig werd hierbij gevraagd naar de wijze waarop de hulplijnmedewerker het betreffende gesprek heeft geregistreerd en beschreven (zie hiervoor ook §2.2 en §2.4).

Meeleesgroep

Na afloop van de data-analyse zijn de voorlopige resultaten besproken met een meeleesgroep. Deze groep bestond uit professionals die in hun dagelijks werk te maken hebben met jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik. Om de validiteit van het onderzoek te waar-

⁵ Dit logboek is beschikbaar op aanvraag.

borgen zijn zij gevraagd of zij de onderzoeksresultaten herkennen. Dit biedt inzicht in de mate waarin de onderzoeksresultaten ook gelden voor andere jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik die niet in contact zijn met Stop it Now. Ook is de meelesgroep in een latere fase gevraagd om (delen van) het rapport mee te lezen en te voorzien van feedback.

2.6 Ethische overwegingen

Anonimiteit

Voor dit onderzoek zijn anonieme verslagen gebruikt van gesprekken die hebben plaatsgevonden. In de privacyverklaring van Stop it Now worden de verwerkingsdoeleinden van gegevens toegelicht.⁶ Vermeld wordt onder andere dat gegevens gebruikt worden om gegeneraliseerde statistieken en trends op te stellen. Van personen die contact opnemen met Stop it Now worden geen persoonsgegevens, zoals telefoonnummers, IP-adressen, namen, adresgegevens en vergelijkbare identificeerbare gegevens, gevraagd en opgeslagen. Wel registreert Stop it Now andere persoonlijke informatie, bijvoorbeeld over seksuele voorkeur, gedrag en problemen. Deze informatie wordt algemeen beschreven om de anonimiteit van personen in alle situaties te waarborgen. Hiermee is de onderzoeksinformatie niet te herleiden naar individuele personen.

Om te verzekeren dat voldoende rekening wordt gehouden met ethische kwesties, zijn de keuzes voor de onderzoeksmethoden en ethische overwegingen voorafgaand aan de data-analyse besproken met de privacyfunctionaris van de Nationaal Rapporteur en de functionaris gegevensbescherming van Offlimits. De onderzoekers die vanuit de Nationaal Rapporteur deelnamen, hebben een geheimhoudingsverklaring van Offlimits ondertekend, en zij zijn vertrouwelijk met de data omgegaan. De informatie uit de gespreksverslagen is niet gedeeld met collega's of anderen buiten het projectteam. Binnen het projectteam is informatie uit de gespreksverslagen nooit digitaal gedeeld, en alleen mondeling besproken. Daarnaast heeft de analyse plaatsgevonden op locatie bij Offlimits in Amsterdam. De ruwe data zijn hier in de beveiligde werkomgeving van Offlimits geanalyseerd en bewaard, en zijn niet overgebracht naar de werkomgeving van de Nationaal Rapporteur.

6 Website Stop it Now, www.stopitnow.nl/anonimiteit-en-privacy (geraadpleegd 20 mei 2023).

3 Beschrijving van de onderzoeks- groep

3.1 Inleiding

Het is van belang om de jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik die contact opnemen met Stop it Now meer in detail in kaart te brengen. Dat levert een goed begrip op van de situationele context, persoonlijke omstandigheden, controlestrategieën en hulpvragen van deze groep.

Dit hoofdstuk beantwoordt daarom de volgende vragen: Wat zijn de geregistreerde kenmerken van de (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik tot en met 25 jaar die contact opnemen met Stop it Now in de periode 2019 tot en met 2022? Wat voor soort delictgedrag rapporteren zij? Of over welk mogelijk te ontwikkelen delictgedrag maken zij zich zorgen?

In §3.2 komen de door Stop it Now geregistreerde algemene kenmerken van jonge personen die contact met hen opnemen aan bod: geslacht, leeftijd en subgroepen. De volgende paragrafen behandelen andere relevante kenmerken van jonge (potentiële) daders die met Stop it Now besproken kunnen worden: §3.3 gaat over gespecialiseerde hulpverlening, §3.4 over relatiestatus en seksuele voorkeur en §3.5 beschrijft in meer detail de (mogelijke) delicten die jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik hebben gepleegd of waarover zij zich zorgen maken.

3.2 Geregistreerde kenmerken

Geslacht en leeftijd

Van de 146 jonge personen die contact opnemen met Stop it Now zijn er 137 man. Daarnaast nemen 5 vrouwen contact op.¹ Van 4 personen is het geslacht onbekend. Hierbij gaat het om personen die contact opnemen via chat of e-mail en daarbij hun geslacht niet vermelden.

In de periode 2019 tot en met 2021 nemen 16 personen van '18 jaar of jonger' en 80 personen van '19 tot en met 25 jaar' contact op met Stop it Now.² In 2022 heeft Stop it Now de leeftijdscategorieën veranderd naar 'onder de 18' en '18 tot en met 25'. Zo kan onderscheid gemaakt worden tussen minderjarige en meerderjarige personen. In 2022 nemen 6 personen van 'onder de 18' en 44 personen van '18 tot en met 25 jaar' contact op met Stop it Now. Omdat de leeftijd alleen geregistreerd wordt in deze categorieën, is het niet van alle personen bekend of zij minder- of meerderjarig zijn. Uit de data blijkt echter wel dat het merendeel van de jonge personen meerderjarig is.

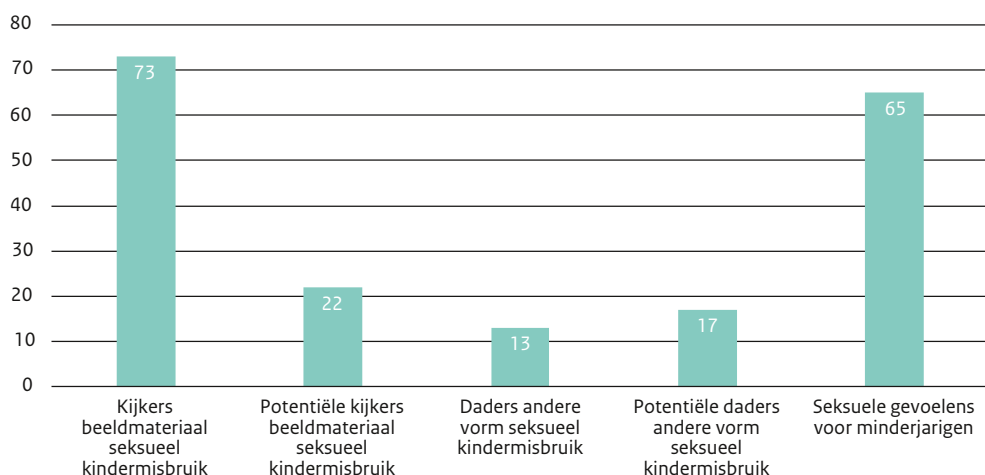
Subgroepen

Stop it Now maakt bij de registratie van personen die contact opnemen onderscheid in verschillende subgroepen:

-
- 1 Het aantal vrouwen in de dataset is zeer klein. Dat maakt het moeilijk om betrouwbare overkoepelende uitspraken te doen. Bovendien levert dit het risico van herkenning op. Daarom worden in dit onderzoek de vrouwelijke personen die contact opnemen met Stop it Now niet apart besproken.
 - 2 Stop it Now biedt hulp aan alle personen die zich zorgen maken over hun eigen of andermans seksuele gevoelens en/of gedrag ten aanzien van minderjarigen (zie ook §1.2). In dit onderzoek is de keuze gemaakt om de onderzoeksgroep af te bakenen tot personen tot en met 25 jaar (zie ook §1.1).

- Kijkers³ beeldmateriaal seksueel kindermisbruik: personen die afbeeldingen of video's van seksueel kindermisbruik bekijken, downloaden, bezitten of verspreiden;⁴
- Potentiële kijkers beeldmateriaal seksueel kindermisbruik: personen waarvan het risico bestaat of die zich zorgen maken dat zij afbeeldingen of video's van seksueel kindermisbruik gaan bekijken, downloaden, bezitten of verspreiden;
- Daders⁵ andere vorm seksueel kindermisbruik: personen die online of offline een strafbare vorm van seksueel contact hebben gehad met een minderjarige, bijvoorbeeld grooming of fysiek seksueel misbruik;
- Potentiële daders andere vorm seksueel kindermisbruik: personen waarvan het risico bestaat of die zich zorgen maken dat zij online of offline een strafbare vorm van seksueel contact gaan hebben met een minderjarige, bijvoorbeeld grooming of fysiek seksueel misbruik;
- Seksuele gevoelens voor minderjarigen: personen die in het contact met Stop it Now vertellen seksuele gevoelens te hebben voor minderjarigen.

Figuur 3.1 toont de verdeling van deze subgroepen. Personen kunnen door Stop it Now onder één of twee subgroepen worden geregistreerd. Zo kunnen zij kijker van beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik zijn, en ook seksuele gevoelens voor minderjarigen hebben. Of ze kunnen zowel kijker van beeldmateriaal zijn als dader van een andere vorm van seksueel kindermisbruik. Bij 30% van de personen die contact opnemen met Stop it Now is ook een tweede subgroep geregistreerd. Het totaal aantal geregistreerde subgroepen in Figuur 3.1 telt hiermee op tot meer dan 146.

Figuur 3.1 Door Stop it Now geregistreerde subgroepen (N=190)

Bron: Stop it Now-registratiesysteem

- 3 Kijkers van beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik zijn ook delictplegers. Het kijken naar beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik is een vorm van seksueel kindermisbruik. Het delictgedrag verschilt echter van andere vormen van seksueel misbruik, en het feit dat het plaatsvindt in een online context vraagt om een andere aanpak en reactie. Daarom maakt Stop it Now een onderscheid tussen personen van deze subgroep en andere (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik
- 4 In dit onderzoek gaat het meestal om personen die contact opnemen met Stop it Now omdat ze beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik bekijken. Slechts enkele personen vertellen dat ze ook beeldmateriaal hebben verspreid. Er wordt in dit onderzoek daarom geen speciale aandacht besteed aan de verspreiders.
- 5 Stop it Now hanteert in het registratiesysteem de term 'pleger' in plaats van 'dader'. Om in dit onderzoek het gebruik van terminologie consistent te houden met ander wetenschappelijk onderzoek en met de opgestelde deelvragen, wordt in het beschrijven van de subgroepen de term 'dader' gebruikt.

Helft van de jonge personen die contact opnemen is kijker beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik

Een groot deel van de 146 jonge personen die contact opnemen met Stop it Now is kijker van beeldmateriaal van seksueel misbruik. Hierbij gaat het om 50% (n=73). 9% van de jonge personen (n=13) heeft een andere vorm van seksueel kindermisbruik gepleegd. Twee van hen zijn daarnaast ook kijker van beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik. 27% (n=39) maakt zich zorgen over toekomstig delictgedrag, maar heeft (nog) geen delicten gepleegd. Dit gaat om 22 potentiële kijkers en 17 potentiële daders van andere vormen van seksueel kindermisbruik. Tot slot maakt 45% (n=65) zich zorgen over door hen ervaren seksuele gevoelens voor minderjarigen. Zij melden bijvoorbeeld seksuele aantrekkingskracht of verliefde gevoelens te hebben voor minderjarigen in het fysieke leven. Of zij voelen een seksuele spanning wanneer zij buiten kinderen zien lopen, en blijven hierover fantaseren. Omdat het gaat om jonge (potentiële) daders, kunnen de seksuele gevoelens gericht zijn op veel jongere kinderen, maar ook op leeftijdsgenoten of kinderen die iets jonger zijn dan de (potentiële) dader.

Iets meer dan een kwart van de kijkers ervaart ook seksuele gevoelens voor minderjarigen

Wanneer meer in detail wordt gekeken naar mogelijke registraties onder twee subgroepen, valt het volgende op: 73% van de 73 kijkers van beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik (n=53) heeft geen tweede registratie onder de subgroep seksuele gevoelens voor minderjarigen. Dit betekent bijvoorbeeld dat de personen in het gesprek vertellen geen seksuele gevoelens voor minderjarigen te hebben. Uit de gespreksverslagen blijkt in enkele gevallen dat zij per ongeluk in aanraking gekomen zijn met beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik, en dat ze hiervan zijn geschrokken of zich er schuldig over voelen (zie hiervoor meer in §4.2 en §5.3). De overige 27% van de kijkers van beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik (n=20) ervaart wel seksuele gevoelens voor minderjarigen. Van de 30 daders en potentiële daders van een andere vorm van seksueel kindermisbruik zegt 37% (n=11) ook seksuele gevoelens voor minderjarigen te hebben.

Bij meer dan de helft van personen met seksuele gevoelens voor minderjarigen ook sprake van (potentieel) delictgedrag

Van de 65 personen die seksuele gevoelens voor minderjarigen hebben, is er bij 58% (n=38) ook een andere subgroep geregistreerd, en is er dus ook sprake van delictgedrag of mogelijk toekomstig delictgedrag. De andere 42% (n=27) van de personen die seksuele gevoelens voor minderjarigen hebben, zegt geen zorgen te hebben over (potentieel) delictgedrag. Zij bellen bijvoorbeeld met Stop it Now omdat zij willen weten waar hun gevoelens vandaan komen, of ze willen ermee leren omgaan en het bespreekbaar maken met hun omgeving (zie hiervoor ook de kadertekst in Hoofdstuk 7).

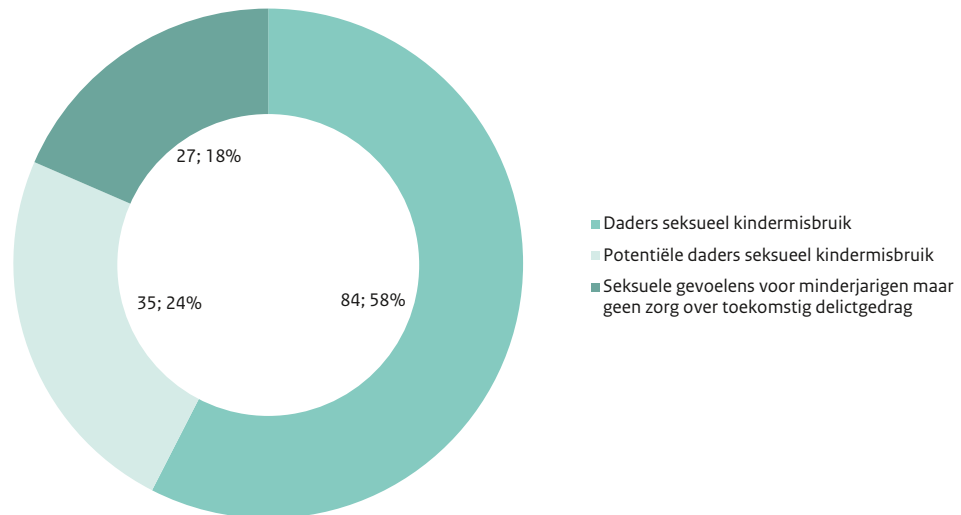
Onderscheid daders en potentiële daders seksueel kindermisbruik

Personen die contact opnemen met Stop it Now kunnen ook op een andere manier onderscheiden worden:

- Daders seksueel kindermisbruik: personen die seksuele delicten gepleegd hebben of nog steeds plegen. Dit zijn dus de kijkers van beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik en daders van andere vormen van seksueel kindermisbruik uit [Figuur 3.1](#);
- Potentiële daders seksueel kindermisbruik: personen die zich zorgen maken over toekomstig delictgedrag, maar die aangeven (nog) geen delicten gepleegd te hebben. Dit zijn dus de potentiële kijkers van beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik en potentiële daders van andere vormen van seksueel kindermisbruik uit [Figuur 3.1](#);
- Seksuele gevoelens voor minderjarigen maar geen zorg over toekomstig delictgedrag: personen die in het contact met Stop it Now vertellen seksuele gevoelens voor minderjarigen

te hebben waar zij last van ervaren, maar die aangeven dat ze geen delicten plegen of gepleegd hebben en ook geen zorgen hebben over toekomstig delictgedrag.

Figuur 3.2 toont de verdeling van deze subgroepen. Personen zijn in deze verdeling in slechts één subgroep ondergebracht, en het gaat daarbij dus om 146 unieke personen.

Figuur 3.2 Verdeling personen in subgroepen (N=146)

Bron: Stop it Now-registratiesysteem

82% van jonge personen die contact opnemen is (potentiële) dader seksueel kindermisbruik

58% van de jonge personen (n=84) neemt contact op met Stop it Now omdat ze delicten gepleegd hebben of nog steeds plegen. De rest maakt zich weliswaar zorgen over hun eigen (toekomstig) gedrag of over hun gevoelens, maar heeft (nog) geen delicten gepleegd. 24% (n=35) neemt contact op met Stop it Now vanwege zorgen om mogelijk delictgedrag in de toekomst. Bijvoorbeeld omdat zij zich veel begeven op risicovolle pornowebsites of omdat ze een neiging voelen om fysieke delicten te gaan plegen met minderjarigen. 18% (n=27) neemt contact op met Stop it Now omdat ze last hebben van seksuele gevoelens voor minderjarigen, maar zij vertellen aan Stop it Now geen zorgen te hebben over eventueel toekomstig delictgedrag. Het is mogelijk dat niet iedereen aan Stop it Now vertelt over door hen gepleegde delicten. Daarmee kan het daadwerkelijke percentage daders van seksueel kindermisbruik hoger zijn dan in dit onderzoek gerapporteerd.

De verwijzing naar subgroepen in dit rapport

De 27 personen met seksuele gevoelens voor minderjarigen die in het contact met Stop it Now vertellen dat bij hen geen sprake is van gepleegde delicten of zorgen over mogelijk toekomstig delictgedrag, vallen strikt gezien buiten de scope van dit onderzoek. De gespreksverslagen van deze hulpvragers bieden namelijk geen informatie over (potentieel) seksueel kindermisbruik. Hiermee zijn verschillende deelvragen niet op hen van toepassing. Omdat uit de gespreksverslagen wel relevante informatie volgt over hun persoonlijke omstandigheden, controlestrategieën en hulpvragen, wordt in kaderteksten in Hoofdstuk 5, Hoofdstuk 6 en Hoofdstuk 7 aandacht besteed aan deze specifieke groep.

Vanaf hier gaat dit rapport dus over de overgebleven 119 daders en potentiële daders van seksueel kindermisbruik. Hierbij wordt verwezen naar de drie categorieën in [Figuur 3.2](#) waarbij 82% van de personen behoort tot de subgroepen dader of potentiële dader. Bij sommige deelvragen en thema's is het onderscheid tussen (potentiële) kijkers van beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik en (potentiële) daders van een andere vorm van seksueel kindermisbruik echter relevant. Bijvoorbeeld bij het beschrijven van de risicovolle online context die jonge (potentiële) daders kan aanzetten tot het kijken naar strafbaar beeldmateriaal ([Hoofdstuk 4](#)). Of bij het beschrijven van de psychische problematiek die bij bepaalde subgroepen in meer of mindere mate aan de orde is ([Hoofdstuk 5](#)). In deze gevallen wordt verwezen naar de categorisering van de vijf subgroepen van Stop it Now die uitgelegd staat in [Figuur 3.1](#).

3.3 Hulpverlening

Van 24 van de 119 jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik (20%) is bekend dat zij in behandeling zijn bij een therapeut. Deze behandeling kan gericht zijn op klachten gerelateerd aan (potentieel) daderschap van seksueel kindermisbruik. Personen zijn echter ook vaak in behandeling voor andere klachten, zoals voor specifieke psychische problemen zoals depressies, Attention Deficit Hyperactivity Disorder (ADHD) of verslavingen (zie hiervoor ook [§5.2](#)). Van 21 van de 119 jonge (potentiële) daders (18%) is bekend dat zij niet in behandeling zijn. Daarbij meldt een aantal van hen wel de wens te hebben om in behandeling te gaan. Van de andere 74 personen (62%) is het onbekend of zij in behandeling zijn voor hun problemen.

30% wordt doorverwezen naar gespecialiseerde hulp

Naar aanleiding van het contact kan Stop it Now doorverwijzen naar gespecialiseerde hulpverlening. Zo kunnen zij een anonieme belafsprak maken met forensische polikliniek de Waag of iemand doorverwijzen naar een andere (forensische) instantie. Dit gebeurt in 30% van de gevallen (n=36). Het merendeel is dader van seksueel kindermisbruik, en wordt om die reden doorverwezen. Redenen om niet door te verwijzen kunnen zijn dat gespecialiseerde hulp niet nodig is, of dat de persoon geen behoefte heeft of nog niet toe is aan verdere hulp. Bij doorverwijzing wordt meestal een anonieme belafsprak met de Waag gepland. Sommige jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik gaan naar aanleiding van deze belafsprak in behandeling. In andere gevallen wordt er niet gebeld of is het onbekend of een behandeling gestart is.

3.4 Relaties en seksuele voorkeur

Van het grootste deel van de jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik is onbekend of zij al dan niet een relatie hebben. Omdat het onderwerp liefdesrelaties niet standaard besproken wordt, is dit niet in alle gespreksverslagen beschreven. Slechts van 16 van de 119 jonge (potentiële) daders is iets bekend over hun liefdesrelatie. 11 van hen melden in het telefoon- of chatgesprek expliciet een gezonde relatie te hebben met een leeftijdsgenoot. De andere 5 jonge (potentiële) daders hebben in het verleden een relatie gehad met een leeftijdsgenoot, of hebben nooit eerder een relatie gehad.

Groot aantal (potentiële) daders kan eigen seksuele voorkeur niet eenduidig weergeven

Ook de seksuele voorkeur wordt niet altijd in de gespreksverslagen beschreven. Soms komt deze niet ter sprake, en soms wordt het niet opgenomen in het gespreksverslag vanwege het

belang van anonimiteit. De volgende resultaten gaan over de 85 jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik van wie de zelf omschreven seksuele voorkeur in het gespreksverslag is beschreven. Bijna 40% van de groep kan de eigen seksuele voorkeur niet eenduidig weergeven. Ze zeggen bijvoorbeeld zowel (seksuele) gevoelens te kunnen ervaren voor minderjarigen als voor leeftijdsgenoten of volwassenen. Een deel van hen vertelt alleen spanning of seksuele opwinding te ervaren wanneer zij minderjarigen zien op beeld, maar nooit in het fysieke leven.⁶ Uit ongeveer een vijfde van de gespreksverslagen blijkt dat de persoon uitsluitend (seksuele) gevoelens heeft voor minderjarigen. Hierbij kan het gaan om (seksuele) gevoelens voor leeftijdsgenoten of kinderen die veel jonger zijn. Twee van hen wijzen zichzelf expliciet pedofilie toe als seksuele voorkeur en vertellen dat hun seksuele voorkeur niet is ‘meegegroeid’ met de eigen leeftijd. Ruim een derde van de jonge (potentiële) daders vertelt expliciet geen (seksuele) voorkeur voor minderjarigen te hebben. Zij voelen zich alleen (seksueel) aangetrokken tot leeftijdsgenoten of volwassenen. De overgebleven groep van ongeveer 15% van de jonge (potentiële) daders waarmee de seksuele voorkeur is besproken, kan de eigen seksuele voorkeur moeilijk duiden of ervaart een grote angst om een pedofiele stoornis te hebben (zie hiervoor ook §5.2). Tot slot zijn er enkelen die expliciet melden ook andere afwijkende seksuele voorkeuren te hebben. Zo kunnen zij bijvoorbeeld seksuele opwinding ervaren door bepaalde voorwerpen of door dieren. De wijze waarop jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik hun seksuele voorkeur omschrijven is dus divers.

3.5 (Mogelijk) delictgedrag

Daders van seksueel kindermisbruik

De 84 daders van seksueel kindermisbruik (zie Figuur 3.2) beschrijven verschillende delicten. De grootste categorie binnen deze subgroep is kijker van beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik. Binnen deze groep zijn er allereerst personen die zeggen per toeval op een afbeelding of filmpje van seksueel kindermisbruik te zijn gestuit. Bijvoorbeeld omdat ze dit van iemand ontvingen via een app of via een pop-up op een pornowebsite. Daarnaast is er een aanzienlijke groep die via legale pornowebsites gericht op zoek is gegaan naar beeldmateriaal van leeftijdsgenoten (of iets jonger) via zoektermen zoals ‘young’ of ‘teens’, en daarbij beeldmateriaal is tegengekomen van minderjarigen in de tienerleeftijd. Zij komen in veel gevallen, via doorklikken, op andere soorten websites terecht, zoals op discussieforums over seksueel kindermisbruik. Een deel van deze groep gaat vervolgens bewust en herhaaldelijk op zoek naar seksueel beeldmateriaal van minderjarigen of ander extreem pornografisch beeldmateriaal. Tot slot is er een groep die vanaf het begin bewust op zoek is gegaan naar beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik, en dit in sommige gevallen al voor een lange tijd doet. Een deel van hen vertelt dat ze ook zelf beeldmateriaal delen met anderen. Het valt op dat zij het Darkweb als platform meerdere malen noemen. Meer gedetailleerde informatie over de online context die daders ertoe aanzet om beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik op te zoeken, volgt in Hoofdstuk 4.

6 Uit de tekst onder Figuur 3.1 blijkt dat 45% van de jonge personen die contact opnemen met Stop it Now zegt seksuele gevoelens voor minderjarigen te hebben. De meeste personen die de seksuele voorkeur niet eenduidig kunnen beschrijven, worden (ook) onder deze subgroep geregistreerd. Soms blijkt uit het gesprek echter dat de ervaren spanning bijvoorbeeld niet seksueel is of slechts enkele malen voorgekomen is. In die gevallen kan het zijn dat de Stop it Now-medewerker de persoon registreert als (potentieel) dader en niet onder de categorie seksuele gevoelens voor minderjarigen. Hieruit blijkt dat categoriseren niet eenvoudig is, en dat subgroepen soms fluïde zijn en met elkaar kunnen overlappen.

De overige daders van seksueel kindermisbruik bestaan uit grofweg twee categorieën. Allereerst zijn er zes personen die online contact hebben met minderjarigen waarbij seksuele foto's of filmpjes uitgewisseld worden, al dan niet tegen de wil van de minderjarige. Een laatste groep van in totaal zeven daders heeft fysiek seksueel misbruik gepleegd tegen een minderjarige. Dit gaat in bijna alle gevallen om seksuele handelingen met een minderjarig familielid.

Potentiële daders van seksueel kindermisbruik

De 35 potentiële daders van seksueel kindermisbruik (zie Figuur 3.2) maken zich zorgen over verschillende vormen van mogelijk toekomstig delictgedrag. Allereerst over hun internetgedrag, omdat ze bijvoorbeeld regelmatig zoeken naar jonge meiden of jongens op pornoweb-sites en bang zijn om strafbaar beeldmateriaal aan te treffen. Of omdat ze chatten en contact zoeken met minderjarigen en bang zijn hierin grenzen over te gaan. Ook is er een groep die vertelt opgewonden te raken bij het zien van minderjarigen, bijvoorbeeld op straat of tijdens het oppassen.

3.6 Conclusie

Het merendeel van de (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik tot en met 25 jaar dat contact opneemt met Stop it Now is man en meerderjarig. Meer dan de helft van de personen heeft delicten gepleegd of pleegt deze nog steeds. De meesten van hen behoren tot de groep kijkers van beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik, maar ook andere vormen van seksueel kindermisbruik komen voor. De rest van de onderzochte groep maakt zich zorgen over hun eigen (toekomstig) gedrag of over hun gevoelens, maar zegt (nog) geen delicten te hebben gepleegd.

De seksuele voorkeur die jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik beschrijven, is divers. Een aanzienlijk deel van de jonge (potentiële) daders zegt geen seksuele voorkeur voor minderjarigen te hebben. Hoewel de seksuele voorkeur niet altijd bekend is, en jonge (potentiële) daders hier wellicht niet altijd uitgebreid over willen praten, meldt een derde van de jonge (potentiële) daders zich alleen (seksueel) aangetrokken te voelen tot leeftijdsgenoten of volwassenen. Sommigen van hen hebben bijvoorbeeld een gezonde relatie met een leeftijdsgenoot. Een vijfde van de jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik vertelt expliciet uitsluitend (seksuele) gevoelens te hebben voor minderjarigen. Deze gevoelens kunnen gericht zijn op veel jongere kinderen, maar ook op kinderen die iets jonger zijn dan de jonge (potentiële) dader. De grootste groep van de jonge (potentiële) daders kan de eigen seksuele voorkeur niet eenduidig weergeven, en heeft bijvoorbeeld zowel (seksuele) gevoelens voor minderjarigen als voor leeftijdsgenoten of volwassenen.

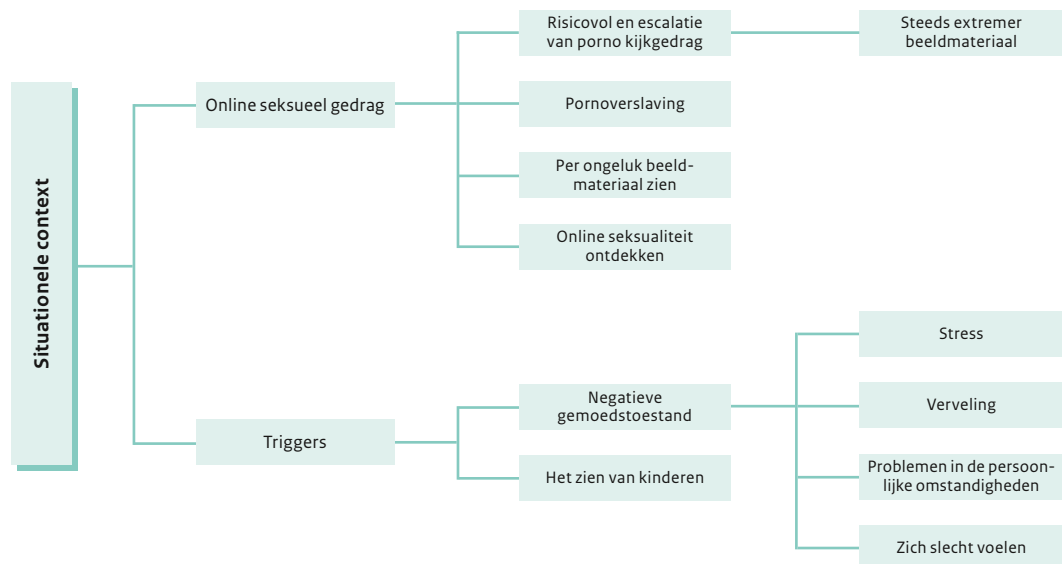
4 Situationele context

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk staat de situational context centraal. Daarmee wordt in dit rapport de directe aanleiding bedoeld voor het (potentiële) delictgedrag, dus hoe het gedrag tot stand komt (§4.2). Daarnaast worden de triggers beschreven die aan het gedrag voorafgaan en die het delictgedrag (of een neiging hiertoe) uitlokken (§4.3). Daarmee geeft dit hoofdstuk inzicht in de omstandigheden die voorafgaan aan daderschap en de routes die jongeren doorlopen in die richting.

Dit hoofdstuk beantwoordt daarmee de volgende deelvraag: Wat is de situational context die heeft bijgedragen aan het (potentiële) delictgedrag van jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik?

Figuur 4.1 geeft een overzicht van de thema's die tijdens de data-analyse zijn gevonden voor de beantwoording van deze deelvraag. Ook toont de figuur de onderlinge verbinding tussen de thema's.

Figuur 4.1 Overzicht van de thema's bij deelvraag 2

4.2 Online seksueel gedrag

Deze paragraaf beschrijft de online context die bijdraagt aan het (potentiële) delictgedrag van jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik die contact opnemen met Stop it Now. Meer specifiek gaat dit over het online seksuele gedrag. Dit is gebaseerd op de 119 daders en potentiële daders van seksueel kindermisbruik zoals gedefinieerd in Figuur 3.2.¹ Hierbij wordt een onderscheid gemaakt tussen pornokijkgedrag dat (mogelijk) leidt tot het kijken naar beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik (§4.2.1), en het zoeken van online seksueel contact met

¹ Daders seksueel kindermisbruik: n=84; potentiële daders seksueel kindermisbruik: n=35.

minderjarigen dat (mogelijk) leidt tot andere vormen van seksueel kindermisbruik (§4.2.2). Zie hiervoor ook Figuur 3.1.²

4.2.1 Online seksueel gedrag van (potentiële) kijkers van beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik

Groot aantal (potentiële) kijkers vertoont risicovol pornokijkgedrag en ervaart escalatie daarin

Van de jonge (potentiële) kijkers van beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik (n=95) zegt 44% (n=42) risicovol pornokijkgedrag te vertonen of een escalatie in hun pornokijkgedrag te ervaren. Er is sprake van risicovol kijkgedrag als personen zich op websites bevinden waar beelden te zien zijn van minderjarigen (gekleed of nudistisch). Of als ze kijken naar geanimeerde porno met minderjarigen, zoals Japanse hentai. Dit zijn door een computer gemaakte beelden waar geen echte mensen in voorkomen. Vaak gaat het over websites die wettelijk gezien niet strafbaar zijn maar zich wel op de grens bevinden. Bij risicovol kijkgedrag bestaat het gevaar dat kijkers, bedoeld of onbedoeld, terechtkomen bij strafbare beelden. De helft van de personen met risicovol kijkgedrag, heeft ook daadwerkelijk beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik gezien. De andere helft is de grens dus nog niet overgegaan.

Van de personen die beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik hebben bekeken, gedownload of verspreid (n=73), beschrijft 36% (n=26) een escalatie in hun pornokijkgedrag. Vaak begint het met gericht zoeken naar categorieën op pornowebsites, zoals ‘teens’ of ‘young’, om beeldmateriaal van leeftijdgenoten (of net iets jonger) te vinden. Kijkers van beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik vertellen dat ze hierin steeds een stapje verder gaan. Ze komen bijvoorbeeld pop-up advertenties tegen waar ze op kunnen klikken en die leiden naar onbekende pornowebsites, webcamsites, blogs of forums. Daarnaast geven ze aan dat ze steeds extremere beelden zijn gaan kijken om dezelfde mate van spanning en seksuele opwinding te ervaren. Soms ontstaat deze opwinding door het zien van seksueel beeldmateriaal van minderjarigen. Soms ontstaat de opwinding vooral door het zien van extreme beelden en de kick die dat geeft (zie ook §5.3). In deze neerwaartse spiraal van het doorklikken op pornowebsites en het steeds extremer zoeken, zijn ze uiteindelijk terechtgekomen bij beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik.

INTERESSE IN ANDER EXTREEM BEELDMATERIAAL

Opvallend is dat een klein deel van de kijkers van beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik ook benoemt dat ze naar ‘gore’ kijken. Dit is beeldmateriaal van extreem geweld, bloed en verminkingen (niet specifiek met minderjarigen). Zo melden sommige personen bijvoorbeeld beelden van een amputatie of onthoofding te hebben bekeken. Voor hen komt het kijken naar dit extreme beeldmateriaal voort uit een nieuwsgierigheid naar wat er te zien is. Het gaat, net als bij het kijken naar beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik, over het extreme karakter van deze beelden en de spanning die ze daarbij ervaren.

2 Kijkers beeldmateriaal seksueel kindermisbruik: n=73; potentiële kijkers beeldmateriaal seksueel kindermisbruik: n=22; daders andere vorm seksueel kindermisbruik: n=13; potentiële daders andere vorm seksueel kindermisbruik: n=17; seksuele gevoelens voor minderjarigen: n=65.

Sommige kijkers noemen zichzelf pornoverslaafd

In een derde van de gevallen waarin kijkers van beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik een escalatie beschrijven, benoemt de persoon zelf dat deze verslaafd is aan legale pornografie.³ Ze vertellen bijvoorbeeld dagelijks veel tijd te spenderen aan porno kijken en merken dat ze steeds meer de grens opzoeken. Vaak zijn er al (tevergeefse) pogingen geweest om te stoppen met kijken. Sommigen zijn op jonge leeftijd begonnen met online porno kijken. Uiteindelijk heeft deze pornoverslaving ertoe bijgedragen dat ze beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik zijn gaan kijken, wat dan deel wordt van deze verslaving.

Klein aantal kijkers is beeldmateriaal per ongeluk tegengekomen en daarna blijven kijken

Acht kijkers van beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik beschrijven dat ze het per ongeluk zijn tegengekomen. Ze waren niet actief op zoek naar deze beelden, maar zijn hier onbedoeld wel mee geconfronteerd. Dit kan gebeuren door risicovol kijkgedrag, waarbij ze bijvoorbeeld via een pop-up strafbaar beeldmateriaal aantreffen. Of doordat ze ongevraagd beeldmateriaal van iemand ontvangen. De beelden zorgen bij sommigen voor afkeer, maar bij anderen voor een prikkeling of spanning, bijvoorbeeld omdat het illegaal is. Dit heeft er vervolgens bij zes van de acht personen toe geleid dat ze het beeldmateriaal opnieuw gingen opzoeken en uiteindelijk zijn blijven kijken.

4.2.2 Online seksueel gedrag van (potentiële) daders van andere vormen van seksueel kindermisbruik

Online seksualiteit ontdekken

Van de 30 (potentiële) daders van andere vormen van seksueel kindermisbruik hebben 14 personen online (seksueel) contact gezocht met minderjarigen.⁴ Dit gebeurde meestal via sociale media en chatplatforms. Hier wisselen ze naaktfoto's en video's uit met minderjarigen. Het chatten kan een afleiding zijn van negatieve gevoelens, maar het gebeurt meestal vanuit een seksuele behoefte. Ze voelen zich opgewonden en zijn op zoek naar seksueel contact met anderen en komen dan in contact met minderjarigen. Ze weten niet altijd de leeftijd van de persoon waarmee ze chatten, of ze kwamen er op een later moment achter dat de persoon minderjarig is. Echter, in de meeste gevallen zijn de (potentiële) daders van online seksueel kindermisbruik zich wel bewust van de minderjarige leeftijd.

EEN VOORBEELDCASUS: ONLINE SEKSUEEL CONTACT MET MINDERJARIGEN

Een dader van online seksueel kindermisbruik neemt contact op met Stop it Now omdat hij online contact zoekt met minderjarigen via sociale media. Hij zit veel alleen thuis en voelt zich eenzaam. Het chatten is voor hem een afleiding voor de negatieve gevoelens die hij ervaart. Hij chat graag met jonge meiden en soms leidt dit tot het uitwisselen van naaktfoto's. Het gaat hem niet zozeer om minderjarige meiden. Het is vooral het seksueel contact en de opwindende waar hij naar op zoek is. Hij vraagt zich af of het strafbaar is, omdat hij geen dwang gebruikt. Hij is bang dat hij er niet mee kan stoppen en vraagt Stop it Now om hulp.

3 In de meeste gevallen zijn deze personen niet formeel gediagnosticeerd met een pornoverslaving, maar benoemen zij zelf dat ze verslaafd zijn. Dit geldt ook voor andere vormen van psychische problematiek die ter sprake komen in het contact met Stop it Now (zie hiervoor meer in §5.2).

4 Deze 14 jonge (potentiële) daders waren allemaal meerderjarig toen ze contact opnamen met Stop it Now.

4.3 Triggers

Naast de online context, zijn er ook andere omstandigheden die bijdragen aan (potentieel) delictgedrag. Jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik benoemen daarvoor verschillende triggers. Met triggers worden gevoelens of omstandigheden bedoeld die direct voortvloeien uit het delictgedrag of een neiging hiertoe, en die het gedrag daarmee uitlokken. Deze paragraaf is gebaseerd op de groep van 119 jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik zoals gedefinieerd in *Figuur 3.2*.

Afleiding voor negatieve gemoedstoestand

Vaak beschrijven de jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik dat ze zich slecht of gestrest voelen. De neiging om illegale beelden te zoeken of contact te zoeken met minderjarigen neemt daardoor toe. Dit ontvluchten is dan een afleiding van de negatieve gevoelens die ze in hun dagelijks leven ervaren (zie hierover ook meer in §5.3). Wel kunnen ze op deze manier terecht komen in een vicieuze cirkel. Zo zorgt bijvoorbeeld het kijken naar beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik er vaak ook voor dat ze zich weer slecht gaan voelen. Daardoor gaan ze vervolgens weer op zoek naar deze beelden om zich beter te voelen. Anderen melden dat verveling een rol heeft gespeeld, en ook de COVID-19-pandemie wordt door meerdere personen genoemd als een aanleiding voor hun online gedrag. Zo benoemen ze dat ze door isolatie veel alleen thuis zitten, weinig afleiding hebben en dan online gaan. Ook benoemen sommigen problemen in hun persoonlijke omstandigheden, zoals ruzie met familie. De jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik herkennen in deze gevallen dat hun gemoedstoestand van invloed is op het plegen van delicten. In veel gevallen zijn er meerdere triggers aanwezig die leiden tot het delictgedrag.

Het zien van kinderen

Van de personen die zich zorgen maken over het (mogelijk) plegen van andere vormen van seksueel kindermisbruik (n=17) benoemen vier personen dat het zien van jonge kinderen een trigger voor hen is. Bijvoorbeeld door het zien van kinderen op straat of het naakt zien van een kind wat zorgde voor seksuele opwindning. De potentiële daders zeggen bijvoorbeeld te zijn geschrokken van deze opwindning, maar het ook fijn of spannend te vinden. Ze melden daarbij wel dat ze weten dat seksuele handelingen met minderjarigen schadelijk zijn.

4.4 Conclusie

Uit de data komen verschillende factoren naar voren die bijdragen aan het delictgedrag van jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik. Zo is er bij bijna de helft van de kijkers van beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik sprake van risicovol online gedrag, waaronder een escalatie in hun pornokijkgedrag. De behoefte om steeds extremer beeldmateriaal te zoeken en door te klikken op pornowebsites leidt er vaak toe dat jonge (potentiële) daders terecht komen bij illegaal beeldmateriaal. Ook het per ongeluk zien van beeldmateriaal kan ertoe leiden dat personen een spanning voelen en het materiaal opnieuw opzoeken. Het is opvallend dat veel kijkers van beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik zeggen dat ze niet vanaf het begin doelbewust op zoek zijn gegaan naar dit beeldmateriaal. Het is vaak een geleidelijk proces waarin grenzen worden verlegd en waarbij personen steeds ongevoeliger worden voor het legale pornografische beeldmateriaal. Jonge (potentiële) daders van andere vormen van seksueel kindermisbruik zijn op zoek naar online seksueel contact met anderen, waarbij ze, bedoeld en onbedoeld, in contact komen met minderjarigen. Daarnaast noemen de jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik verschillende triggers die een rol hebben gespeeld bij het vertonen van delictgedrag, waaronder stress, zich slecht voelen en verveling.

5 Persoonlijke omstandig- heden

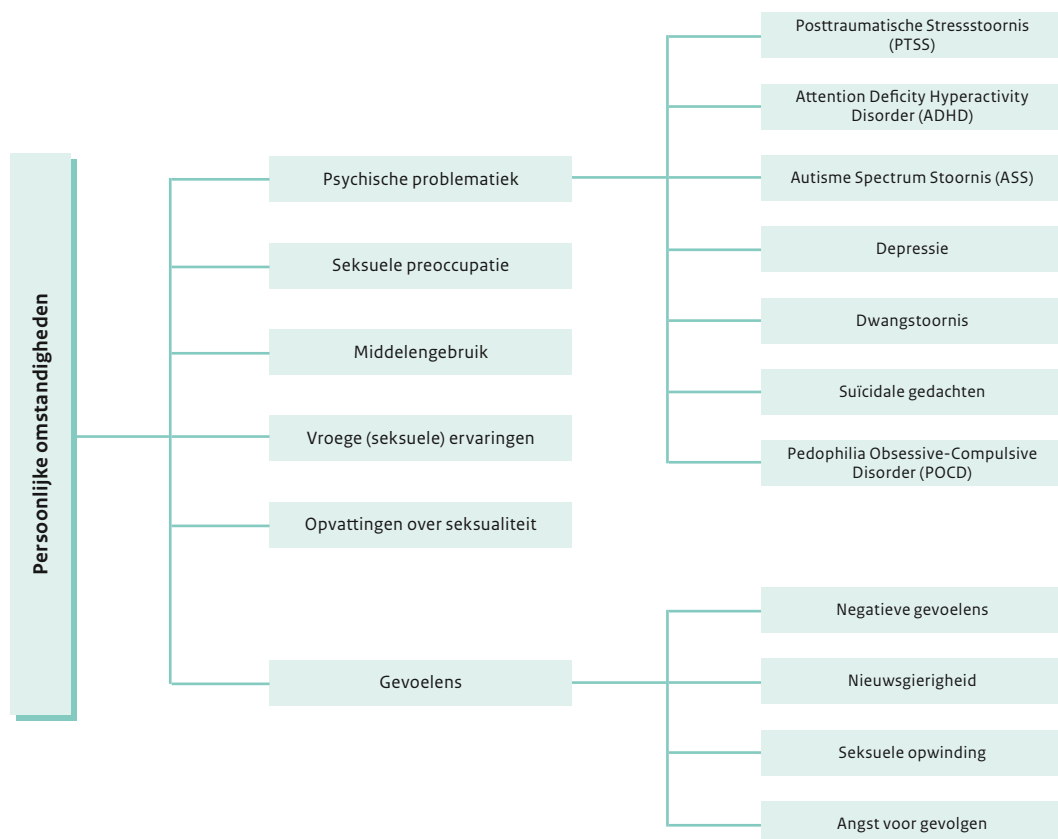
5.1 Inleiding

Kennis over de persoonlijke omstandigheden en de gevoelens is essentieel om jonge (potentiële) daders effectief te kunnen ondersteunen, en om toekomstig delictgedrag te voorkomen.

In dit hoofdstuk wordt dan ook ingegaan op de deelvraag: Wat vertellen jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik over hun persoonlijke omstandigheden en gevoelens?

De belangrijkste persoonlijke omstandigheden van de verschillende subgroepen jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik¹ worden besproken in §5.2. De gevoelens die zij beschrijven in relatie tot (potentieel) delictgedrag komen aan bod in §5.3. Dit is gebaseerd op de 119 daders en potentiële daders van seksueel kindermisbruik zoals gedefinieerd in Figuur 3.2.² Ook de persoonlijke omstandigheden en gevoelens van de 27 hulpvragers die contact opnemen met Stop it Now omdat ze last hebben van seksuele gevoelens voor minderjarigen maar geen zorgen hebben over (toekomstig) delictgedrag (zie hiervoor ook Figuur 3.2), zijn interessant. Dit hoofdstuk sluit daarom af met een toelichting over deze hulpvragers.

Figuur 5.1 geeft een overzicht van de thema's die tijdens de data-analyse zijn gevonden om de deelvraag over persoonlijke omstandigheden en gevoelens te beantwoorden. Ook toont de figuur de onderlinge verbinding tussen de thema's.

Figuur 5.1 Overzicht van de thema's bij deelvraag 3

- 1 Kijkers beeldmateriaal seksueel kindermisbruik: n=73; potentiële kijkers beeldmateriaal seksueel kindermisbruik: n=22; daders andere vorm seksueel kindermisbruik: n=13; potentiële daders andere vorm seksueel kindermisbruik: n=17; seksuele gevoelens voor minderjarigen: n=65.
- 2 Daders seksueel kindermisbruik: n=84; potentiële daders seksueel kindermisbruik: n=35.

5.2 Persoonlijke omstandigheden

Vaak sprake van psychische problematiek

Bij 41% van de 119 jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik (n=49) is sprake van (mogelijke) psychische problematiek. Dit komt procentueel ongeveer even vaak voor bij kijkers en potentiële kijkers van beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik, en bij daders en potentiële daders van andere vormen van seksueel kindermisbruik. Soms gaat het om psychische stoornissen die officieel gediagnosticeerd zijn, en waar de persoon voor in behandeling is of is geweest (zie hiervoor ook §3.3). Het kan echter ook gaan om problematiek of stoornissen die (potentiële) daders zelf beschrijven, maar die niet gediagnosticeerd zijn door een behandelaar of waarvan het onbekend is of er een officiële diagnose is. Problematiek en stoornissen die voorkomen zijn bijvoorbeeld een Posttraumatische Stresstoornis (PTSS) veroorzaakt door mishandeling of misbruik in de jeugd, Attention Deficit Hyperactivity Disorder (ADHD), Autisme Spectrum Stoornis (ASS), depressie en dwangstoornissen. In sommige gevallen brengen (potentiële) daders deze psychische problematiek expliciet in verband met het delictgedrag. Zo beschrijven meerdere (potentiële) daders met een depressie of negatieve gevoelens dat deze gevoelens zorgen voor eenzaamheid en het veel aan huis gebonden zijn. Dat zien ze als een factor die aanleiding geeft tot (potentieel) delictgedrag (zie hiervoor ook §4.3). In andere gevallen vertellen (potentiële) daders weliswaar over hun psychische problematiek, maar is het onduidelijk of en hoe zich dit verhoudt tot (potentieel) delictgedrag.

Opvallend is dat met name kijkers van beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik last hebben van suïcidale gedachten. Ruim 20% van hen (n=15) vertelt Stop it Now daarover. Soms zijn deze gedachten al langere tijd aanwezig, en soms worden ze direct veroorzaakt door het delictgedrag. Zij willen dan dat bepaalde impulsen die leiden tot delictgedrag stoppen, maar ze weten niet hoe.

EEN VOORBEELDCASUS: PSYCHISCHE PROBLEMATIEK

Iemand neemt contact op met Stop it Now omdat hij regelmatig naar beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik kijkt. Hij vertelt meer over zijn persoonlijke omstandigheden. Zo heeft hij ASS en last van dwanggedachten die hem ertoe aanzetten te kijken naar beeldmateriaal. Hij is hiervoor in behandeling, maar hij durft met zijn behandelaar niet te praten over het feit dat hij ook daadwerkelijk gevolg geeft aan deze dwanggedachten. Hij vertelt dat hij vooral naar beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik kijkt wanneer hij niet lekker in zijn vel zit. Het is voor hem de manier om met zijn problemen en stress om te gaan: een copingmechanisme. Ook vertelt hij dat hij zich eenzaam voelt. Hij heeft een moeilijke jeugd gehad met weinig vrienden en vertelt dat hij zich daardoor emotioneel identificeert met kinderen. De persoon spreekt meerdere keren met Stop it Now. Daarbij laat hij weten dat het praten over zijn eenzaamheid met de medewerkers van Stop it Now, maar ook met zijn behandelaar, helpt om te stoppen met het kijken naar beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik.

Dwanggedachten

In bepaalde gevallen vermoeden medewerkers van de Stop it Now-hulplijn een speciale vorm van (mogelijke) psychische problematiek: Pedophilia Obsessive-Compulsive Disorder (POCD). POCD is een variant van de Obsessive-Compulsive Disorder (OCD). Een vermoeden dat er sprake is van POCD ontstaat wanneer personen aangeven last te hebben van ongewenste dwangge-

dachten en beelden gericht op de angst om pedofilie als seksuele voorkeur te hebben. Personen met POCD hebben niet daadwerkelijk deze seksuele voorkeur en voelen zich niet daadwerkelijk aangetrokken tot minderjarigen. Kenmerkend voor POCD is dat de dwanggedachten juist tegenovergesteld zijn aan de eigen seksuele voorkeur en waarden. Ze leiden tot een grote mate van angst en stress en personen met POCD willen er alles aan doen om van deze gedachten en beelden af te komen. In enkele gevallen melden personen zelf expliciet dat ze denken last te hebben van POCD, bijvoorbeeld nadat ze informatie hebben opgezocht op het internet.

EEN VOORBEELDCASUS: POCD

Iemand neemt contact op met Stop it Now en vertelt last te hebben van dwanggedachten die lijken te wijzen op POCD. Hij durft op straat bijna niet meer naar jonge meiden te kijken, laat staan met ze te praten, omdat hij in gedachten blijft hangen bij de vraag: ben ik pedofiel? Hij beschrijft dat hij op het internet continu zoekt naar informatie over pedofilie en dat hij het gevoel heeft in een neerwaartse spiraal te zijn terechtgekomen. Hij blijft ook bezig met de vraag of anderen hem ook als pedofiel zouden zien. De persoon zegt dat hij hier iedere dag mee bezig is, waarbij hij ook zijn gedachten en gedragingen analyseert en gefocust is op de uitwerking die dat heeft op de omgeving. Dit resulteert in het steeds opnieuw controleren of er sprake is van pedofilie. Hij kan hier niet mee stoppen en zoekt daarom bij de medewerker van Stop it Now bevestiging dat hij geen pedofiel is.

Hoewel dwanggedachten het meest voorkomen bij potentiële daders die (mogelijk) kampen met POCD, komen deze gedachten ook voor bij andere jonge (potentiële) daders. Zo zijn er kijkers van beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik die melden dwanggedachten te hebben die ervoor zorgen dat zij niet kunnen stoppen met het kijken naar strafbaar beeldmateriaal. (Potentiële) daders van andere vormen van seksueel kindermisbruik spreken over dwanggedachten over het misbruiken van een kind. Dit kan zorgen voor een lichamelijke reactie van seksuele opwindning en soms ook tot concrete plannen voor het misbruiken van een kind.

Seksuele preoccupatie kan leiden tot delictgedrag

Jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik zijn vaak veel bezig met seks en seksualiteit. Deels gaat dit samen met de leeftijdsfase waarin zij zitten en kan het dan ook als natuurlijk gedrag worden beschouwd. Tegelijkertijd geeft het bij de jonge (potentiële) daders een nadere duiding aan hun delictgedrag. Zo zijn sommigen bijvoorbeeld dagelijks actief met seks en het bevredigen van seksuele behoeften. Ook vertellen jonge (potentiële) daders dat zij vaak en langdurig masturberen. Soms hebben zij hier weinig controle over en ervaren ze deze zogenoemde seksuele preoccupatie als een probleem. Bij (potentiële) kijkers van beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik manifesteert deze seksuele preoccupatie zich als een sterke drang om naar extreme porno of beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik te kijken. Bij (potentiële) daders van andere vormen van seksueel kindermisbruik manifesteert deze seksuele preoccupatie zich bijvoorbeeld als het veelvuldig met vrienden praten over seks. Ook vertellen zij soms in hun vroegere jeugd te hebben geëxperimenteerd met seks, bijvoorbeeld samen met vriendjes of neefjes en nichtjes.

Gebruik van alcohol en drugs komt vooral voor bij (potentiële) kijkers

Hoewel middelengebruik in lang niet alle gesprekken ter sprake komt, valt op dat vooral de jonge (potentiële) kijkers van beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik al dan niet regelma-

tig verdovende middelen gebruiken, zoals alcohol en drugs. Zij gebruiken bijvoorbeeld drugs, zoals wiet, om zich letterlijk te verdoven en zich terug te trekken van de wereld. Soms staat het gebruik van verdovende middelen direct in relatie tot delictgedrag. Ze gebruiken dan verdovende middelen om remmingen weg te nemen en grenzen op te zoeken. Soms hebben kijkers van beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik achteraf, wanneer zij weer nuchter zijn, spijt van hun gedragingen.

Vroege (seksuele) ervaringen kunnen vertekend beeld geven over seksualiteit en relaties

Een ander belangrijk thema dat jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik soms beschrijven, zijn ervaringen die zij in hun vroege leven hebben gehad, zowel seksueel als niet-seksueel. Op het gebied van vroege seksuele ervaringen zijn er (potentiële) daders die als kind seksueel misbruikt zijn. Dit vertellen 4 van de 73 kijkers van beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik. Verder beschrijven (potentiële) daders dat ze bijvoorbeeld zelf seksuele handelingen hebben verricht in hun jeugd, bijvoorbeeld met een broertje of nichtje. Als er sprake is geweest van seksueel misbruik dan is er vaak ook sprake van psychische problematiek, mogelijk veroorzaakt door het misbruik. Ook kunnen dergelijke vroege seksuele ervaringen zorgen voor een vertekend beeld over seksualiteit: jonge (potentiële) daders vinden het lastig om gezond van niet-gezond seksueel gedrag te onderscheiden (zie hiervoor ook §1.1). Er rust bij hen een taboe op deze vroege seksuele ervaringen. Er is een grote mate van schaamte, een hoge drempel om erover te praten en ook bestaat de gedachte dat iemand daarom geen hulp verdient voor zijn eigen problemen.

Op het gebied van vroege niet-seksuele ervaringen, spreekt 17% van de 119 jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik (n=20) in algemene termen over het hebben gehad van 'een moeilijke jeugd'. Voorbeelden hiervan zijn vormen van niet-seksueel geweld in de huiselijke sfeer, een slechte relatie met de ouders, eenzaamheid en vormen van pesten.

Opvattingen over seksualiteit kunnen worsteling met eigen gevoelens en gedrag vergroten

Religie, maatschappelijke opvattingen en normen en waarden binnen een familie kunnen in sommige gevallen een belangrijke rol spelen in het leven van jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik. En vooral in de omgang met (potentieel) delictgedrag. Zo vertellen jonge (potentiële) daders over schaamte die in bepaalde religies en familieverbanden een bovengemiddelde rol speelt. Dat zorgt ervoor dat (het praten over) seksualiteit als taboe wordt gezien. In deze gevallen zorgt het kijken naar legale pornografie al tot gevoelens van schaamte, en tot het idee door anderen als pervers te worden gezien. Deze gevoelens zijn voor kijkers van beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik nog extremer. Dat zorgt ervoor dat zij niet snel de hulp van naasten zullen inschakelen. Anderzijds kan een gezinssituatie waarbij sprake is van een open houding over het lichaam, seks en naaktheid, voor jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik die ook seksuele gevoelens hebben voor minderjarigen, leiden tot een nog grotere worsteling met deze gevoelens en behoeften.

5.3 Gevoelens

Bijna alle (potentiële) daders ervaren negatieve gevoelens

In §4.3 zijn negatieve gevoelens omschreven die voor jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik een directe aanleiding vormen voor (potentieel) delictgedrag. Bijna alle jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik spreken daarnaast over negatieve gevoelens waar zij naar aanleiding van het (potentiële) delictgedrag last van hebben. Deze negatieve ge-

voelens kunnen verschillende vormen aannemen. Bijna 41%, oftewel 49 van deze 119 jonge (potentiële) daders, vertelt aan Stop it Now zich schuldig en/of beschaamd te voelen. Bij kijkers van beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik zijn dat schuldgevoelens over het kijken zelf of over het niet rapporteren van strafbaar beeldmateriaal. Jonge (potentiële) daders van andere vormen van seksueel kindermisbruik hebben schuldgevoelens over het online of offline (seksueel) benaderen of seksueel misbruiken van minderjarigen. Ook kunnen jonge (potentiële) daders zich schamen voor hun fantasieën en gedachten of daarover afschuw en walging voelen. Daarnaast worden er negatieve gevoelens genoemd die niet direct een gevolg zijn van (potentieel) delictgedrag zijn maar al aanwezig zijn en daarmee soms ook kunnen bijdragen aan dit gedrag. Dit zijn gevoelens als spanning, angst en paniek, het hebben van een laag zelfbeeld en eenzaamheid. Sommige (potentiële) daders vertellen dagelijks last te hebben van deze gevoelens, die zij als zeer indringend en beklemmend ervaren.

Door nieuwsgierigheid kunnen jonge kijkers terecht komen bij strafbaar beeldmateriaal

Vooral jonge (potentiële) kijkers van beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik ervaren nieuwsgierigheid. Zij zijn bijvoorbeeld nieuwsgierig naar hoe seks onder leeftijdsgenoten in zijn werk gaat, wat er te zien is op deze beelden en welke vormen van seksueel contact dit dan betreft. Deze nieuwsgierigheid past bij de leeftijdsfase van de jonge (potentiële) kijkers en komt vaak voort uit een gevoel dat iets nieuw en onbekend is en daardoor spannend. De nieuwsgierigheid lijkt bovendien vaak gepaard te gaan met risicovol en escalerend pornokijkgedrag (zie hiervoor §4.2). Hoewel nieuwsgierigheid zich niet altijd direct richt op seks met minderjarigen, komen personen uiteindelijk vaak wel terecht bij beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik.

Jonge (potentiële) daders ervaren vaak seksuele opwinding

Jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik ervaren in veel gevallen seksuele opwinding in relatie tot het (potentiële) delictgedrag. Voor jonge (potentiële) kijkers van beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik kan het bekijken van beeldmateriaal seksueel opwindend zijn. Sommigen van hen vertellen dat de opwinding vooral voortkomt uit het zoeken naar extremen (zie hiervoor ook §4.2). Het feit dat je bijvoorbeeld moeite moet doen om aan beeldmateriaal te komen kan ook zorgen voor een bepaalde mate van opwinding. Jonge (potentiële) daders van andere vormen van seksueel kindermisbruik spreken over het ervaren van seksuele opwinding bij het zien van kinderen op straat of in direct contact met kinderen. Zo beschrijft een aantal van hen te zijn geschrokken van gevoelens van seksuele opwinding bij het verzorgen van een kind, bijvoorbeeld tijdens het oppassen.

Deze seksuele opwinding bij zowel jonge (potentiële) kijkers als jonge (potentiële) daders van andere vormen van seksueel kindermisbruik gaat vaak gepaard of wisselt zich af met gevoelens van schuld en schaamte. Enerzijds geeft de spanning of seksuele opwinding een fijn gevoel. Het leidt tot een drang om iets met dit gevoel van opwinding te doen. Anderzijds schrikken zij van de beelden die zij hebben gezien of van hun gedachten. Ze realiseren zich dan dat ze (mogelijk) delictgedrag vertonen dat schadelijk is voor minderjarigen. En dat leidt tot een schuldgevoel. Sommige (potentiële) daders benoemen deze tegenstrijdige gevoelens, maar duiden deze verder niet. Anderen erkennen expliciet dat zij last hebben van tegenstrijdig gedrag of tegenstrijdige gevoelens.

Meeste (potentiële) daders hebben angst voor gevolgen voor zichzelf

Bijna 40% van de 119 jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik (n=44), vertelt angst te hebben voor de gevolgen van hun gedrag voor zichzelf. Dit type angst leeft vooral bij de kijkers van beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik. Zij vrezen bijvoorbeeld dat de poli-

tie bij hen binnenvalt, omdat er strafbaar beeldmateriaal op de computer te vinden is. Ook zijn ze bang voor een hoge straf of een strafblad. Zij realiseren zich dat eventuele toekomstplannen, zoals opleiding of werk, misschien niet meer te realiseren zijn als zij veroordeeld worden voor een zedendelict. Jonge (potentiële) daders van andere vormen van seksueel kindermisbruik melden bang te zijn om (opnieuw) delictgedrag te gaan vertonen, waarbij zij vrezen voor escalatie. Deze escalatie willen zij voorkomen, maar daarvoor ontbreken bij hen de handvatten.

Daarnaast zijn (potentiële) daders bang voor reacties vanuit hun omgeving. Zo vrezen ze dat ouders of vrienden hen niet meer accepteren wanneer zij horen over hun gevoelens of (potentiële) delictgedrag. Maar ook zijn ze bang dat buurtgenoten te weten komen wat ze gedaan hebben. Tot slot hebben jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik zorgen en angsten over de gevolgen die hun gevoelens en gedrag kunnen hebben voor hun directe omgeving, wanneer dit zou uitkomen.

PERSOONLIJKE OMSTANDIGHEDEN EN GEVOELEN BIJ HULPVRAGERS MET SEKSUELE GEVOELEN VOOR MINDERJARIGEN

Ook de 27 hulpvragers die contact opnemen met Stop it Now geven relevante informatie over hun persoonlijke omstandigheden en gevoelens. Deze personen vermelden seksuele gevoelens te hebben voor minderjarigen, maar geven bij Stop it Now aan dat zij geen delicten plegen en geen zorgen hebben over toekomstig delictgedrag (zie Figuur 3.2). Hun omstandigheden en gevoelens komen voor een groot deel overeen met de omstandigheden en gevoelens van jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik.

Allereerst komt psychische problematiek in nog grotere mate voor bij deze subgroep, namelijk bij 15 van de 27 hulpvragers met seksuele gevoelens voor minderjarigen (56%). Met name suïcidale- en dwanggedachten worden vaak genoemd. Daarnaast vermoeden medewerkers van Stop it Now soms ook POCD bij deze groep. Medewerkers van Stop it Now denken in die gevallen dat de hulpvrager niet daadwerkelijk seksuele gevoelens voor minderjarigen heeft, maar dat er sprake is van een dwangstoornis gericht op de angst om pedofilie als seksuele voorkeur te hebben. Ook schuldgevoelens en angst zijn vaak aanwezig.

Kenmerkend voor deze groep is dat zij vertellen nieuwsgierig te zijn naar hoe het is om met minderjarigen om te gaan en seks met hen te hebben. Zij vertellen soms dat zij fantaseren over (jonge) kinderen tijdens het masturberen. Dit leidt bij hen enerzijds tot seksuele opwindning en anderzijds tot angst en zorgen. Angst om verstoten te worden. Maar ook zorgen over dat ze fantasieën hebben over gedragingen die schadelijk zijn voor kinderen, en waar zij dus niet aan willen toegeven.

5.4 Conclusie

Jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik die contact opnemen met Stop it Now kampen met een breed scala aan problemen. Er is vaak sprake van psychische problematiek en andere soorten van negatieve gevoelens, waaronder gevoelens van schuld en schaamte. Suïcidale gedachten komen ook veel voor. Meestal is er sprake van een combinatie van factoren, die

zich bij elke (jonge) potentiële dader anders manifesteert. Bij deze resultaten geldt wel een kanttekening. Jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik met psychische problematiek nemen mogelijk sneller contact op met een hulplijn als Stop it Now dan personen zonder psychische problematiek. Dit vanwege de hulpbehoefte die zij mogelijk hebben, de problemen die zij ondervinden en de motivatie om hiermee aan de slag te gaan.

6 Controle- strategieën

6.1 Inleiding

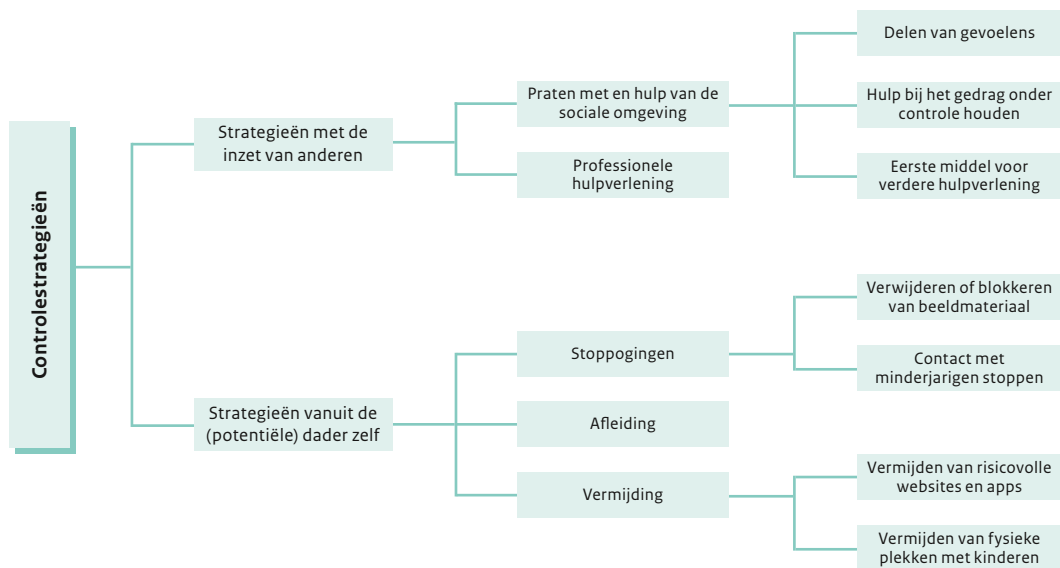
Kennis over de manieren waarop jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik controle proberen te houden over hun gedrag, is essentieel om te weten hoe toekomstig delictgedrag voorkomen kan worden. Daarnaast draagt deze kennis bij aan het effectief ondersteunen van jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik om zo delictgedrag te voorkomen.

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de volgende deelvraag: Welke strategieën gebruiken jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik om hun gedrag onder controle te houden?

Uit de gespreksverslagen blijkt dat jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik zoals gedefinieerd in [Figuur 3.2](#) grofweg twee soorten strategieën gebruiken waarmee ze controle proberen te houden over hun gedrag: strategieën waarbij de hulp en inzet van een ander noodzakelijk is (§6.2) en strategieën die vanuit de (potentiële) dader zelf komen (§6.3). Daarnaast is het ook relevant om te weten hoe hulpvragers met seksuele gevoelens voor minderjarigen maar geen zorgen over (toekomstig) delictgedrag (zie ook [Figuur 3.2](#)) omgaan met hun gevoelens. Dit hoofdstuk sluit daarom af met een nadere toelichting over de 27 hulpvragers die contact opnemen met een hulpvraag over hun seksuele gevoelens voor minderjarigen.

Het onderwerp controlestrategieën is niet altijd relevant en wordt daarom ook niet altijd besproken in de telefoon- en chatgesprekken met Stop it Now of niet beschreven in het gespreksverslag. Dit in tegenstelling tot bijvoorbeeld de situationele context en de persoonlijke omstandigheden. Deze zijn vaak de aanleiding om contact op te nemen met Stop it Now. Daarom gaat dit hoofdstuk over de 100 jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik waarmee gesproken is over de strategieën die zij gebruiken om hun gedrag onder controle te houden.

Figuur 6.1 geeft een overzicht van de thema's die tijdens de data-analyse zijn gevonden voor beantwoording van de deelvraag over controlestrategieën. Ook toont de figuur de onderlinge verbinding tussen de thema's.

Figuur 6.1 Overzicht van de thema's bij deelvraag 4

6.2 Strategieën met de inzet van anderen

Ongeveer twee derde van de jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik praat – behalve met Stop it Now – met niemand over hun gevoelens, problemen en (potentiële) delictgedrag. Sommigen van hen verkeren in een sociaal isolement (zie hiervoor ook §5.3). Het onderwerp is taboe en vaak bestaat er een grote angst voor onbegrip en veroordeling door de omgeving. Het is daarom niet vreemd dat veel jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik hun verhaal voor het eerst delen met Stop it Now (zie hiervoor ook Hoofdstuk 7).

Iets meer dan een kwart van (potentiële) daders spreekt over gedrag met mensen in hun omgeving

Toch spreekt 29% van de jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik (n=29) wél over hun gevoelens en (mogelijk) delictgedrag met mensen in hun sociale omgeving. In sommige gevallen is praten simpelweg een manier om de gevoelens, gedragingen en problemen te delen. In andere gevallen wordt praten ingezet als middel om het eigen gedrag makkelijker onder controle te houden. Praten wordt dan gezien als een motivator of stok achter de deur. Tot slot is praten voor sommigen een eerste stap om verdere hulpverlening te krijgen.

Het valt op dat 17% van de jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik (n=17), waaronder 15 kijkers van beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik, met ouders en familie spreken over hun gevoelens, gedragingen en problemen. Regelmatig wordt hierbij specifiek verteld dat er met de moeder over is gesproken. Personen leggen ook geregeld contact met Stop it Now omdat ze zoekende zijn hoe ze dit gesprek het beste kunnen aangaan. De drempel om dit te bespreken wordt als hoog ervaren. Hierover meer in Hoofdstuk 7 over de hulpbehoeften van jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik.

Ook met partners en (offline en online) vrienden praten jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik over hun gevoelens, gedragingen en problemen. Soms wordt deze sociale omgeving ook actief ingezet om het eigen gedrag onder controle te houden. Een voorbeeld is dat de partner helpt met het blokkeren van websites en het controleren van de telefoon. Of dat teruggevallen wordt op vrienden die in risicovolle situaties actief voor de nodige afleiding zorgen. Deze controlestrategieën komen verder aan bod in §6.3.

Over het algemeen merken de jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik dat de personen met wie zij hun verhaal delen begripvol reageren. Gesprekken met de sociale omgeving zorgen voor steun en opluchting en het motiveert (potentiële) daders om aan de slag te gaan met therapie. Er zijn zelfs (potentiële) daders die samen met een ouder of behandelaar contact opnemen met de Stop it Now hulplijn.

Behoorlijk aantal (potentiële) daders praat met een professional

Ook praat 21% van de jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik (n=21) met een professional, zoals een huisarts, psycholoog of seksuoloog. Bijvoorbeeld als manier om controle te krijgen of te houden over de gevoelens en het gedrag. Sommigen van hen spreken zowel met hun sociale omgeving als met een professional. Het in gesprek gaan met de huisarts, dan wel de praktijkondersteuner van de huisarts, is voor (potentiële) daders vaak een eerste stap richting gespecialiseerde hulpverlening. Ook zijn sommigen van hen al onder behandeling voor andere problematiek. Zij kunnen er dan voor kiezen om met die behandelaar hun problemen te bespreken. Sommige kijkers van beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik beseffen dat hulp noodzakelijk is omdat het henzelf niet lukt om te stoppen met kijken.

Net zoals met de sociale omgeving, vinden jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik het vaak moeilijk om de stap te zetten naar professionele hulpverlening. Als jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik direct contact met een hulpverlener te spannend vinden, kunnen zij ook gebruikmaken van zelfhulpmodules. Bijvoorbeeld de module die Stop it Now hiervoor heeft ontwikkeld (zie de kadertekst hieronder). Dit kan de drempel om hulp te zoeken verlagen, of als overbrugging dienen totdat zij wel toe zijn aan direct contact met een hulpverlener. Deze overbrugging kan ook spelen bij een wachtlijst om zorg te kunnen krijgen. Meerdere personen geven aan gebruik te maken van deze zelfhulpmodules.

ZELFHULPMODULE ‘STOPPEN IS MOGELIJK’

De zelfhulpmodule ‘Stoppen is Mogelijk’ is bedoeld voor personen die kijken naar beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik of hiernaar neigen. Er zijn zeventien verschillende modules, afgestemd op de soort hulpvraag. Deze geven de gebruiker inzicht in diens kijkgedrag en bieden handvatten om te stoppen met kijken. De zelfhulpmodule heeft Stop it Now ontwikkeld in samenwerking met Stop it Now Vlaanderen en is te vinden op <https://stoppen-is-mogelijk.eu>.

Tot slot kan ook het chat- of telefoongesprek met Stop it Now jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik stimuleren om te gaan praten met de sociale omgeving of een professional. Daarnaast kan het hen motiveren om te stoppen met het delictgedrag. Er zijn personen die meerdere keren met de hulplijn van Stop it Now bellen omdat zij merken dat het hen helpt.

6.3 Strategieën vanuit de (potentiële) dader zelf

Stoppogingen blijken vaak maar kort succesvol

Jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik doen pogingen om te stoppen met het delictgedrag of ander problematisch gedrag dat zij vertonen. Meestal gaat het hier om kijkers van beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik. Door opgeslagen beeldmateriaal en accounts op bepaalde websites te verwijderen, proberen zij te stoppen met het downloaden van en kijken naar strafbaar beeldmateriaal. Ook potentiële kijkers van beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik proberen soms te stoppen met het kijken naar legaal pornografisch beeldmateriaal. Daarmee willen ze voorkomen dat hun kijkgedrag escaleert en dat zij daardoor stuiten op strafbaar beeldmateriaal. Hierbij wordt gebruikgemaakt van zogenaamde *pornoblokkers*, een tool waarmee pornosites worden geblokkeerd.¹ Meerdere personen verwijzen daarnaast naar de *NoFap Community*.² Dit is een Amerikaans platform van gelijkgestemden, waarbij men elkaar ondersteunt in het stoppen met het kijken naar (legale) pornografie, overmatig masturberen, en daarmee met het in toom houden van een pornoverslaving en andere vormen van dwangmatig seksueel gedrag. Over het algemeen blijkt dat de stoppogingen vaak maar voor korte duur succesvol zijn.

Jonge daders van andere vormen van seksueel kindermisbruik die bijvoorbeeld melden aan sexting met minderjarigen te doen, proberen hiermee te stoppen door geen contact meer te zoeken met minderjarigen.

1 Pornoblokkers zijn er in verschillende vormen. Zo zijn er apps die gedownload kunnen worden, maar er zijn ook speciale blokkades binnen zoekmachines die kunnen worden geactiveerd bij de instellingen.
2 Website NoFap, <https://nofap.com> (geraadpleegd 5 mei 2023).

Sommige (potentiële) daders proberen volledig te stoppen met seks, het denken aan seks en met masturberen. Ook wordt meer specifiek gemeld dat het bijhouden van een logboek of een tijdslijn, bijvoorbeeld om inzicht te krijgen in triggers (hierover meer in §4.3), wordt gebruikt om met de gevoelens en drang die worden ervaren om te gaan.

Afleiding zoeken wordt vaak genoemd als controlevorm

Een vaak genoemde vorm van controle houden over (potentieel) delictgedrag is het zoeken naar afleiding. Zo noemen jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik de optie om bij vrienden op bezoek te gaan of meer in algemene zin het onder de mensen zijn door naar buiten te gaan. Ook activiteiten als televisiekijken en lezen worden als afleidingstechnieken genoemd. In een deel van de periode die is onderzocht was sprake van beperkende maatregelen in verband met de COVID-19-pandemie. Uit de gesprekken met (potentiële) daders blijkt dat het zoeken van afleiding in deze periode soms lastig kon zijn, met name toen er een avondklok gold.

Afleiding wordt daarnaast gezocht in het hebben van meer seksueel contact met leeftijdsgenoten of met de partner. Ook het kijken naar legale pornografie en het daarbij fantaseren over seks met volwassenen is een vaak genoemde vorm van controle houden. Soms worden hierin grenzen opgezocht. Zo geven sommige jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik aan bewust te zoeken naar extreme varianten van legale pornografie. Anderen zoeken juist naar legale, maar geen seksueel getinte, beelden van minderjarigen. Masturberen zorgt ervoor dat de spanning en opwindning die ontstaat wordt weggenomen. Hiermee proberen (potentiële) daders te voorkomen dat zij overgaan tot het bekijken van beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik of het plegen van andere vormen van seksueel kindermisbruik.

Vermijding van risicovolle websites en plekken waar kinderen komen

Een andere manier om controle te houden is door situaties te vermijden waar de verleiding te groot is. Jonge (potentiële) kijkers van beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik vertellen in dit kader dat zij websites met risicovolle inhoud vermijden en dat zij hun tijd op het internet proberen te beperken. Ook het onderdrukken of sturen van fantasieën en andere (dwang)gedachten worden benoemd als controlestrategie. Met het sturen van de fantasie wordt bijvoorbeeld bedoeld dat iemand probeert te fantaseren over niet-strafbare gedragingen, zoals seks met volwassenen.

Jonge (potentiële) daders van andere vormen van seksueel kindermisbruik proberen bijvoorbeeld speeltuinen en andere plekken waar veel kinderen komen, te vermijden. Als zij kinderen op straat tegenkomen, proberen ze hen niet aan te kijken of een blokje om te lopen. Ook online proberen ze om het contact met minderjarigen te vermijden, bijvoorbeeld door apps op de telefoon te verwijderen of door beter op de leeftijd van personen te letten waarmee de (potentiële) dader contact heeft.

CONTROLESTRATEGIEËN BIJ HULPVRAGERS MET SEKSUELE GEVOELENS VOOR MINDERJARIGEN

De 27 hulpvragers die contact opnemen met Stop it Now vanwege hun seksuele gevoelens voor minderjarigen (zie [Figuur 3.2](#)) geven relevante informatie over strategieën die zij gebruiken om met hun gevoelens om te gaan. Deze strategieën komen voor een deel overeen met de strategieën van jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik.

De behoefte aan steun van de sociale omgeving en van professionals ervaren ook de jongeren met seksuele gevoelens voor minderjarigen die contact opnemen met Stop it Now. Deze jongeren zitten in de leeftijd waarop zij bezig zijn met het ontdekken en ontwikkelen van relaties en hun eigen seksualiteit (zie ook §1.1). In deze periode kunnen zij dingen meemaken of voelen waar ze zorgen over hebben. Zo kunnen jongeren in deze leeftijd seksuele gevoelens voor minderjarigen ervaren. Personen met seksuele gevoelens voor minderjarigen komen hier meestal achter tijdens de adolescentie. Ze merken dan namelijk dat de leeftijd van degene tot wie zij zich seksueel aangetrokken voelen, niet ‘meegroeit’ met de eigen leeftijd.³ Jongeren die tegen deze zorgen aanlopen, voelen zich vaak geïsoleerd, kampen met emoties als angst en schaamte en hebben behoefte aan steun van familie en vrienden. Het is opvallend dat veel van de hulpvragers met seksuele gevoelens voor minderjarigen deze gevoelens specifiek met hun moeder bespreken. In deze gevallen krijgen zij vrijwel altijd begrip van hun moeder, en voelen zij zich ondersteund en niet afgewezen. Ook schakelen deze jongeren externe hulp in, zoals de huisarts of een psycholoog, om te leren omgaan met hun gevoelens, met negatieve emoties en met stigma.⁴

6.4 Conclusie

De jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik in dit onderzoek zetten, naast het contact opnemen met Stop it Now, verschillende controlestrategieën in. Zo benoemen zij verschillende afleidings- en vermijdingstechnieken en al dan niet succesvolle stoppogingen. Het lukt de kijkers van beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik niet altijd om het delictgedrag te stoppen. Dat komt vaak omdat op een bepaald moment de drang weer te groot wordt of doordat er iets gebeurt in de persoonlijke situatie.

De meeste jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik in dit onderzoek praten – behalve met Stop it Now – met niemand over hun gevoelens, problemen en (potentieel) delictgedrag. Toch is er een aanzienlijk deel dat steun zoekt in de sociale omgeving of bij professionals. Ondanks de angst van de (potentiële) dader voor de reactie, reageert de sociale omgeving bijna altijd begripvol. Daarbij geldt de kanttekening dat jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik die contact opnemen met een hulplijn als Stop it Now, mogelijk sneller steun zullen zoeken dan anderen. Zij zijn al over een drempel heen en durven het te bespreken. Het is aannemelijk dat de sociale isolatie onder alle jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik in Nederland daarmee groter is dan uit dit onderzoek kan worden geconcludeerd.

³ Bailey et al., 2016; Levenson & Grady, 2019.

⁴ Beier et al., 2016; Shields et al., 2020.

7 Hulpvragen

7.1 Inleiding

Inzicht in de hulpbehoeften en -vragen van jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik kan helpen om beter aan te sluiten bij wat zij nodig hebben en wat er nodig is om delictgedrag te voorkomen.

Dit hoofdstuk beantwoordt daarom de volgende deelvraag: Met welke hulpvragen nemen jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik contact op met Stop it Now?

Figuur 7.1 geeft een overzicht van de thema's die tijdens de data-analyse zijn gevonden voor beantwoording van deze deelvraag. Ook toont de figuur de onderlinge verbinding tussen de thema's.

Figuur 7.1 Overzicht van de thema's bij deelvraag 5

7.2 Hulpvragen

Jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik nemen meestal contact op met Stop it Now om hun verhaal te kunnen delen, omdat ze specifieke hulpvragen hebben, of omdat ze op zoek zijn naar hulpverlening en advies.

Bijna alle (potentiële) daders willen verhaal delen

Jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik hebben niet altijd een duidelijke hulpvraag wanneer ze contact opnemen met Stop it Now. Bijna altijd willen ze hun verhaal delen en met iemand over hun situatie praten. Voor sommige personen is het de eerste keer dat ze iemand vertellen over hun seksuele gevoelens voor of gedrag naar minderjarigen. Ze benoemen dat ze het moeilijk vinden om erover te praten. Ze schamen zich voor hun gedrag of zijn bang voor de reacties van anderen. Ook wordt er regelmatig naar de anonimiteit van de hulplijn gevraagd voordat ze hun situatie durven te bespreken. Zeker als het gaat over strafbaar gedrag ervaren ze een grote drempel. Ze zijn bijvoorbeeld angstig voor mogelijke politiebetrokkenheid. Jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik lopen vaak al lange tijd alleen rond

met hun geheim. Het anoniem praten met Stop it Now kan dan een opluchting zijn. In sommige gevallen zijn de hulpvragen niet concreet en is het onduidelijk waar de jonge (potentiële) daders naar op zoek zijn of behoefte aan hebben. Ze benoemen dan enkel de wens dat hun gevoelens of gedrag stopt. Anonieme en laagdrempelige hulpverlening lijkt dus met name voor deze jonge doelgroep van groot belang, zodat er een veilige omgeving is waar ze over hun gevoelens en gedrag kunnen praten.

VOORBEELDCASUS: EERSTE KEER VERHAAL DELEN

Een kijker van beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik neemt contact op met Stop it Now. Het is de eerste keer dat hij iemand vertelt over zijn kijkgedrag. Hij vindt het spannend om te bellen, maar tegelijk lucht het op om zijn verhaal te kunnen delen. Hij durft nog geen behandeling te starten omdat hij het moeilijk vindt om uit de anonimiteit te gaan. Met de medewerker spreekt hij af dat hij aan de slag gaat met de zelfhulpmodules en elke week belt om een vinger aan de pols te houden. Het gaat een tijdje goed, maar na een aantal weken heeft hij een terugval en neemt hij opnieuw contact op met Stop it Now. Hij is nu bereid om stappen te zetten om definitief te stoppen met zijn gedrag. Via Stop it Now krijgt hij een anonieme belafsprake met een behandelaar van de Waag.

Veel vragen gaan over strafbaarheid gedrag

Ook zijn veel jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik op zoek naar informatie wanneer zij contact opnemen met Stop it Now. De vragen gaan in veel gevallen over de strafbaarheid van bepaald gedrag. Bijvoorbeeld over seksueel contact met een minderjarige, als er een klein leeftijdsverschil is. Of over het kijken naar beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik wanneer de persoon zelf nog minderjarig is. Ook zijn er jonge (potentiële) daders naar wie een politieonderzoek loopt, en die door de politie met de briefkaart van Stop it Now zijn geadviseerd om (in afwachting van een eventueel proces) Stop it Now te benaderen voor hulp (zie ook §2.2.1). In zulke gevallen hebben sommigen ook vragen over het juridisch proces. Verder zijn er personen die vragen stellen om te begrijpen waarom hun gedrag schadelijk is voor het slachtoffer, bijvoorbeeld als er geen dwang is gebruikt (zie ook de kadertekst in Hoofdstuk 4).

Het kan ook zijn dat jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik vragen hebben over de mogelijke gevolgen van hun gedrag, met name hoe groot de pakkans is. Deze personen zijn vaak angstig en daarom op zoek naar geruststelling. Ze willen weten of ze risico hebben gelopen en wat ze kunnen verwachten. In andere gevallen stellen ze vragen om veilig te blijven, bijvoorbeeld welke websites veilig zijn of hoe ze bij het porno kijken kunnen zien dat iemand 18+ is. Op deze manier willen ze voorkomen dat ze in aanraking komen met strafbaar beeldmateriaal. Deze vragen geven het belang aan van de beschikbaarheid van goede informatie en voorlichting voor jonge personen over de strafbaarheid van (online) seksueel gedrag. Specifiek willen ze weten hoe ze online veilig kunnen blijven, dus hoe ze online seksualiteit kunnen beleven zonder dat ze het risico lopen daarmee een grens over te gaan.

Hulp en advies om te stoppen of gedrag bespreekbaar te maken

Daarnaast zijn er jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik die actief op zoek zijn naar advies of doorverwijzing naar gespecialiseerde hulp voor hun gedrag of gevoelens. Personen die zeggen te willen stoppen met hun delictgedrag willen weten welke mogelijkheden er zijn en wat ze kunnen doen.

Kijkers van beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik geven aan hulp te willen bij het stoppen met hun kijkgedrag, maar willen hun gedrag ook beter kunnen begrijpen. Daarnaast willen ze weten hoe ze veilig porno kunnen kijken of hoe ze in de toekomst kunnen voorkomen dat ze naar strafbaar beeldmateriaal kijken. Sommige personen willen het eerst proberen zelf op te lossen. Anderen zien in dat ze gespecialiseerde hulp nodig hebben en willen graag doorverwezen worden voor behandeling.

Ook vragen jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik aan Stop it Now advies over hoe ze hun situatie bespreekbaar kunnen maken met iemand in hun omgeving, zoals hun ouders of therapeut. Stop it Now kan dan meedenken in de voorbereiding van zo'n gesprek. Bijvoorbeeld wat ze precies willen zeggen en hoe ze dit gesprek willen aanpakken. Het praten met anderen kan een manier zijn om het gedrag onder controle te houden; een stok achter de deur om aan de slag te gaan met hun gedrag (zie ook §6.2).

HULPVRAGEN VAN PERSONEN MET SEKSUELE GEVOELENS VOOR MINDERJARIGEN

De 27 hulpvragers (zie [Figuur 3.2](#)) willen net als jonge (potentiële) daders hun verhaal delen. Ook zij vinden het moeilijk om te praten over hun gevoelens en het kan de eerste keer zijn dat ze die aan iemand vertellen. Bij hen speelt schaamte ook een grote rol. Vragen die deze hulpvragers stellen zijn bijvoorbeeld of het fantaseren over minderjarigen strafbaar is of hoe ze moeten omgaan met hun gevoelens. Anderen zijn zoekende in hun seksualiteit en willen weten waar hun gevoelens vandaan komen. Er zijn ook hulpvragers die zich afvragen of hun seksuele voorkeur pedofilie is. Dit komt voornamelijk voor bij personen waarbij er een vermoeden is van Pedophilia Obsessive-Compulsive Disorder (POCD) (zie ook [§5.2](#)). Een deel van de personen die worstelt met hun seksuele gevoelens voor minderjarigen wil hulp om hiermee te leren omgaan.

HULP VAN STOP IT NOW

Personen kunnen bellen of chatten met Stop it Now als ze zorgen hebben over hun seksuele gevoelens en/of gedrag naar minderjarigen. De medewerkers van Stop it Now luisteren zonder te oordelen. Als er vragen zijn, bijvoorbeeld over de strafbaarheid van bepaald gedrag, dan kunnen medewerkers van de hulplijn hier in algemene zin informatie over geven. Ook als iemand zich zorgen maakt of niet goed weet wat hij of zij kan doen, kan Stop it Now meedenken en adviseren. Het doel is om samen te kijken hoe delictgedrag voorkomen kan worden.

Als er sprake is van (toekomstig) delictgedrag en iemand staat open voor hulp, dan kijkt een medewerker van Stop it Now samen met de persoon welke gespecialiseerde hulp passend zou zijn. Dit kan een anonieme belafsprak zijn met een behandelaar van forensische polikliniek de Waag, maar er kan ook worden meegedacht over andere (forensische) hulpverlening. Daarnaast zijn er zelfhulpmodules voor personen die willen stoppen met het kijken naar beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik (zie de kadertekst in [§6.2](#)). Stop it Now kan hier ook bij ondersteunen.

Stop it Now is anoniem, vertrouwelijk en gratis om de drempel naar hulpverlening voor (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik zo laag mogelijk te maken. Dit is nodig omdat deze personen anders mogelijk geen hulp zoeken en onzichtbaar blijven.

Voor effectieve preventie is het belangrijk dat deze personen hulp kunnen krijgen. Daarmee kan kindermisbruik worden voorkomen.

7.3 Conclusie

De jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik hebben niet altijd een duidelijke hulpvraag wanneer ze contact opnemen met Stop it Now. Soms willen ze enkel hun verhaal delen. Veel personen stellen vragen over de strafbaarheid van bepaald gedrag. Of ze willen meer begrijpen over hun seksuele gevoelens voor of gedrag naar minderjarigen. Sommige personen zijn actief op zoek naar hulp voor hun gedrag en willen doorverwezen worden voor behandeling. Er lijkt behoefte te zijn onder jonge (potentiële) daders om informatie te krijgen over hoe ze online veilig seksueel gedrag kunnen beleven. Daarnaast zoeken ze handvatten om hun gedrag onder controle te krijgen als er sprake is van strafbaar gedrag. Kennis over veilig porno kijken en voorlichting voor jongeren is dan ook van belang voor effectieve preventie.

8 Discussie

8.1 Inleiding

Seksueel kindermisbruik is zeer ontwrichtend voor slachtoffers. Het kan leiden tot fysieke, psychische en emotionele problemen, zoals moeite met romantische en seksuele relaties, en met het vertrouwen van anderen.¹ Ook voor jonge daders zijn er schadelijke gevolgen voor hun ontwikkeling en toekomst. Een effectieve manier om slachtofferschap te voorkomen, is actief inzetten op het voorkomen van daderschap. Zonder daders, zijn er immers geen slachtoffers.

Voorkomen van daderschap begint met kennis over daders zelf. Dit onderzoek, van Stop it Now en de Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld tegen Kinderen, geeft verdiepend inzicht in jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik die contact opnemen met Stop it Now. Stop it Now biedt via een telefonische hulplijn en een chat anoniem, vertrouwelijk en gratis ondersteuning aan iedereen die zich zorgen maakt over seksuele gevoelens voor en/of gedrag naar minderjarigen. Dit onderzoek beantwoordt de volgende onderzoeksvraag: Wat is er – op basis van de gesprekken met Stop it Now – bekend over jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik tot en met 25 jaar die contact opnemen met Stop it Now in de periode 2019 tot en met 2022? In deze afsluitende discussie worden de resultaten per deelvraag samengevat en gerelateerd aan de bestaande literatuur.

58% van de jonge (potentiële) daders heeft één of meer delicten gepleegd

Uit dit onderzoek blijkt dat 42% van de personen tot en met 25 jaar die contact opnemen met Stop it Now zich zorgen maakt over hun eigen (toekomstig) gedrag of over hun gevoelens, maar (nog) geen delicten heeft gepleegd. De rest van de onderzochte groep heeft één of meer delicten gepleegd of pleegt deze nog steeds. De meesten van hen hebben zich schuldig gemaakt aan het kijken naar beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik. Dit onderzoek geeft inzicht in de problemen die deze jongeren hebben, de context waarbinnen (mogelijke) delicten gepleegd worden en in de strategieën die zij hanteren om hun gedrag onder controle te houden.

8.2 Situatiele context

Risicovol pornokijkgedrag en escalatie daarin vormt belangrijke aanleiding voor online delictgedrag

Jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik beschrijven in hun contact met Stop it Now verschillende directe aanleidingen voor het (potentiële) delictgedrag. De belangrijkste aanleiding voor het kijken naar beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik is risicovol pornokijkgedrag en een escalatie daarin, blijkt uit Hoofdstuk 4. Hierbij ervaren de (potentiële) kijkers spanning en/of seksuele opwinding door naar steeds extremer beeldmateriaal te kijken. De jonge (potentiële) daders verleggen grenzen, gaan die soms ook over en belanden dan in een neerwaartse spiraal en komen uiteindelijk terecht bij beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik.

Merendeel is niet vanaf het begin op zoek naar beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik

Het kijken naar pornografie is voor veel jongeren onderdeel van hun seksuele ontwikkeling. Enerzijds kan het online seksueel ontwikkelen positief zijn. Bijvoorbeeld in de vorm van online daten, het chatten met vriendjes en vriendinnetjes, of in de vorm van vrijwillige sexting, zoals

¹ Firmin et al., 2016; Hailes et al., 2019; Pérez-Fuentes et al., 2013.

binnen een liefdesrelatie. Daarnaast kunnen jongeren door online pornografie leren over seksualiteit, seksueel genot en hun seksuele identiteit.²

Tegelijkertijd is deze online seksuele ontwikkeling niet altijd zonder risico. De wetenschappelijke literatuur beschrijft namelijk dat blootstelling aan pornografie tijdens de vroege adolescentie bij sommigen kan leiden tot een escalatie in pornokijkgedrag. Dit uit zich bijvoorbeeld als het ongevoeliger worden voor legale pornografie. Dat leidt dan tot een behoefte om extremer (en mogelijk strafbaar) beeldmateriaal te bekijken.³ Dit nemen van risico's en het opzoeken van grenzen kan bij sommigen op zichzelf seksuele opwindning veroorzaken.⁴ Zonder seksuele voorlichting kan dit leiden tot stereotiepe, vrouwonvriendelijke en eenzijdige beelden over seksualiteit.⁵ Daarnaast speelt mee dat op het internet een gevoel van anonimiteit en gebrek aan sociale controle overheersen. Daardoor nemen de remmingen af en verdwijnen normen en waarden naar de achtergrond. Er wordt dan sneller toegegeven aan seksuele behoeften en fantasieën. Net als in dit onderzoek, blijkt uit de literatuur dat ook mensen die nooit eerder afwijkende seksuele fantasieën hebben ervaren, door het internet verleid kunnen worden tot het kijken naar extreem of strafbaar beeldmateriaal.⁶ Veel jonge (potentiële) kijkers van beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik gaan dus niet vanaf het begin doelbewust op zoek naar dit beeldmateriaal. Maar ze komen hier door nieuwsgierigheid en het verleggen van grenzen uiteindelijk wel bij terecht. Uit een onderzoek van Insoll et al. (2022) blijkt dat 76% van de respondenten het beeldmateriaal in eerste instantie per ongeluk tegenkwam, ontving van sociale connecties of het vond na het opzoeken van ander extreem beeldmateriaal.⁷

Relaties tussen verschillende vormen van seksueel kindermisbruik?

Onder de jonge kijkers van beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik die contact opnemen met Stop it Now zijn er weinig die ook andere vormen van seksueel kindermisbruik plegen. Met andere woorden, de kijkers van beeldmateriaal en de daders van andere vormen van seksueel kindermisbruik lijken twee verschillende groepen. Er bestaan echter wel degelijk personen die beide vormen van seksueel kindermisbruik plegen.⁸ Onderzoek laat zien dat het kijken naar extreem of strafbaar pornografisch beeldmateriaal jongeren ook kan aanzetten tot het plegen van andere vormen van seksueel misbruik.⁹ Zo kan veelvuldige blootstelling aan dergelijke pornografie sommige jongeren aanzetten tot het leggen van online seksueel contact met minderjarigen, in de vorm van onvrijwillige sexting, grooming en de seksuele afpersing van minderjarigen.¹⁰ Ook zijn sommige kijkers van beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik, zowel jongeren als volwassenen, zelf bang dat het kijken naar dit beeldmateriaal hen aanzet tot fysiek seksueel grensoverschrijdend gedrag.¹¹

Om precies te weten hoe een mogelijke relatie tussen een escalatie in pornokijkgedrag en verschillende vormen van seksueel kindermisbruik er voor verschillende groepen jongeren uitziet,

-
- 2 Litsou et al., 2021; Maris et al., 2020.
 - 3 Grubbs & Kraus, 2021; Merdian et al., 2020; Seigfried-Spellar, 2016; Steel et al., 2020; Wood, 2011.
 - 4 Surjadi et al., 2010.
 - 5 Hald & Malamuth, 2015; Litsou et al., 2021; Maris et al., 2020; Seabrook et al., 2019.
 - 6 Rimer, 2017; Wood, 2011.
 - 7 Insoll et al., 2022.
 - 8 Owens et al., 2016.
 - 9 Mestre-Bach et al., 2023; Ybarra et al., 2011.
 - 10 Gassó & Bruch-Granados, 2021; Insoll et al., 2022.
 - 11 Insoll et al., 2022.

is meer onderzoek nodig. Onderzoek naar een brede en representatieve doelgroep van jonge daders van seksueel kindermisbruik zou meer inzicht kunnen geven. Dit is belangrijk, omdat seksueel misbruik voor zowel slachtoffers als daders kan leiden tot een verstoring in de seksuele ontwikkeling en tot problemen met relaties en seksualiteit in het verdere leven.¹²

Door stress en verveling kan neiging toenemen om strafbaar beeldmateriaal te zoeken

Een negatieve gemoedstoestand kan jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik aanzetten tot delictgedrag of de neiging hiertoe. Uit Hoofdstuk 4 blijkt dat met name stress, bijvoorbeeld door persoonlijke omstandigheden, maar ook verveling kunnen zorgen voor een behoefte om het leven te ontvluchten. In een dergelijke situatie neemt de neiging om strafbaar beeldmateriaal te zoeken toe bij jonge (potentiële) kijkers van beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik. Hoewel er vrijwel geen wetenschappelijk onderzoek bestaat naar jonge kijkers van beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik, blijken dezelfde triggers te gelden voor volwassenen. In een onderzoek waarin medewerkers van en hulpvragers aan de Britse Stop it Now zijn geïnterviewd, worden eenzaamheid en verveling genoemd als belangrijke redenen om delictgedrag te gaan vertonen.¹³ Strategieën gericht op het verminderen van negatieve gevoelens, zoals stress en verveling, zouden dus mogelijk effectief kunnen zijn in het voorkomen van (toekomstig) delictgedrag.

Andere triggers die blijken uit de wetenschappelijke literatuur zijn problemen met intimiteit en boosheid.¹⁴ Deze noemen de jonge (potentiële) daders in contact met Stop it Now minder als directe aanleiding voor delictgedrag. Daarnaast worden in de literatuur bepaalde kenmerken van het internet genoemd als trigger. Hierbij gaat het om de snelle en eenvoudige manier waarop een enorme hoeveelheid beeldmateriaal beschikbaar is. En om de toegankelijkheid en anonimiteit waarmee het gevonden kan worden met beperkte vaardigheden. Daarnaast speelt een rol dat in sommige internetomgevingen beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik genormaliseerd wordt in de communicatie tussen daders onderling.¹⁵

8.3 Persoonlijke omstandigheden

Jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik kampen vaak met psychische problematiek

Uit Hoofdstuk 5 blijkt dat jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik kampen met verschillende vormen van psychische problematiek, al dan niet gediagnosticeerd door een professional. Hoewel niet alle jonge daders van seksueel kindermisbruik hier last van hebben, wordt de genoemde psychische problematiek ook beschreven in de wetenschappelijke literatuur.¹⁶ Zo blijkt uit een onderzoek onder Nederlandse jeugdige zedendelinquenten dat zij vaker dan andere typen daders last hebben van agressieproblemen, een verstoorde perceptie van de realiteit, suïcidale gedachten en depressie.¹⁷ Depressie gaat vaak gepaard met een verlies van interesse en plezier in normaal gesproken plezierige activiteiten en ervaringen. Dit komt in grote mate voor bij jeugdigen die delictgedrag vertonen. Andere voorkomende psychische problemen die obstakels kunnen zijn bij het ontwikkelen van een normaal beeld van seksuele in-

12 Firmin et al., 2016.

13 Kothari et al., 2021.

14 Marshall et al., 2012; Merdian et al., 2020; Middleton et al., 2007; Rimer, 2019.

15 Bartels & Merdian, 2016; Steel et al., 2023; Van der Bruggen & Blokland, 2021.

16 Fox & DeLisi., 2018; Van den Berg et al., 2019.

17 Boonmann et al., 2016.

tiniteit zijn stoornissen in de impulsbeheersing en sociale angststoornissen.¹⁸ Net zoals in dit onderzoek, laat de wetenschappelijke literatuur zien dat jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik hierbij soms verdovende middelen gebruiken om even te kunnen ontsnappen aan de realiteit.¹⁹ Dit geldt vooral voor jonge daders die fysiek misbruik plegen tegen een jonger kind.²⁰

Suïcidale gedachten komen in de gespreksverslagen van Stop it Now het vaakst voor onder kijkers van beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik. Ook onder volwassen kijkers van beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik is dit een probleem. Het onderzoek waarin Britse medewerkers van en hulpvragers aan Stop it Now zijn bevestigd, laat zien dat depressie, Post-traumatische Stressstoornis (PTSS) en angststoornissen veel voorkomen. Doordat deze problemen vaak niet op tijd worden gesignaleerd en/of gediagnosticeerd, kan het gebrek aan hulp in sommige gevallen leiden tot suïcidale gedachten.²¹ Met een anonieme vragenlijst via het internet zijn veroordeelde kijkers van beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik in de Verenigde Staten bevestigd. Daaruit blijkt zelfs dat 73% van hen suïcidale gedachten heeft. 19% heeft daadwerkelijk een suïcidepoging gedaan, nadat zij erachter kwamen dat zij onderwerp waren van een politieonderzoek.²²

Uit Hoofdstuk 5 blijkt verder dat jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik vaak last hebben van (seksuele) dwanggedachten. De toegankelijkheid van beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik op het internet zorgt ervoor dat het voor kijkers moeilijk is om niet toe te geven aan deze gedachten. Ook dit wordt geconstateerd voor volwassen kijkers van beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik. Zo blijkt dat de Obsessive-Compulsive Disorder (OCD) vaker voorkomt onder kijkers van beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik dan onder daders van fysiek seksueel kindermisbruik.²³ In breder opzicht wordt het kijken naar beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik in verband gebracht met dwangmatig seksueel gedrag.²⁴ De toegankelijkheid van extreem en/of seksueel beeldmateriaal op het internet moedigt het volgen van impulsen, het toegeven aan fantasieën en dwangmatig gebruik van pornografie en dwangmatige seksuele activiteit aan.²⁵

De genoemde dwanggedachten kunnen gepaard gaan met seksuele preoccupatie. Zo blijkt uit Hoofdstuk 5 dat sommige jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik dagelijks actief bezig zijn met seks en het bevredigen van hun seksuele behoefte. Enerzijds is het veelvuldig bezig zijn met seks in deze leeftijdsfase volgens onderzoekers onderdeel van de seksuele ontwikkeling van jongeren, omdat het bijdraagt aan gezond seksueel gedrag in de volwassenheid.²⁶ Anderzijds blijkt dat seksuele preoccupatie vaak voorkomt onder volwassen kijkers van beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik. De mate van seksuele preoccupatie is bij hen zelfs hoger dan bij daders van fysieke vormen van seksueel kindermisbruik.²⁷ Kijkers van beeldmateriaal

18 Kaltiala et al., 2022.

19 Calleja, 2015; Sheldon & Howitt, 2007; Ueda, 2017.

20 Babchishin et al., 2018; Boonmann et al., 2016; Lillard et al., 2020.

21 Kothari et al., 2021.

22 Steel et al., 2022.

23 Marshall et al., 2012.

24 Lätth et al., 2022; Seto & Ahmed, 2014.

25 Wood, 2011.

26 Tolman & McClelland, 2011.

27 Henshaw et al., 2017.

van seksueel kindermisbruik met een dergelijke preoccupatie hebben daarnaast een hogere kans om ook fysiek misbruik te gaan plegen en om te recidiveren.²⁸ Bij het inschatten van de kans dat een jeugdige zedendelinquent (opnieuw) delicten gaat plegen, is seksuele preoccupatie dus een belangrijke risicofactor.²⁹

Door vroege (seksuele) ervaringen hebben jonge (potentiële) daders soms een vertekend beeld van seksualiteit en relaties

Ook vroege (seksuele) ervaringen worden door jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik genoemd wanneer zij hun persoonlijke omstandigheden beschrijven. Zo geven sommige jonge (potentiële) daders in dit onderzoek aan dat zij seksueel misbruikt zijn in het verleden. Dat heeft geleid tot psychische problematiek of een vertekend beeld van seksualiteit. Daarnaast is soms sprake van andere vormen van geweld in de huiselijke sfeer, een slechte relatie met de ouders, of pesten. Bestaand wetenschappelijk onderzoek geeft verdieping aan deze bevindingen. Boonmann et al. (2016) concluderen dat seksueel slachtofferschap in de jeugd kan leiden tot PTSS, problemen met agressieregulatie, depressie, suïcidale gedachten en angststoornissen. Dit effect is sterker bij jongeren die daarna zedendelicten plegen, dan bij jongeren die andere type delicten plegen.³⁰ Ook andere negatieve ervaringen in de jeugd worden in de literatuur benoemd bij jeugdige daders van seksueel kindermisbruik, zoals huiselijk geweld, het verliezen van een ouder of het hebben van een familielid met een middelenverslaving.³¹ Zowel slachtofferschap van (seksueel) geweld als het getuige zijn van huiselijk of ander fysiek geweld, kan zorgen voor bindingsangst en emotionele schade. Dit kan leiden tot een verstoord beeld van gezonde emotionele en seksuele relaties, wat het opbouwen van zulke relaties bemoeilijkt.³²

Veel jonge (potentiële) daders benoemen gevoelens van schuld, schaamte en angst

Een zeer groot deel van de jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik benoemt in het contact met Stop it Now dat ze zich schuldig en/of beschaamd voelen. Dit blijkt ook uit de wetenschappelijke literatuur.³³ Net als in het huidige onderzoek, gaan deze schuld- en schaamtegevoelens gepaard met andere negatieve gevoelens, zoals een laag zelfbeeld en eenzaamheid. Dit leidt in sommige gevallen tot depressieve gevoelens of suïcidale gedachten, met name onder kijkers van beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik.³⁴ Daarnaast blijkt uit de literatuur dat schuld- en schaamtegevoelens en de gerelateerde angst voor stigmatisering voor veel daders van seksueel kindermisbruik een reden kan zijn om geen hulp te zoeken.³⁵ Daarmee staat het preventie in de weg.

Hoewel gevoelens van schuld en schaamte ook in de wetenschappelijke literatuur bekend zijn, is het opvallend hoe prominent deze gevoelens naar voren komen in gesprekken van Stop it Now met jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik. Zij lijken hier nog meer last van te hebben dan de doelgroepen die worden besproken in de wetenschappelijke literatuur. Een logische verklaring hiervoor kan zijn dat de groep in contact met Stop it Now verschilt van

28 Babchishin et al., 2018.

29 Schwartz-Mette et al., 2020.

30 Boonmann et al., 2016.

31 Malvaso et al., 2019; Malvaso et al., 2020.

32 Malvaso et al., 2020.

33 Harris et al., 2016; Tuz et al., 2020; Van Dorp, 2018.

34 Kothari et al., 2021.

35 Swaby & Lievesley, 2022.

jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik die geen hulp zoeken. Ze zijn zich mogelijk meer bewust van de schadelijkheid van hun gedrag (zie hiervoor ook §2.2.2). Sterke gevoelens van schuld en schaamte leiden mogelijk tot een grotere hulpbehoefte en tot contact met een hulplijn als Stop it Now.

Tot slot blijkt dat veel jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik in dit onderzoek gevoelens van angst ervaren. Hierbij gaat het met name om angst voor de gevolgen van het (potentiële) delictgedrag voor henzelf. Denk hierbij aan de angst om opgepakt te worden door de politie en hierdoor in de problemen te komen met opleiding of werk. Of om angst voor de reacties uit de omgeving. Ook in de bestaande wetenschappelijke onderzoeken komen angsten naar voren dat familie en vrienden horen over het delictgedrag en dat het publiekelijk bekend wordt. Daarnaast komen angst dat relaties beëindigd worden en angst voor een arrestatie en strafblad terug.³⁶

8.4 Controlestrategieën

Steun van familie en vrienden is belangrijk om strafbaar gedrag onder controle te houden

Steun vanuit de sociale omgeving is voor de jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik in dit onderzoek een belangrijke manier om hun gedrag onder controle te houden, zo blijkt uit Hoofdstuk 6. In dit onderzoek is gekeken naar de controlestrategieën die jongeren zelf bewust inzetten. Vanuit de wetenschappelijke literatuur is meer bekend over de factoren die in zijn algemeenheid bijdragen aan het stoppen met verschillende soorten delictgedrag. Steun vanuit de omgeving, en het deel uitmaken van een vriendenkring met sterke relaties, is hierbij cruciaal.³⁷ Positieve relaties dragen bij aan het vermogen om zich emotioneel te binden aan anderen, wat (nieuw) delictgedrag helpt te voorkomen.³⁸ In algemene zin dragen toekomstplannen, toewijding aan school of werk, het hebben van een nieuwe hobby en goede relaties met vrienden, familie of partners bij aan het verwezenlijken van een leven zonder delictgedrag.³⁹ Dit creëert een verbinding met iets belangrijks en een gevoel van betekenis.⁴⁰ Een toewijding aan de sociale omgeving kan bijdragen aan een toename in het zelfvertrouwen, een gevoel van verantwoordelijkheid en het hebben van een doel. En simpelweg ook aan minder tijd hebben om delicten te plegen.⁴¹

Jonge (potentiële) daders zetten vermijding en afleiding in om controle te houden over hun gedrag

Jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik proberen controle te houden over hun gedrag door situaties te vermijden waar de verleiding te groot is. Zo blijkt uit Hoofdstuk 6 dat jonge (potentiële) kijkers van beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik websites met risicovolle inhoud vermijden, hun tijd op het internet beperken en hun fantasieën onderdrukken. De wetenschappelijke literatuur gericht op jonge kijkers van beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik is beperkt, maar dergelijke vermijdingsstrategieën – die soms effectief blijken en soms niet – gebruiken volwassen daders ook. Het veranderen van externe factoren en het wegnemen van de gelegenheid zijn hierbij belangrijke controlestrategieën. Voorbeelden hiervan

36 Steel et al., 2022; Swaby & Lievesley, 2022.

37 Carpentier et al., 2011; De Vries Robbé et al., 2015; Merdian et al., 2020.

38 Worling & Langton, 2015.

39 Farmer et al., 2015; De Vries Robbé et al., 2015; Van Horn et al., 2015.

40 Farmer et al., 2015.

41 De Vries Robbé et al., 2015; Merdian et al., 2017.

zijn het niet langer toegang hebben tot een computer of bepaalde internetplatformen of het niet meer alleen in huis zijn. Het resetten van een computer of het verwijderen van strafbaar beeldmateriaal leidt voor sommige van deze daders tot positieve gevoelens en tot andere positieve veranderingen in hun levensstijl. Deze controlestrategieën worden onder andere ingezet op een specifiek gekozen moment, bijvoorbeeld als afsluiting van een periode zoals bij het verhuizen.⁴²

Hoofdstuk 6 laat zien dat jonge (potentiële) daders van andere vormen van seksueel kindermisbruik plekken vermijden waar veel kinderen komen. Ook volwassenen die aanvoelen dat zij een risico lopen om seksuele delicten te gaan plegen vermijden risicosituaties soms bewust. Het doel hiervan is om zichzelf en daarmee de minderjarige te beschermen. Dit kan gaan om speeltuinen, maar naarmate er meer aantrekking is tot oudere minderjarigen kan dit betekenen dat veel openbare plekken risicosituaties vormen.⁴³ Voor volwassen daders van seksueel kindermisbruik is het verminderen van contact met het slachtoffer een belangrijke controlestrategie. Sommige daders schrikken zelf van het feit dat ze misbruik hebben gepleegd. Dat zet hen ertoe aan om de situatie waarin zij het misbruik pleegden te veranderen door het slachtoffer of de locatie te vermijden. Dit kan bijvoorbeeld het veranderen van baan zijn of het verhuizen naar een andere plek.⁴⁴

Naast vermindering wordt in dit onderzoek afleiding genoemd als controlestrategie. Voorbeelden hiervan zijn het zich begeven in sociale kringen of televisiekijken. Ook in de literatuur wordt afleiding genoemd als manier voor (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik om hun (seksuele) gedachten te verzetten. Niet alleen fysieke afleiding, maar ook mentale afleiding kan worden ingezet. Zo worden het actief onderdrukken van risicovolle gedachten over seksueel kindermisbruik en het oproepen van alternatieve positieve gedachten of simpelweg gedachten over een praktisch onderwerp genoemd als mogelijk effectieve controlestrategie.⁴⁵

8.5 Hulpvragen

Jonge (potentiële) daders zoeken veilige plek om verhaal te delen, willen advies of een doorverwijzing

Een andere manier waarop jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik controle proberen te krijgen over hun gevoelens en gedrag is het zoeken van professionele hulp. Alle jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik in dit onderzoek zijn op zoek gegaan naar hulp door contact op te nemen met Stop it Now. Hiermee is de groep uit dit onderzoek niet representatief voor alle jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik, want zij hebben lang niet allemaal de (vrijwillige) wens om hulp te zoeken.⁴⁶ Dit kan komen door een gebrek aan intrinsieke motivatie, maar ook vanwege schaamte, angst voor veroordeling door professionals, de betaalbaarheid van professionele hulp of de bekwaamheid en motivatie van de professional om met dit thema te werken.⁴⁷ Dit zorgt ervoor dat veel van hen nooit in beeld komen bij hulpverleningsinstanties.

42 Merdian et al., 2017; Van Horn et al., 2015.

43 Walker, 2017.

44 Farmer et al., 2015.

45 Shingler, 2009.

46 Latrillea et al., 2023.

47 Swaby & Lievesley, 2022; Levenson & Grady, 2019; Piché et al., 2018.

Toch heeft een aanzienlijk deel van de daders van seksueel kindermisbruik behoefte aan hulp. Onderzoek naar de hulpbehoefte van jonge daders is beperkt, maar uit onderzoek naar volwassen daders blijkt bijvoorbeeld dat ongeveer 60% van de voor een zedendelict gearresteerde mannen graag hulp had gehad voorafgaand aan de arrestatie.⁴⁸ Soms heeft deze behoefte alleen te maken met het feit dat ze daarmee straf hadden kunnen voorkomen, maar soms ook met een wens om schade voor (mogelijke) slachtoffers te voorkomen. Uit de vragenlijst die door Insoll et al. (2021) is uitgezet onder kijkers van beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik op het Darkweb, blijkt dat 50% van de respondenten wil stoppen met het zoeken of kijken van beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik en dat 15% heeft overwogen om hulp te zoeken.

Uit Hoofdstuk 7 van dit onderzoek blijkt dat jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik in hun contact met Stop it Now vooral op zoek zijn naar een veilige plek om hun verhaal te delen. Maar ook naar advies en antwoord op concrete vragen, en naar doorverwijzing naar gespecialiseerde hulpverlening. Uit wetenschappelijk onderzoek blijkt ook dat daders van seksueel misbruik met een hulpbehoefte een veilige, vertrouwelijke, anonieme en onbevooroordeelde plek zoeken om te praten met een gespecialiseerde en getrainde professional over hun gedrag en gevoelens.⁴⁹ Soms worden daders in het leggen van contact aangemoedigd door familieleden.⁵⁰ Sommigen hebben behoefte aan anonieme hulp, bijvoorbeeld in de vorm van zelfhulpmodules.⁵¹ Ook zijn daders van seksueel kindermisbruik soms op zoek naar steun om te voorkomen dat zij opnieuw delicten gaan plegen. Dit maakt dat hulplijnen zoals Stop it Now niet alleen belangrijk zijn om daderschap te voorkomen, maar ook recidive.

De resultaten van dit en ander wetenschappelijk onderzoek laten het belang zien van preventief beleid en strategieën gericht op jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik. Het is belangrijk om zo vroeg mogelijk in het leven van daders te interveniëren, en om hen tijdig bij te sturen. Deze jonge dadergroep heeft immers nog een leven voor zich. De toegang van jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik tot passende hulpverlening is hierbij belangrijk, omdat ze daar leren over de fysieke en mentale gevolgen die seksueel kindermisbruik heeft op minderjarigen. Dit kan hen ervan weerhouden om (opnieuw) delicten te plegen. En dit kan slachtofferschap voorkomen.

48 Piché et al., 2018.

49 Insoll et al., 2021; Kothari et al., 2021; Piché et al., 2018.

50 Van Horn et al., 2015.

51 Merdian et al., 2020.

9 Conclusie

Verdiepend inzicht in jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik is onmisbaar om toekomstig delictgedrag, en daarmee slachtofferschap, te voorkomen. Dit onderzoek richt zich op (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik tot en met 25 jaar die contact hebben opgenomen met Stop it Now. Stop it Now biedt via een telefonische hulplijn en een chat anoniem, vertrouwelijk en gratis ondersteuning aan iedereen die zich zorgen maakt over seksuele gevoelens voor en/of gedrag naar minderjarigen. Op basis van de anonieme gespreksverslagen die Stop it Now-medewerkers maken van het contact met deze jonge (potentiële) daders, zijn kenmerken en persoonlijke omstandigheden van deze groep beschreven. Daarnaast zijn de situationele context die aanleiding geeft tot delictgedrag, de controlestrategieën die ingezet worden om delictgedrag te voorkomen en de hulpbehoeften beschreven.

Onderzoeksresultaten passen binnen wat bekend is in de wetenschappelijke literatuur

De resultaten over de jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik die contact opnemen met Stop it Now kunnen niet gegeneraliseerd worden naar alle jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik. Het is bijvoorbeeld aannemelijk dat jongeren die contact opnemen met Stop it Now meer gemotiveerd zijn om toekomstig delictgedrag te voorkomen. En dat zij een grotere hulpbehoefte hebben dan andere jonge (potentiële) daders. Toch bevestigt de wetenschappelijke literatuur veel van de resultaten in dit onderzoek. Dat geeft reden om aan te nemen dat jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik die geen contact opnemen, ook te maken hebben met soortgelijke problemen.

Aanzienlijk deel jonge (potentiële) daders heeft behoefte aan hulp

Uit het onderzoek komt naar voren dat bijna de helft van de jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik te maken heeft met psychische problematiek. Deze problematiek kan verschillende vormen aannemen. Ook heeft een groot deel van de jonge (potentiële) daders last van negatieve gevoelens, zoals schuld en schaamte. Een andere belangrijke bevinding is dat bijna de helft van de jonge kijkers van beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik risicovol pornokijkgedrag beschrijft of een escalatie daarin. Hierbij komen deze jongeren door herhaalde blootstelling aan pornografisch beeldmateriaal in een neerwaartse spiraal terecht. Ze gaan steeds extremere beelden zoeken om dezelfde mate van spanning te ervaren. Tot slot blijkt uit dit onderzoek dat een aanzienlijk deel van de jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik – naast hulp van Stop it Now – ook steun zoekt bij de sociale omgeving of andere professionals, of hier behoefte aan heeft. Dat deze jonge (potentiële) daders behoefte hebben aan hulp om toekomstig delictgedrag te voorkomen, biedt een goed uitgangspunt voor preventief beleid.

Vroegtijdige interventies nodig om te voorkomen dat jonge mensen verstrikt raken in strafbaar gedrag

De kennis over de verscheidenheid en complexiteit van (potentieel) daderschap van seksueel kindermisbruik die dit onderzoek biedt, kan Stop it Now en andere organisaties helpen om hun hulp- en preventieve aanbod gericht in te zetten en beter aan te sluiten bij wat jonge (potentiële) daders kan helpen (herhaling van) strafbaar gedrag te voorkomen. Zo wijzen de bevindingen van dit onderzoek op specifieke problemen en omstandigheden die een rol spelen in (de aanloop naar) het (potentiële) delictgedrag van jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik. Het is belangrijk dat hier aandacht voor is in preventief beleid en in strategieën die jongeren ondersteunen bij het (opnieuw) ontwikkelen van gezond seksueel gedrag. Dit onderzoek geeft inzicht in de omstandigheden die voorafgaan aan en de routes die jongeren doorlopen richting daderschap. Dit toont aan dat er verschillende momenten zijn waarop vroegtijdig ingegrepen kan worden. Zo is deze kennis bijvoorbeeld relevant voor het barrièremodel dat momenteel wordt ontwikkeld door het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid

(CCV) in samenwerking met verschillende stakeholders, waaronder ook Stop it Now en de Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld tegen Kinderen. Dat model is gericht op kijkers van beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik. Ook blijken jonge (potentiële) daders behoefte te hebben aan informatie over veilig online seksueel gedrag. Dat betekent dat het belangrijk is om jonge mensen goede informatie en voorlichting te geven over hoe zij online op een positieve en gezonde manier met seksualiteit bezig kunnen zijn. En ook over wanneer (online) seksueel gedrag risicovol en/of strafbaar is. Ook het inzetten van effectieve strategieën om het gedrag onder controle te houden is belangrijke informatie die met jongeren gedeeld kan worden. Uit dit onderzoek blijkt dat het verminderen van negatieve gevoelens, zoals stress en verveling, het vermijden van risicosituaties en het zoeken van afleiding voorbeelden zijn van interventies die onderdeel zouden kunnen zijn van een bredere strategie om strafbaar gedrag tegen te gaan.

Een effectieve manier om slachtofferschap te voorkomen, is actief inzetten op het voorkomen van daderschap. Zonder daders, zijn er immers geen slachtoffers. Er is behoefte aan interventies die vroegtijdig ingrijpen. Zo wordt voorkomen dat personen verstrikt raken in het kijken naar beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik of in andere vormen van seksueel kindermisbruik. Anonieme en laagdrempelige hulpverlening is hierbij van groot belang, zodat er een veilige omgeving is waar jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik over hun gevoelens en gedrag kunnen praten. En waar zij kunnen worden doorverwezen naar gespecialiseerde hulp. Dit vergroot de kans dat in de toekomst meer jongeren met zorgen over delictgedrag uit de onzichtbaarheid treden en hulp zoeken voordat zij de fout in gaan. Daarmee wordt de route richting het strafrecht voorkomen. Dit komt het welzijn en de seksuele ontwikkeling van deze jongeren ten goede en draagt bij aan het verminderen van slachtoffers van seksueel kindermisbruik.

Literatuurlijst

- Babchishin, K.M., Merdian, H.L., Bartels, R.M., & Perkins, D. (2018). Child sexual exploitation materials offenders. *European Psychologist*, 23(2), 130-143. <https://doi.org/10.1027/1016-9040/a000326>
- Bailey, J.M., Hsu, K.J., & Bernhard, P.A. (2016). An Internet study of men sexually attracted to children: Sexual attraction patterns. *Journal of Abnormal Psychology*, 125(7), 976–988. <https://doi.org/10.1037/abn0000212>
- Barbaree, H.E., Hudson, S.M., & Seto, M.C. (1993). Sexual assault in society: The role of the juvenile offender. In H.E. Barbaree, W.L. Marshall, & S.M. Hudson (Eds.), *The juvenile sex offender* (pp. 1–24). Guilford Press.
- Bartels, R.M., & Merdian, H.L. (2016). The implicit theories of child sexual exploitation material users: An initial conceptualization. *Aggression and Violent Behavior*, 26, 16-25. <https://doi.org/10.1016/j.avb.2015.11.002>
- Beier, K.M., Oezdemir, U.C., Schlinzig, E., Groll, A., Hupp, E., & Hellenschmidt, T. (2016). “Just dreaming of them”: The Berlin project for primary prevention of child sexual abuse by juveniles (PPJ). *Child Abuse & Neglect*, 52, 1-10. <https://dx.doi.org/10.1016/j.chiabu.2015.12.009>
- Bijleveld, C., Weerman, F., Looije, D., & Hendriks, J. (2007). Group sex offending by juveniles: Coercive sex as a group activity. *European Journal of Criminology*, 4(1), 5–22. <https://doi.org/10.1177/1477370807071728>
- Boonmann, C., Grisso, T., Guy, L.S., Colins, O.F., Mulder, E.A., Vahl, P., Jansen, L.M.C., Doreleijers, T.A.H., & Vermeiren, R.R.J.M. (2016). Childhood traumatic experiences and mental health problems in sexually offending and non-sexually offending juveniles. *Child and Adolescent Psychiatry and Mental Health*, 10, 1-8. <https://doi.org/10.1186/s13034-016-0127-2>
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77–101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp0630a>
- Butz, C., & Spaccarelli, S. (1999). Use of physical force as an offense characteristic in subtyping juvenile sexual offenders. *Sexual Abuse*, 11, 217–232. <https://doi.org/10.1023/A:1021312425032>
- Carpentier, J., Leclerc, B., & Proulx, J. (2011). Juvenile sexual offenders: Correlates of onset, variety, and desistance of criminal behavior. *Criminal Justice and Behavior*, 38(8), 854-873. <https://doi.org/10.1177/0093854811407730>
- Calleja, N.G. (2015). Juvenile sex and non-sex offenders: A comparison of recidivism and risk. *Journal of Addictions & Offender Counseling*, 36(1), 2-12. <https://doi.org/10.1002/j.2161-1874.2015.00031.x>
- Centraal Bureau voor de Statistiek (2020). *Prevalentiemonitor huiselijk geweld en seksueel geweld 2020*. CBS.
- Covers, M., Noteboom, F., Dam, A., & Bicanic, I. (2022). *Drempels voor disclosure van seksueel geweld in anonieme online hulpverlening*. CSG.
- Defence for Children – ECPAT & Terres des Hommes (2022). *Terminologiegids voor de bescherming van kinderen tegen seksuele uitbuiting en seksueel misbruik*. Defence for Children – ECPAT.
- De Vries Robbé, M., Mann, R.E., Maruna, S., & Thornton, D. (2015). An exploration of protective factors supporting desistance from sexual offending. *Sexual Abuse*, 27(1), 16-33. <https://doi.org/10.1177/1079063214547582>
- Everhart Newman, J.L., Larsen, J.L., Thompson, K., Cyperski, M., & Burkhart, B.R. (2019). Heterogeneity in male adolescents with illegal sexual behavior: A latent profile approach to classification. *Sexual Abuse: Journal of Research and Treatment*, 31(7), 789-811. <https://doi.org/10.1177/1079063218784554>
- Farmer, M., McAlinden, A., & Maruna, S. (2015). Understanding desistance from sexual offending: A thematic review of research findings. *Probation Journal*, 62(4), 320-335. <https://doi.org/10.1177/0264550515600545>
- Finkelhor, D., Ormord, R., & Chaffin, M. (2009). Juveniles who commit sex offenses against minors. *Juvenile Justice Bulletin*, NCJ227763, 1-12.

- Firmin, C., Warrington, C., & Pearce, J. (2016). Sexual exploitation and its impact on developing sexualities and sexual relationships: The need for contextual social work interventions. *The British Journal of Social Work*, 46(8), 2318–2337. <https://doi.org/10.1093/bjsw/bcw134>
- Fox, B., & DeLisi, M. (2018). From criminological heterogeneity to coherent classes: Developing a typology of juvenile sex offenders. *Youth Violence and Juvenile Justice*, 16(3), 299–318. <https://doi.org/10.1177/1541204017699257>
- Gassó, A.M., & Bruch-Granados, A. (2021). Psychological and forensic challenges regarding youth consumption of pornography: A narrative review. *Adolescents*, 1(2), 108–122. <https://doi.org/10.3390/adolescents1020009>
- Grubbs, J., & Kraus, S. (2021). Pornography use and psychological science: A call for consideration. *Current Directions in Psychological Science*, 30(1), 68–75. <http://dx.doi.org/10.1177/0963721420979594>
- Hailes, H.P., Yu, R., Danese, A., & Fazel, S. (2019). Long-term outcomes of childhood sexual abuse: An umbrella review. *The Lancet Psychiatry*, 6(10), 830–839. [https://doi.org/10.1016/S2215-0366\(19\)30286-X](https://doi.org/10.1016/S2215-0366(19)30286-X)
- Hald, G.M., & Malamuth, N.N. (2015). Experimental effects of exposure to pornography: The moderating effect of personality and mediating effect of sexual arousal. *Archives of Sexual Behavior*, 44, 99–109. <https://doi.org/10.1007/s10508-014-0291-5>
- Harris, A.J., Walfield, S.M., Shields, R.T., & Letourneau, E.J. (2016). Collateral consequences of juvenile sex offender registration and notification: Results from a survey of treatment providers. *Sexual Abuse*, 28(8), 770–790. <https://doi.org/10.1177/1079063215574004>
- Hendriks, J., & Bijleveld, C. (2004). Juvenile sexual delinquents: Contrasting child abusers with peer abusers. *Criminal Behaviour and Mental Health*, 14(4), 238–250. <https://doi.org/10.1002/cbm.591>
- Hendriks, J., Van den Berg, C., & Bijleveld, C. (2015). Criminal careers for different juvenile sex offender subgroups. In A. Blokland & P. Lussier (Eds.), *Sex offenders: A criminal career approach* (pp. 73–82). Wiley Blackwell.
- Henshaw, M., Ogloff, J.R.P., & Clough, J.A. (2017). Looking beyond the screen: A critical review of the literature on the online child pornography offender. *Sexual Abuse*, 29(5), 416–445. <https://doi.org/10.1177/1079063215603690>
- Insoll, T., Ovaska, A.K., Nurmi, J., Aaltonen, M., & Vaaranen-Valkonen, N. (2022). Risk factors for child sexual abuse material users contacting children online: Results of an anonymous multilingual survey on the dark web. *Journal of Online Trust & Safety*, 1(2), 1–24. <https://doi.org/10.54501/jots.v1i2.29>
- Insoll, T., Ovaska, A., & Vaaranen-Valkonen, N. (2021). *CSAM users in the dark web: Protecting children through prevention* (ReDirection Survey Report 2021). Protect Children. Retrieved from <https://www.suojellaanlapsia.fi/en/post/csam-users-in-the-dark-web-protecting-children-through-prevention>
- Jordaan, J., & Hesselink, A. (2018). Criminogenic factors associated with youth sex offenders: A qualitative interdisciplinary case study evaluation. *Acta Criminologica*, 31(1), 206–217. <https://journals.co.za/doi/10.10520/EJC-11cb2cfd1>
- Kaltiala, R., Holttinen, T., & Ellonen, N. (2022). Sex offending among adolescents and young men with history of psychiatric inpatient care in adolescence. *Criminal Behaviour and Mental Health*, 32(2), 87–99. <https://doi.org/10.1002/cbm.2236>
- Keelan, C.M., & Fremouw, W.J. (2013). Child versus peer/adult offenders: A critical review of the juvenile sex offender literature. *Aggression and Violent Behavior*, 18(6), 732–744. <https://doi.org/10.1016/j.avb.2013.07.026>
- Kothari, R., Key, R., Lawrenson, J., Squire, T., Farnham, F., & Underwood, A. (2021). Understanding risk of suicide among perpetrators who view child sexual abuse material (CSAM). *Journal of Forensic and Legal Medicine*, 81, 1–11. <https://doi.org/10.1016/j.jflm.2021.102188>
- Latrillea, H., Cortonia, F., Stefanova, G., & Proulx, J. (2023). Therapeutic change in adolescents sexual offenders. *European Review of Applied Psychology*, 73(3), 100810. <https://doi.org/10.1016/j.erap.2022.100810>

- Lätth, J., Landgren, V., McMahan, A., Sparre, C., Eriksson, J., Malki, K., Söderquist, E., Görts Öberg, K., Rozental, A., Andersonn, G., Kaldo, V., Långström, N., & Rahm, C. (2022). Effects of internet-delivered cognitive behavioral therapy on use of child sexual abuse material: A randomized placebo-controlled trial on the Darknet. *Internet Interventions*, 30, 100590. <https://doi.org/10.1016/j.invent.2022.100590>
- Levenson, J.S., & Grady, M.D. (2019). Preventing sexual abuse: Perspectives of minor-attracted persons about seeking help. *Sexual Abuse*, 31(8), 991-1013. <https://doi.org/10.1177/1079063218797713>
- Lillard, C.M., Cooper-Lehki, C., Fremouw, W.J., & DiSciullo, V.A. (2020). Differences in psychosexual development among child, peer, and mixed juvenile sex offenders. *Journal of Forensic Sciences*, 65(2), 526-534. <https://doi.org/10.1111/1556-4029.14194>
- Litsou, K., Byron, P., McKee, A., & Ingham, R. (2021). Learning from pornography: Results of a mixed methods systematic review. *Sex Education*, 21(2), 236-252. <https://doi.org/10.1080/14681811.2020.1786362>
- Lussier, P., McCuish, E., Chouinard Thivierge, S., & Frechette, J. (2023). A meta-analysis of trends in general, sexual, and violent recidivism among youth with histories of sex offending. *Trauma, Violence & Abuse*. Advance online publication. <https://doi.org/10.1177/15248380221137653>
- Malvaso, C.G., Delfabbro, P.H., & Day, A. (2019). Adverse childhood experiences in a South Australian sample of young people in detention. *Australian & New Zealand Journal of Criminology*, 52(3), 411-431. <http://dx.doi.org/10.1177/0004865818810069>
- Malvaso, C.G., Proeve, M., Delfabbro, P., & Cale, J. (2020). Characteristics of children with problem sexual behaviour and adolescent perpetrators of sexual abuse: A systematic review. *Journal of Sexual Aggression*, 26(1), 36-61. <https://doi.org/10.1080/13552600.2019.1651914>
- Maris, S., Vink, R., Deurloo, J., Oud, B., De Lijster-van Kampen, G., & Kuypers, A. (2020). *Richtlijn Seksuele ontwikkeling voor jeugdhulp en jeugdbescherming*. Beroepsvereniging van Professionals in Sociaal Werk, Nederlands Instituut van Psychologen, Nederlandse vereniging van pedagogen en onderwijskundigen, Nederlands Jeugdinstituut.
- Marshall, L.E., O'Brien, M.D., Marshall, W.L., Booth, B., & Davis, A. (2012). Obsessive-compulsive disorder, social phobia, and loneliness in incarcerated internet child pornography offenders. *Sexual Addiction & Compulsivity*, 19(1-2), 41-52. <https://doi.org/10.1080/10720162.2012.665291>
- McCuish, E.C., & Lussier, P. (2017). Unfinished stories: From juvenile sex offenders to juvenile sex offending through a developmental life course perspective. *Aggression and Violent Behavior*, 37, 71-82. <http://dx.doi.org/10.1016/j.avb.2017.09.004>
- Merdian, H.L., Kettleborough, D., McCartan, K., & Perkins, D.E. (2017). Strength-based approaches to online child sexual abuse: Using self-management strategies to enhance desistance behaviour in users of child sexual exploitation material. *Journal of Criminal Psychology*, 7(3), 182-191. <https://doi.org/10.1108/JCP-10-2016-0035>
- Merdian, H.L., Perkins, D.E., Dustagheer, E., & Glorney, E. (2020). Development of a case formulation model for individuals who have viewed, distributed, and/or shared child sexual exploitation material. *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology*, 64(10-11), 1055-1073. <https://doi.org/10.1177/0306624X17748067>
- Mestre-Bach, G., Villena-Moya, A., & Chiclana-Actis, C. (2023). Pornography use and violence: A systematic review of the last 20 years. *Trauma, Violence, & Abuse*. Advance online publication. <https://doi.org/10.1177/15248380231173619>
- Middleton, D., Elliott, I.A., Mandeville-Norden, R., & Beech, A.R. (2007). An investigation into the applicability of the Ward and Siegert Pathways Model of child sexual abuse with internet offenders. *Psychology, Crime & Law*, 12(6), 589-603. <https://doi.org/10.1080/10683160600558352>
- Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld tegen Kinderen (2021). *Dadermonitor mensenhandel 2015-2019*. Nationaal Rapporteur.

- Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld tegen Kinderen (2021). *Dadermonitor seksueel geweld tegen kinderen 2015-2019*. Nationaal Rapporteur.
- Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld tegen Kinderen (2021). *Uitgelicht: Netwerken van seksueel kindermisbruik op het Darkweb*. Nationaal Rapporteur.
- Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld tegen Kinderen (2022). *Slachtoffermonitor seksueel geweld tegen kinderen 2017-2021*. Nationaal Rapporteur.
- Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld tegen Kinderen (2022). *Brede Blik op Slachtofferschap*. Nationaal Rapporteur.
- Owens, J.N., Eakin, J.D., Hoffer, T., Muirhead, Y., & Shelton, J.L.E. (2016). Investigative aspects of crossover offending from a sample of FBI online child sexual exploitation cases. *Aggression & Violent Behavior, 30*, 3-14. <https://doi.org/10.1016/j.avb.2016.07.001>
- Pérez-Fuentes, G., Olsson, M., Villegas, L., Morcillo, C., Wang, S., & Blanco, C. (2013). Prevalence and correlates of child sexual abuse: A national study. *Comprehensive Psychiatry, 54*(1), 16-27. <https://doi.org/10.1016/j.comppsy.2012.05.010>
- Piché, L., Mathesius, J., Lussier, P., & Schweighofer, A. (2018). Preventative services for sexual offenders. *Sexual Abuse, 30*(1), 63-81. <https://doi.org/10.1177/1079063216630749>
- Rimer, J.R. (2017). Internet sexual offending from an anthropological perspective: Analysing offender perceptions of online spaces. *Journal of Sexual Aggression, 23*(1), 33-45. <https://doi.org/10.1080/13552600.2016.1201158>
- Rimer, J.R. (2019). "In the street they're real, in a picture they're not": Constructions of children and childhood among users of online child sexual exploitation material. *Child Abuse & Neglect, 90*, 160-173. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2018.12.008>
- Schwartz-Mette, R.A., Righthand, S., Hecker, J., Dore, G., & Huff, R. (2020). Long-term predictive validity of the juvenile sex offender assessment protocol-II: Research and practice implications. *Sexual Abuse, 32*(5), 499-520. <https://doi.org/10.1177/1079063219825871>
- Seabrook, R.C., Ward, L.M., & Giacardi, S. (2019). Less than human? Media use, objectification of women, and men's acceptance of sexual aggression. *Psychology of Violence, 9*(5), 536-545. <https://doi.org/10.1037/vio0000198>
- Seigfried-Spellar, K.C. (2016). Deviant pornography use: The role of early-onset adult pornography use and individual differences. *International Journal of Cyber Behavior, Psychology and Learning, 6*(3), 34-47. <https://doi.org/10.4018/IJCBPL.2016070103>
- Seto, M.C., & Ahmed, A.G. (2014). Treatment and management of child pornography use. *Psychiatric Clinics, 37*(2), 207-214. <https://doi.org/10.1016/j.psc.2014.03.004>
- Sheldon, K., & Howitt, D. (2007). *Sex offenders and the Internet*. Wiley-Blackwell.
- Shields, R.T., Murray, S.M., Ruzicka, A.E., Buckman, C., Kahn, G., Benelmouffok, A., & Letourneau, E.J. (2020). Help wanted: Lessons on prevention from young adults with a sexual interest in prepubescent children. *Child Abuse & Neglect, 105*, 1-13. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2020.104416>
- Shingler, J. (2009). Managing intrusive risky thoughts: What works? *Journal of Sexual Aggression, 15*(1), 39-53. <https://doi.org/10.1080/13552600802542011>
- Steel, C.M.S., Newman, E., O'Rourke, S., & Quayle, E. (2020). A systematic review of cognitive distortions in online child sexual exploitation material offenders. *Aggression and Violent Behavior, 51*, 1-11. <https://doi.org/10.1016/j.avb.2020.101375>
- Steel, C.M.S., Newman, E., O'Rourke, S., & Quayle, E. (2022). Suicidal ideation in offenders convicted of child sexual exploitation material offences. *Behavioral Sciences & the Law, 40*(3), 365-378. <https://doi.org/10.1002/bsl.2560>
- Steel, C.M.S., Newman, E., O'Rourke, S., & Quayle, E. (2023). Lawless space theory for online child sexual exploitation material offending. *Aggression and Violent Behavior, 68*, 1-13. <https://doi.org/10.1016/j.avb.2022.101809>

- Surjadi, B., Bullens, R., Van Horn, J., & Bogaerts, S. (2010). Internet offending: Sexual and non-sexual functions within a Dutch sample. *Journal of Sexual Aggression*, 16(1), 47-58. <https://doi.org/10.1080/13552600903470054>
- Swaby, H., & Lievesley, R. (2022). "Falling through the cracks": A retrospective exploration of the barriers to help-seeking among men convicted of sexual crimes. *Sexual Abuse*. Advance online publication. <https://doi.org/10.1177/10790632221146501>
- Tolman, D.L., & McClelland, S.I. (2011). Normative sexuality development in adolescence: A decade in review, 2000-2009. *Journal of Research on Adolescence*, 21(1), 242-255. <https://doi.org/10.1111/j.1532-7795.2010.00726.x>
- Turner, D., Wolf, A.J., Barra, S., Müller, M., Gregório Hertz, P., Huss, M., Tüscher, O., & Retz, W. (2021). The association between adverse childhood experiences and mental health problems in young offenders. *European Child & Adolescent Psychiatry*, 30, 1195-1207. <https://doi.org/10.1007/s00787-020-01608-2>
- Tuz, C., Sözen, F., Oksuz, E., Özbakir, Z., Dagli, Z., & Ogus, E. (2020). Self-report in male juvenile sex offenders and self-conscious emotions. *European Journal of Pharmaceutical and Medical Research*, 7(8), 135-141.
- Ueda, M. (2017). Developmental risk factors of juvenile sex offenders by victim age: An implication for specialized treatment programs. *Aggression and Violent Behavior*, 37, 122-128. <https://doi.org/10.1016/j.avb.2017.09.006>
- Van den Berg, C., Bijleveld, C., & Hendriks, J. (2017). Juvenile Sex Offenders. In T. Sanders (Ed.), *The Oxford Handbook of Sex Offences and Sex Offenders* (pp. 220-240). Oxford Handbooks. <https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780190213633.013.9>
- Van den Berg, C., Lkasbi, Z., & Neves Ramos, D. (2019). Jeugdige plegers van zedendelicten. *Tijdschrift voor Seksuologie*, 43(1), 61-71.
- Van der Bruggen, M., & Blokland, A. (2021). A crime script analysis of child sexual exploitation material fora on the darkweb. *Sexual Abuse*, 33(8), 950-974. <https://doi.org/10.1177/1079063220981063>
- Van Dorp, M. (2018). Seksueel geweld: Van eenmalig experiment tot ziekte. *Jeugd en Co*, 12(6), 26-28.
- Van Horn, J., Eisenberg, M., McNaughton Nicholls, C., Mulder, J., Webster, S., Paskell, C., Brown, A., Stam, J., Kerr, J., & Jago, N. (2015). Stop it now! A pilot study into the limits and benefits of a free helpline preventing child sexual abuse. *Journal of Child Sexual Abuse*, 24(8), 853-872. <https://doi.org/10.1080/10538712.2015.1088914>
- Walker, A. (2017). *Understanding resilience strategies among minor-attracted individuals* [Dissertation, The City University of New York]. CUNY Academic Works. Retrieved from https://academicworks.cuny.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=3317&context=gc_etds
- Wolak, J., & Finkelhor, D. (2011). *Sexting: A typology*. Crimes against Children Research Center.
- Wood, H. (2011). The internet and its role in the escalation of sexually compulsive behaviour. *Psychoanalytic Psychotherapy*, 25(2), 127-142. <https://doi.org/10.1080/02668734.2011.576492>
- Worling, J.R., & Langton, C.M. (2015). A prospective investigation of factors that predict desistance from recidivism for adolescents who have sexually offended. *Sexual Abuse*, 27(1), 127-142. <https://doi.org/10.1177/1079063214549260>
- Ybarra, M.L., Mitchell, K.J., Hamburger, M., Diener-West, M., & Leaf, P.J. (2011). X-rated material and perpetration of sexually aggressive behavior among children and adolescents: Is there a link? *Aggressive Behavior*, 37(1), 1-18. <https://doi.org/10.1002/ab.20367>

Bijlagen

B1 Begrippenlijst

Inleiding

Het onderzoekthema van jongeren die seksueel kindermisbruik plegen is maatschappelijk gevoelig. Het is daarom belangrijk om zorgvuldig om te gaan met het gebruik van terminologie en definities. In deze bijlage worden de belangrijkste termen uit dit rapport gedefinieerd. Hierbij is geprobeerd om zo dicht mogelijk aan te sluiten bij de wetenschappelijke terminologie en bij de terminologie gebruikt in het werk van Stop it Now.

Begrippen

Daders seksueel kindermisbruik: personen die contact opnemen met Stop it Now en die seksuele delicten gepleegd hebben of nog steeds plegen. Dit is het overkoepelende begrip voor de kijkers van beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik en de daders van andere vormen van seksueel kindermisbruik.

Daders andere vorm seksueel kindermisbruik: personen die contact opnemen met Stop it Now en die online of offline een strafbare vorm van seksueel contact hebben gehad met een minderjarige, bijvoorbeeld grooming of fysiek seksueel misbruik.

Darkweb: het verborgen en anonieme deel van het internet, dat niet rechtstreeks vindbaar is voor zoekmachines, en dat alleen bereikbaar is met speciale software.

Dwanggedachten: steeds terugkerende gedachten of beelden die als vervelend en opdringerig ervaren worden en waarover iemand geen controle heeft. Dwanggedachten kunnen leiden tot spanning, onrust en angst.

Grooming: het benaderen van kinderen voor seksuele doeleinden. Grooming is strafbaar gesteld in art. 248e Wetboek van Strafrecht (Sr).

Hulpvragers: in dit rapport wordt deze term gebruikt voor personen die contact opnemen met Stop it Now omdat ze zich zorgen maken over hun seksuele gevoelens voor minderjarigen. Ze hebben geen delicten gepleegd en benoemen bij Stop it Now dat ze zich geen zorgen maken over mogelijk toekomstig delictgedrag. De algemenere term hulpvrager wordt gebruikt, omdat uit de gespreksverslagen van deze groep geen informatie blijkt over (potentieel) delictgedrag.

Internaliserend gedrag: een vorm van gedragsproblematiek waarbij de emoties naar binnen gericht zijn en zorgen voor innerlijke onrust, wat bijvoorbeeld kan leiden tot depressief, angstig of teruggetrokken gedrag.

Jeugdige daders: wordt gebruikt wanneer bestaand wetenschappelijk onderzoek wordt besproken dat specifiek gericht is op minderjarige daders.

Jonge daders: jongeren tot en met 25 jaar die contact opnemen met Stop it Now en die een vorm van seksueel kindermisbruik gepleegd hebben. Hierbij is het van belang dat deze jonge daders in veel gevallen niet in beeld zijn van politie en justitie, en het seksueel misbruik dus nog niet bewezen is verklaard door de rechter. Feitelijk gaat het daarom om vermoedelijke daders. Voor de leesbaarheid van dit onderzoek wordt echter in algemene zin gesproken over daders.

Jonge potentiële daders: jongeren tot en met 25 jaar die contact opnemen met Stop it Now en die zich zorgen maken over mogelijk toekomstig delictgedrag, maar die aangeven (nog) geen delicten gepleegd te hebben.

Kijkers beeldmateriaal seksueel kindermisbruik: personen die afbeeldingen of video's van seksueel kindermisbruik bekijken, downloaden, bezitten of verspreiden.

Minderjarigen: personen jonger dan 18 jaar. In dit rapport wordt meestal gesproken over minderjarigen om te verwijzen naar daders en slachtoffers van seksueel kindermisbruik die de leeftijd van 18 jaar nog niet bereikt hebben. Wanneer het slachtoffer veel jonger is dan 18 jaar en aanzienlijk jonger dan de dader, wordt in dit rapport daarvoor de term 'kind' gebruikt.

Pedofilie: er is sprake van pedofilie wanneer een volwassene zich (ook seksueel) aangetrokken voelt tot kinderen die nog geen secundaire geslachtskenmerken vertonen, zoals een verlaging van de stem, haargroei en borstontwikkeling (meestal onder de 13 jaar). De persoon moet tenminste 16 jaar oud zijn en het leeftijdsverschil met het kind is tenminste 5 jaar. Sommige pedofielen voelen zich alleen aangetrokken tot kinderen, terwijl anderen zich aangetrokken voelen tot zowel volwassenen als kinderen. Omdat in dit onderzoek vaak niet gesteld kan worden dat er sprake is van pedofilie wordt de bredere term seksuele gevoelens voor minderjarigen gebruikt. Dit kan dus ook gaan om seksuele gevoelens voor minderjarigen vanaf 13 jaar.

Pedophilia Obsessive-Compulsive Disorder (POCD): een variant van de Obsessive-Compulsive Disorder (OCD) waarbij personen last hebben van ongewenste dwanggedachten gericht op de angst om pedofilie als seksuele voorkeur te hebben.

Potentiële daders andere vorm seksueel kindermisbruik: personen die contact opnemen met Stop it Now waarvan het risico bestaat of die zich zorgen maken dat zij online of offline een strafbare vorm van seksueel contact gaan hebben met een minderjarige, bijvoorbeeld grooming of fysiek seksueel misbruik.

Potentiële daders seksueel kindermisbruik: personen die contact opnemen met Stop it Now en die zich zorgen maken over toekomstig delictgedrag, maar die (nog) geen delicten gepleegd hebben. Dit is het overkoepelende begrip voor de potentiële kijkers van beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik en potentiële daders van andere vormen van seksueel kindermisbruik.

Potentiële kijkers beeldmateriaal seksueel kindermisbruik: personen die contact opnemen met Stop it Now waarvan het risico bestaat of die zich zorgen maakt dat zij afbeeldingen of video's van seksueel kindermisbruik gaan bekijken, downloaden, bezitten of verspreiden.

Seksuele afpersing van minderjarigen: het chanteren van een minderjarige met al dan niet zelf gemaakte seksueel getinte afbeeldingen van die minderjarige, onder de dreiging het materiaal te verspreiden zonder toestemming van de afgebeelde persoon (bijvoorbeeld het plaatsen

van afbeeldingen op sociale media).¹ Het doel is om seksuele gunsten, geld of andere voordelen van de minderjarige te krijgen.

Seksuele preoccupatie: het terugkerend, veelvuldig en intens bezig zijn met seks, seksuele fantasieën en het bevredigen van seksuele behoeften.

Seksueel kindermisbruik: alle seksuele delicten waarbij het slachtoffer minderjarig is. In dit onderzoek wordt hierbij onderscheid gemaakt tussen kijkers van beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik en daders van andere vormen van seksueel kindermisbruik.

Seksuele gevoelens voor minderjarigen: personen die in het contact met Stop it Now vertellen seksuele gevoelens te hebben voor minderjarigen. Deze term is breder dan de term pedofilie, want het kan ook gaan om seksuele gevoelens voor minderjarigen vanaf 13 jaar. Het ervaren van seksuele gevoelens voor minderjarigen is niet strafbaar, het verrichten van seksuele handelingen met minderjarigen wel.

Sexting: het sturen en ontvangen van seksueel getinte foto's, filmpjes en/of berichten met de mobiele telefoon, tablet of computer.² Als dit met wederzijdse goedkeuring gebeurt en zonder dat andermans privacy wordt geschonden, is sexting op zichzelf onschuldig. Men spreekt van onvrijwillige sexting bij sexting tussen volwassenen en minderjarigen, het maken en/of versturen van seksuele foto's van iemand zonder diens toestemming, en het verkrijgen van seksueel getinte foto's onder dwang.³

Situationele context: de directe aanleiding van het delictgedrag.

Trigger: gevoelens of omstandigheden die direct aan het delictgedrag (of een neiging hiertoe) voorafgaan en die dat gedrag uitlokken.

Zedendelicten: alle seksuele delicten. De term zedendelicten wordt in dit rapport gebruikt wanneer in algemene termen verwezen wordt naar seksuele delicten, waarbij het slachtoffer zowel minderjarig als volwassen kan zijn.

1 Defence for Children – ECPAT & Terres des Hommes, 2022.

2 Website Rutgers Seksualiteit, www.seksualiteit.nl/onderwerpen/seksueel-plezier/sexting/ (geraadpleegd 14 april 2023).

3 Wolak & Finkelhor, 2011.

B2 Codelijst

Tabel B2.1 toont een klein deel van de codelijst, als voorbeeld van de wijze waarop de gespreksverslagen geanalyseerd en gecodeerd zijn. Vanwege de gevoeligheid van het onderzoeksonderwerp is gekozen voor fictieve voorbeelden die zijn geformuleerd op basis van combinaties van de gespreksverslagen. Om deze reden zijn de letterlijke fragmenten uit de gespreksverslagen ook verwijderd uit de tabel.

Tabel B2.1 De codelijst

ONDERZOEKSVRAAG 3:

Wat vertellen jonge (potentiële) daders van seksueel kindermisbruik over hun persoonlijke omstandigheden en gevoelens in relatie tot (potentieel) seksueel kindermisbruik?

Dossier-nummer	Frag-menten	OPEN CODERING (RONDE 1)	SELECTIE CODERING (RONDE 2)	BEPALING THEMA'S (RONDE 3)
72	XXX	Gedachten over kinderen en seks voelen dwangmatig, kan gedachten niet stoppen/sturen; heeft soms last van negatieve stemmen in zijn hoofd; heeft suïcidale gedachten, 1 keer poging gedaan; is uitgeput maar staat wel open voor behandeling maar weinig vertrouwen in behandelaar; in verleden fysiek en seksueel mishandeld door vader.	Dwangmatige gedachten kinderen; psychische problematiek; suïcidaliteit; wens tot behandeling; fysieke/seksuele mishandeling in verleden	Dwanggedachten; Angst voor de gevolgen; Psychische problematiek; Vroege (seksuele) ervaringen
84	XXX	Nieuwsgierigheid naar hoe seks werkt; spannend als er een groot leeftijdsverschil is; behoefte om het op te zoeken te groot om te weerstaan; seksuele opwinding is groot, zeker na afloop van drugsgebruik; maar voelt zich ook schuldig over eigen gedrag	Nieuwsgierig naar seks; spanning; grote behoefte opzoeken strafbaar materiaal; seksuele opwinding; middelengebruik; schuldgevoelens	Nieuwsgierigheid; Seksuele opwinding (+tegenstrijdige gevoelens); Middelengebruik; Negatieve gevoelens (schuld)
164	XXX	Heeft geen vrienden, is sociaal geïsoleerd, voelt zich eenzaam; haat zichzelf voor zijn gevoelens; bang voor oordeel van buurtgenoten; bang voor nog meer uitsluiting	Sociale isolatie; eenzaamheid; zelfhaat; angst voor oordelen/uitsluiting	Negatieve gevoelens (laag zelfbeeld/ eenzaamheid); Angst voor de gevolgen

Over Stop it Now

Stop it Now heeft als doel seksueel kindermisbruik te voorkomen. Via een telefonische hulplijn en chat biedt Stop it now anoniem, vertrouwelijk en gratis ondersteuning en hulp aan iedereen die zich zorgen maakt over hun eigen of andermans seksuele gevoelens en/of gedrag richting minderjarigen. Ook professionals kunnen bij Stop it Now terecht. Stop it Now is een initiatief van Offlimits, expertisecentrum online misbruik.

Over de Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld tegen Kinderen

De Nationaal Rapporteur onderzoekt de aard en omvang van mensenhandel en seksueel geweld tegen kinderen in Nederland en de effecten van het beleid op deze thema's. Met deze kennis adviseert de Nationaal Rapporteur de nationale en lokale overheid, andere bestuursorganen, internationale organisaties en uitvoerende organisaties over hoe zij mensenhandel en seksueel geweld tegen kinderen kunnen voorkomen en bestrijden. In de thematische onderzoeken en regelmatig verschijnende monitors ligt de nadruk op het volgen en verbeteren van de aanpak van mensenhandel en seksueel geweld tegen kinderen.

Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld tegen Kinderen

Postbus 20301, 2500 EH Den Haag

070 370 45 14

www.nationaalrapporteur.nl

@NLRapporteur

Stop it Now

020-2615232

www.stopitnow.nl

